

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A hátrakötött kar.

Budapest, február 13.

(L.) Landsdowne márki angol hadügy-miniszter tegnap a felsőházban a következőket mondotta:

— Olyan helyzetben vagyunk, mint egy erős ember, akinek jobb karja a hátához van kötve s úgy küzd. De ez a jobb kar nem gyöngült, sőt erősebb, mint volt valaha birodalmunk történetében.

A hasonlat első része bizonyára találó. Három-négy hónap óta látja ország-világ, hogy az angol kéz akcióraképtelen Dél-Afrikában. A vereségek szakadatlan sorával avatta föl az apró natáli farmokat történelmi nevezetességű csataterékké. A híres brit tábornokok, ha egy lépéssel előre kommandirozzák hadoszlopaikat, csak azért teszik, hogy helyet biztosítsanak maguknak a visszavonulásra. Ha még soká folytatják ezt a merőn új taktikát, lassankint kifogy alóluk a mappa.

Amde annál kevésbé találó a megszorult hadügyminiszter szép mondatának másik fele. Ladysmith, Mafeking, Kimberley, Magersfontein, Sterkstroom, Tugela, Spionkop után azt állítani, hogy az angol kar ma erősebb, mint valaha a birodalom történetében, csak tartalmatlan frázis-számba mehet. Ez a frázis elhangzott az angol parlamentben, a nélkül, hogy az ellenzék kellő értékére leszállította volna. Pedig mindkét ház padjain temérdek ellenzője ül a háborunak, lapjaik nagy zajt csaptak Chamberlain és társai ellen, sőt még csak nem is régen olyasmiről beszéltek, hogy ezt meg azt a minisztert vád alá kell helyezni. Az ellenzék csöndes, lanyha maradt, s adta a közvélemény nyomása alatt állónak szerepét. Pedig alig lehet kétség a felől, hogy az angol nép torkig van a háborúval, amely eddig temérdek milliót emésztett fel és legalább százezer dolgos kezét vont el Anglia nagy ipartelepeitől. Ki tudja, ha ma választásokat irnának ki az Egyesült Királyságokban, nem bukna-e jókorát az a kormány, amely Chamberlain kalandjába belevitte a győzhetetlennek hitt brit oroszánt?

Az angol közvélemény most már kihámozza az igazságot abból a csalóka képből, amelyet torzított tükrökkel heliografálnak neki a tábornokok Dél-Afrikából. Londonban tudják immár, hogy nemcsak a hadvezérek csekély tehetsége, a katonák felkészületlensége, nemcsak a Maximok és Creuzot-k tesztek lehetetlenné a legszerényebb sikert is. Tudják már, hogy ez a háború lehetetlen. A Times, amely meglehetősen objektíve tárgyalta eddig a háború esélyeit és éppen nem mondható imperialisztikus vágyaktól mentesnek, tegnap már felette szomorú nótára zendített, amely tele van megadással és lemondással. Körülbelül igazat ad neki a szenvtelenül szemlélő külföld: mig valamely macbethi csoda nem varázsol tengert a kopjék köré, amelyen a brit hajóhad nekiesznék a boer sáncoknak, addig nincs remény arra, hogy győzelem kísérje lord Roberts operációit. Hiába makacsodik Buller a Ladysmithbe vezető út keresésével, hiába törekszik Roberts Kimberley felé, hogy onnan a háború okozóját, a lelketlen Cecil Rhodest kiszabadítsa s vele együtt betörjön Oranjeba: csak a régi játék fog ismétlődni, amely eddig

különféle terepeken, különféle körülmények közt, de mindig egyazon eredménnyel játszódott le. Ezt a háborút Anglia aligha fogja megvívni.

A háború zivatarai közepette azonban fenyegető kísértet jelent meg, valami, amitől az angolok ész nélkül félnek. A hadsereg újjászervezése, megnagyobbítása, esetleg a sorozás. Amióta a világ előtt nyilvánvaló lett az Egyesült Királyságok katonai gyöngesége, egyre fölhangzik a követelés, hogy reformáltassák a hadsereg. Reformáltassák, de úgy, hogy a hatalmas iparállam ne érezze meg a gépek mellől elvont munkás kezek hiányát. Mert ezeken a gépmunkásokon nyugszik Anglia ipari ereje, jelene és jövője. Amde miképpen jusson Viktória királynő erős, a birodalom követelményeinek megfelelő armádiához, hacsak nem veszi az ujoncokat az ipartelepekről? S lesz-e a mindenható gyár-iparosoknak kedvük Anglia Manchestereit föláldozni az imperialisztikus gondolatnak?

Nagy és súlyos bonyodalmakat okozhat ez a kérdés. Talán ennek érzetében beszél a jól szimatoló Times oly nyomott, lemondással teljes hangon.

Ezt a problémát a délafrikai folytonos vereségek annyira előtérbe tolták, hogy az angol nép ugyszólván már életnagyságban látja. S nincs mód a megoldásra, mert választani kellene a katonai imperializmus és a hadi sikerekkel mit sem törődő manchesterizmus közt. Az előbbi Anglia iparát s vele létalapját renditené meg, az utóbbi veszélyeztetné Anglia gyarmatbirodalmát, amely nélkül ismét nem képzelhető el iparra alapított hatalma.

A dilemmát eddig nem oldották meg. Sőt félnek még a megoldási kísérlettől is. Nyilván ez a félelem mondatta tegnap Landsdowne márki hadügyminiszterrel ezt a mondatot:

— Ne várják a hadügyminisztériumtól, hogy e háború alatt nagy szervezeti változtatásokat kíséreljen meg.

Hát nem is várja most senki azt, hogy a boer háború miatt egész Anglia jövő sorsa felett döntés essék. Inkább küldik tovább az új meg új ezredeket a kopjék vágóhidjaira. S fogják küldeni mindaddig, míg végre az angol iparosvilág fel nem zudul a rengeteg anyagi veszteség miatt s mig az angol közvélemény hangos beszéde nem engedi meg Salisburynak, hogy igénybe vegye Mac Kinley, vagy Vilmos császár, vagy a cár, vagy a pápa közbenjárását. Most még politikai okokból sem folyamosodhat ehhez az ultima ratióhoz.

Veszélyeztetné vele, népszerűtlenné tenné vele a dédelgetett imperialisztikus eszmét. Várni fog, mig néhány száz ipartelep bukása nemzeti szükségességnek tünteti fel a gyors békekötést, amelyre ez a kormány csak az angol néptől várhat kezdeményezést és mandátumot. S az angol népben, úgy véljük látni, már mozgolódik a háborúellenes áramlat. Félénken, frázisok ruhájába bujva, a lira hangján, de mozgolódik. Mire hangos szóra kél, még sok derék angol és boer katona pusztul el a natáli és oranjei sziklák között.

A budgetvita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, február 13.

Ugronék azzal a vallomással mentek a delegációba, hogy nekik pedig ez az intézmény sohasem tetszett, most sem tetszik és nem is fog tetszeni soha. Ezt ugyan nem kellett túlságosan hangsúlyozniok: szó nélkül elhitte nekik mindenki. S ha mégis bementek, nem lehetett kétséges, hogy utólagosan is csak azt fogják mondani, amivel beközöntötték:

— Nekünk a delegáció nem tetszik.

Az a kritika tehát, amelyet ma Ugron Gábor és Holló Lajos a delegáció fölött gyakorolt, meglepőnek éppenséggel nem mondható. Nekik a delegáció nem tetszik? Tudtuk. Meg voltunk róla győződve. Sőt még arra is elkészültünk, hogy akkor is szidni fogják a delegációt, ha a közvetlen tapasztalás nyomán tetszetősnek találják. Hiszen a függetlenségi párt radikálisabb többsége Ugronékat már anniért is megítélte, hogy bár nem tetszik nekik, mégis bementek a delegációba. Hát még ha a bemenetelen fölül azt is megvallanák, hogy az a lepecskondiázott delegáció egészen jóra való intézmény? Erre már csak a teljes és könyörtelen anathéma lehetne a válasz. Az tehát eleve bizonyos volt, hogy Ugronéknak a delegáció nem fog tetszeni. Még ha netalán tán, esetleg, mégis tetszenék, akkor se szabad ezt megvallaniok.

De ez a mai kritika mégis csak győzelem volt egy kicsit. Szinte úgy rémlik, hogy Ugronék sokkal hatásosabban tudták lekritizálni a delegációt, amíg — nem ismerték. Mert amit ma, a megismerés után kritikának táltak fel, az némiképpen emlékeztet az adoma kéréjére, aki nagyon is alaposan kívánta megbírálni a kiszemelt leányt s miután mez nélkül is alkalma volt látni, azt jegyezte meg:

— Nem kell, mert — pisze.

No, ezt ugyan bővebb vizsgálat nélkül is észrevehette volna a kérő. És Ugronék is bizvást itthon maradhattak volna, hogy a delegáción belül egyéb kifogásolni valót nem találtak. Mert mik az új gravámenek? Hogy a miniszterelnök nem ül egészen egy sorban a közös miniszterekkel, hanem valamivel hátrább. (Erre a miniszterelnök mosolyogva jegyezte meg: „jövőre majd előbbre tolom a széket, hogy egy geográfiai vonalban üljek a közös miniszterekkel”) Meg aztán, hogy a delegáció olyan a parlament mellett, mint a spanyol komédiában az inas, aki modorban, hangban, sőt külsőségeiben is utánozza az ő gazdáját, a komédia igazi hőst. Pedig hát a delegáció csak bizottsága a parlamentnek — a komédia igazi hősenek. (Hát ez is furcsa gravámen. Először is természetes, ha a delegáció, mint a világ minden testülete, parlamenti formák szerint él és működik. Hiszen a legkisebb egyesület is ezt teszi. S ebből vádat farnagi legalább is különös. De aztán majdnem érthetetlen, hogy Ugronék ezzel a váddal kapcsolatosan azért is megítélik a delegációt, mert állítólag egyebet sem tud, csak helyben hagyni és jóvá hagyni. Vagy hencog valaki, vagy meghunyászkodik. Vagy adja a parlamentet, holott nem az — vagy egyáltalán nincs gerince, holott a parlamentet kell képviselnie. De mind a kettőt egyszerre nem teheti. S Ugronék mégis azzal vádolják egy füst alatt a delegációt, hogy kérkedik és meghunyászkodik.) S végezetül az is gravámen akart lenni, hogy a delegáció albizottságaiban sok a német szó. (De már ezt igazán

multságosan cáfolta meg a miniszterelnök, kimutatóván, hogy a delegációban egyáltalán csak magyar szó hangzik, az albizottságokban pedig mindenki beszélhet magyarul, de ha éppen tolmács megkerültsével óhajtja magát megérteni, akkor engedelmel kérhet a német szóra. ahogy azt megtette — *Ugron Gábor is*. Pedig őt se kényszerítette senki.)

A miniszterelnök rendkívül sikerülten szedte szét ezeket a furesa gravámeneket. Multságosan a furesakat és komolyan azt az egyetlen komolyat, mintha a tisztí fizetések emelésére a delegáció nem lett volna illetékes. Kezében a törvényvel s a legfinomabban distingválva bizonyította be, hogy igenis illetékes volt. Mikor pedig a katonai nyugdíjakkal akarták illusztrálni, hogy a törvényhozást illette volna meg a tisztí fizetések rendezésének joga is, *Szell Kálmán* zajos tetszés közben mutatta ki, hogy ez az analogia az ő mal-mára hajtja a vizet. Mert a nyugdíjknál is csak az elv megállapítása tartozott a parlamentre, míg a nyugdíjak tételének összességű megállapítása már a delegáció joga volt. S így van a tisztí fizetéseknél is. Minden katonai szervezet kérdése, mint elv, a törvényhozásra tartozik; de az összességű megállapítás már a delegációé.

Az egész Ház zajos tetszéssel honorálta a miniszterelnök fényes polémiáját.

De azért, ha a delegációnak lefelé való kicsinyítésével nem is lehetett sikerük *Ugronéknak*, mi leszünk az utolsók, akik magában a delegációban való szereplésüket kicsinyeljük. Nagyon is elkelt ott az ő erősebb hangjuk és igazságtalanság volna eltagadni, hogy ezzel az erős hanggal már az idén is szolgálatot tettek az országnak. Szükség van a delegációban rájuk s ott jól is végzik tisztüket. Csak lefelé ne akarják kicsinyíteni az intézményt, mert ezzel a maguk érdemét is kisebbitenék.

A mai ülés vége felé egyébként a régen vadjudó fiúmei kérdésnek is akadt szószólója gróf *Baththány* Tivadár személyében, aki igyekezett kimutatni, hogy miben esett a mult kormány túlzásba Fiumével szemben, de koncedálta azt is, hogy Fiume sokkal lótt a célon túl. Gróf *Baththány* az ellentétek elsimítását reméli a *Szell-kormánytól*. A t. Ház és az ország is méltán várja érdeklődéssel a miniszterelnök válaszát...

A főrendiháznak is volt ma ülése. Letárgyalta a harminc milliós póthitelre, a lélkészi jövedelmek kiegészítésére, az egyetemi építkezésekre s a követségi paloták építésére vonatkozó javaslatokat. Vita csak a harminc milliós póthitelnél volt, sőt itt gróf *Esterházy* János szokatlanul erősen támadta meg az egész hadivezetőséget. Gróf *Zichy* Nándor mérsékelni iparkodott a támadást, amelylyel szemben — a távollevő honvédelmi miniszter helyett — *Lukács* László pénzügyminiszter védelmezte meg a hadügyi kormányzatot. Egyébként ez a vita sem nyult hosszabbra és alig két óra alatt valamennyi javaslat el volt intézve.

I. A képviselőház ülése február 13-án.

— Kezdeté délelőtti 10 órakor. —

Elnök: *Percezel* Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell* Kálmán miniszterelnök, *Pócs* Sándor igazságügy miniszter, báró *Fejérváry* Géza honvédelmi miniszter, *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter, *Cseh* Ervin horvát miniszter.

Elnök: Megnyitja az ülést és előterjeszti a kérévényeket és feliratokat.

(Mentelmi ügyek.)

Kabos Ferenc referálása alapján a Ház fel-függesztette a párviadali vétsége miatt elítélt *Kubik* Béla, párviadali vétségével vádolt *Olay* Lajos és *Meszlény* Pál mentelmi jogait, ellenben megtagadta a becsületes vétségével vádolt báró *Fidák* Miklós mentelmi jogának felfüggesztését.

(A költségvetés.)

A költségügyi kiadások tételénél

Holl Lajos szóval fel. Kifejté, hogy a delegáció működésében nem lehet megtalálni a delegátusok véleményének azt a nyilatkozatát, melyet a nemzet joggal elvárhat. Semmi önértékes hangot nem hallani és elszomorító, hogy a nemzeti szellem ott ismeretlen. A delegáció külsőképp is mutatja már, hogy a magyar állami eszméknek ott keresni valójuk nincs. Német a magántársalgás is a teremben, sőt már a közös miniszterek beszédeiket is németül

tartják, pedig a magyar állam joggal megkívánhatia, hogy magyarul tudjanak. Ha a korona alkalmazkodik a nemzet akarathoz, alkalmazkodjanak a hivatalnokai is. Visszaadés az is, hogy a delegáció oly jogok gyakorlását vindikálja magának. Visszaadés, hogy álló parlamenti testületet illet meg. Visszaadés, hogy a delegáció ülészekat trónbeszéd/él nyitják meg és visszaadés az is, hogy a közös hadsereg tisztjei fizetésének felelőjét a delegáció határozza meg.

Nevetséges a delegáció belső működése is. A nemzet követeléseit szerény óhaj alakjába ölti a magyar bizottság, de a közjogi sérelmek tömkelegéből egyet sem bírtak még eddig orvosolni. Az idei delegációban, például, szöbe került, hogy a 67: XII. t.-c. az a cikke, amely a konzultátusok épületén a magyar címer érvényesülését is előírja, nem tartatik meg. Egy szabadelvűpárti magyar delegátus állította, hogy bizony osztrák címer van a konzultátusi épületeken; a kétféjű sas, amelyet azonban az illető delegátus csak képban mutatott be a delegációban, mert szóval megmondani nem volt bátorsága.

Marjay Péter: Szép tapasztalatokkal tért haza a delegációból!

Holl Lajos: Óriási költségeket szavaznak meg. De hát mindezen semmi csodálni való nincs, hiszen ott a magyar miniszterek is nagyon alárendelt szerepet játszanak. A közös miniszterek oly fölfuvalkodott modort tanúsítanak a delegációban, mintha nem is köteleességből, hanem csupán privát jószántukból ülnének ott. Nem fogadja el a tételt. (Helyeslés a szélsőbalon.)

(A miniszterelnök válasza.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Ez után a meg- lehetős erős filippika után, nem lévén szokásom ilyen támadás elől kitérni, bárhonnan jöjjön is az, indítatva érzem magam a képviselő ural szemben a keztyüt azonnal felvenni. A képviselő ur azon kezd, hogy a magyar miniszterek ott háttérbe szorulnak, oldalszékre ülnek, mert ott a dolgot a külügyminiszter és a többi közös miniszterek vezelik.

Ugron Gábor: *Igaz is!*

Szell Kálmán miniszterelnök: Azt mondja a háta mögött ülő képviselő ur, hogy igaz. Ami ebben igaz, az helyes is ez az igaz és helyes abból áll, hogy a magyar miniszterek ott azt a szerepet játszsák, amelyet nekik a törvény előir. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Hát az nem törvényhozó-testület, az a magyar országgyűlésnek törvényes hatáskörrel kiküldött bizottsága, amely közös ügyeket, az 1867-iki törvényekben előirt hatáskörben kezelt közös ügyeket ellenőrizi és a közös költségeket megszavazza. Első sorban tehát a delegáció földadata kérdébe vonni azokat, akik a törvény értelmében a közösügyeket kezelik. Hát akkor hogyan akarhatja a t. képviselő ur, hogy a magyar miniszter vegye át azt a szerepet, amelyet itt a Házban visz és nem akarja talán azt a bizottságot törvényhozó-testületté tenni? Hát én a közös költségvetésre nézve is vállalom a felelősséget, de első sorban a közös miniszterek költségvetése, az ő képviselik azt. En tehát ott vagyok, de külsőleg sem ruházom fel törvényhozási funkciók karakterisztikájával, mert respektálom a törvényt (Helyeslés a jobboldalon.) És mert azt a bizottságot annak tekintem, a minék a törvény tekinté, az ő törvényes hatáskörében eljáró országos közö- ügyi bizottságnak, delegációnak, amint azt a törvény előírja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondja erre az én t. képviselőtársam, hogy hát akkor miért vagyunk ott köteleességűre, mert meg van írva és ha meg nem volna írva, hát úgy van, hogy ennek az országnak minden érdekét, minden ügyét, barhol, első sorban a magyar miniszterium képviseli. (Egy hang a szélsőbaloldalon: *És hallgatni!*)

Marjay Péter: *És hallgatni!*

Szell Kálmán miniszterelnök: Hát kérem, kell neki hallgatni akkor, amikor meg nem kérdik, vagy nem tartja a nyilatkozatot srükségesnek. És hogyha kerdeztek, vagy szükségét láttam, nem hallgattam. (Helyeslés a jobboldalon.) Hiszen *Holl* képviselő urnak ott tetszett lenni, ámbar nem azon bizottságban. . . .

Marjay Péter: Rámutatnak a kétféjű sásra! (Zaj.)

Elnök: (Osenget.) Kérem a képviselő urakat, sziveskedjenek csendben lenni.

Szell Kálmán miniszterelnök: . . . vett részt, amelynek tárgyalásai hosszasan tartottak és amely tárgyalásokon előfordult, hogy mint magyar miniszterelnök szót kértem és szót emeltem és tudhatná, hogy valahány nehéz kérdés felmerült és különösen valshány principiális kérdés felmerült, én kötele- ssegekben állónak tartottam a hadügyi albizottságban elsőnek szót emelni, minden bizottsági tag felszólalását és a közös miniszterek felszólalását megelőzve, hogy a magam törvényes álláspontját képviseljem és annak érvényt szerezzek. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ott oly hang van, olyan hangulat, amelyet nem hagyhat szó nélkül. Hát én vártam, hogy miképp fogja lefesteni azt a hangulatot. Ez nem így van. En annak a delegációnak az ülésén nemcsak most voltam, asszisztens módon jelen, hanem tagja vagyok Isten tudja mióta, meg sem tudom mondani, az első delegáció óta, 30 egynehány esztendeje, és nekem ez az impresszióm, pedig van bennem valami, ami impressziókat fel tud venni és érzékeny tudok lenni egyes dolgok iránt, ez az impresszióm, mondom, sohasem volt. Hogy a képviselő ur kiben látott ott felfuvalkodottságot, maga érzett-e valamit, (Derültség a jobboldalon.) azt nem tudom. En soha sem láttam senkiben és én soha sem éreztem magamban. (Ugy van! jobboldal.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ott németül folyik a beszéd. (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.) Mindenekelőtt konstátálom, hogy a magyar delegációban — pedig csak ezt ismeri a tör-

vény; a törvény nem ismer albizottságot, küldöttiséget, hanem csak delegációt — 1868 óta, tehát 32, 33 esztendő óta, egyetlenegy német szó sem esett.

Az albizottságokban, melyek a kérdéseket elő- készítik, — már egyszer nyilatkoztam erről — igenis megtörténik, hogy egy-egy bizottsági tag azon kezd, még pedig magyarul, ha nem akar, nem is folytatja másként, hanem magyarul és *Ugron* Gábor t. bará- tom, aki többször ott volt, tanúságot tehet, hogy kö- vetel-e tőle valaki, hogy németül beszéljen; nem is beszélt, de néha mégis tette és jól tette.

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy abuzus az elnöki megnyitó és abuzus az a trónbeszéd. Hogy az elnöki megnyitó mennyiben lenne abuzus, meny- nyiben nem, nem tudom felgögni. A delegáció meg- választja a maga elnökét. Az első ülésen, vagyis ak- kor, mikor meg lett választva, megköszöni megvá- lasztását és egy üdvözlő szótatot vagyis bevezető beszédet, egy exordiumot képező beszédet tart a le- delegációhoz. Hogy ebbe a beszédbbe azután minden elnök a maga individualitása vagy a maga felfo- gása szerint beleton egy és más dolgot, né- hány politikai reflexiót, politikai természetűt, kül- ügyekre s hadügyekre vonatkozót, ami a dele- gáció hatáskörébe tartozik, az minden elnök felfogásának, akaratának és elhatározásának a dolga. En is voltam elnök, mutassa meg a t. képviselő ur, vajjon beszédeimben volt-e olyan, ami tulment azon, amit az elnöki székéből bevezetésképpen el lehet és el kell mondani. Így volt ez ez- idén is és így volt máskor is. Az idén se tartalma- zott az elnöki meghívó legkisebbet se, ami teljesen meg nem felelt volna az eddigi gyakorlatnak és zo- kásnak és ami legutóvalabbról is kifogásolható lenne.

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy ott ő felsége trónbeszédet tart. Kérem, nem így áll. Ott nem tart ő felsége trónbeszédet. Ha ő felsége választát, melyet a delegáció elnökének hódoló üdvözlőre válaszké- pen adni kegyes, ha az osztrák sajtó (Feltálatások a szélsőbaloldalon: *Az európai sajtó!*) egy része így nevezi, erről én nem tehetek, az én hozzájárulásommal bizonyára nem, de hogy a magyar sajtó és a magyar köznyelv így nem nevezi és hogy mi nem nevezük, az bizonyos; mi azt úgy nevezük, — és annak tartottuk 30 éven át — hogy az nem egyéb, mint egy formájára, mint tartalmára nézve ő felségének a delegáció tisztelgő- sére adott válasza. És az a válasz, úgy formájára, mint tartalmára oly határok között szokott mozogni és oly hangon van tartva, amely ellen kifogást én eddig 30 esztendő óta nem halottam és amely ellen most kifogást tenni csakugyan nem is lehet. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.)

Azt mondja a tisztelt képviselő ur és volt bi- zottsági tag ur, hogy kacagtatók azok a jelentések, amelyek ott az egyes referensek által tételnek. Hát azok az urak nem szorultak ugyan az én védelmemre, de kijelentem, hogy ha a tisztelt képviselő ur azokat a jelentéseket kacagtatóknak tartja, akkor oly dolog felett kacag, amely nem érdemli meg, mert azok igenis érdemleges, objektív, kimerítő és igen nagy gondnal és részletes tanulmányon készített jelenté- sek. A hadügyi albizottság jelentése oly vastag, mint a négy ujjam, az tehát nem sütygyakorlat; a külügyi albizottság jelentéséről — olvassa el a tisztelt képviselő ur — mindenki tudja, hogy *Falk* Miksa csinálja 30 esztendő óta és az azon a nivón áll, amelyen áll- nak az európai parlamentek e fajta jelentései. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy jellemző, hogy ott micsoda eljárás folyik: hogy egy képviselő felszólalt a konzultációs címerek és zászlók ügyében és nem tudom, még miféle ügyekben és hogy az a képviselő alig terehetett a dologra a sok bocsánatkérés- től és nem is merte kijelteni a jelenlegi címer elneve- zését. Hát itt e teremben ülnek azon bizottság tagjai közül egynehányan és én tanúságot hivom fel vala- mennyit arra nézve, hogy azon felszólalás érdeme vagy nem érdeme, helyessége vagy helytelensége, indokai és konkluziója felől lehet bárki bármily vé- leményvel, de az iránt, hogy az a felszólalás nem lett volna öntudatos hangon tartva, a delegációban véleménykülönbség nem volt, mert az igenis ily hangon volt tartva és abban nem szikkított. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.) De azt mondja továbbá a t. képviselő ur, és ez már fontosabb, hogy mindetől eltekintve, a delegáció egy nagy közjogi sérelmet követett el, mert a tisztí fizetéseknek a felemelt téte- lekben való megszavazása, vagy, a mint ő mondja: a tisztí fizetések szervezése, és egy szervezetben való felelőse, a delegáció kompetenciáján tulcsik.

Nos hát, én azt hiszem, hogy a t. képviselő ur téved. Megvitatható a kérdés; jogosult a kérdés fej- tegetése, elismerem. Megvitattatott a delegációban is és ismét az az oldalszéken ülő miniszterelnök volt az első (Ugy van! jobboldal.), aki ebben a kérdésben egy fejtegetéssel állott elő és tisztázta és úgy állí- totta oda azt a kérdést, mint a hogy nézete szerint e kérdés áll. Igenis, a t. képviselő urnak nincs igaza. A képviselő ur azon kezd, hogy az 1867: XII. tör- vénycikk 11. és 36. szakasza azt monuja, hogy csak azon ügyek felett szabad ott határozni, amelyek oda tartoznak. Azt mondom én is. Csak az a kérdés, hogy nem tartozik-e oda? És, bocsánatot kérek, csak azért, mert a képviselő ur azt mondja: oda pedig nem tartoznak, nem vagyok hajlandó elismerni, ha- nem igenis eldöntöttnek tartom a kérdést azon ko- moly, minden tekintetben kétségbevonhatatlan okfej- tés alapján, mely ezt a kérdést tisztázta. En ott a delegációban részletes argumentációval kifejtettem a kérdést és leszek bátor a t. Ház előtt is kifejteni. (Halljuk! Halljuk! jobboldal.)

A delegáció kompetens a tisztí fizetések meg- állapítására, mert hiszen a budgetben szavazza meg a tisztí fizetéseket; e nélkül a budget nem is bud- get. Már most kérdem a t. Házat, nem mindegy-e a delegáció kompetenciája szempontjából, akár fel nem emeli, akár felemelt tétéleiben szavazza meg a bud-

getet? Nem mindegy, akár 450 forint, akár 660 forint a hadnarynak a fizetése? Ez a kompetenciája szempontjából mindegy.

Azt mondja a képviselő ur, hogy törvénynek kellene a tiszti fizetéseket megállapítani. Bocsánatot kérek, ha a törvényhozás azt kimondta volna bármikor törvényben, akkor állana, amit a t. képviselő ur mond, de ezt a törvényhozás nem mondta ki sohasem és valószínűleg nem is fogja kimondani. Hát, kérdem a t. képviselő urat, az állami tisztviselők fizetése mind törvényben van megállapítva? Nincs. A bírói fizetések meg vannak állapítva a törvényben, de nem mindig voltak megállapítva és mégis addig is volt budgetjoga a törvényhozásnak és megállapította évről-évre a bírák fizetését.

Az állami tisztviselők fizetéseinek szabályozásáról hoztuk törvényt 1892-ben, most hajtottuk végre, de annak a törvénynek keretén túl, sőt azon felül is még igen számos magyar állami tiszti fizetés létezik, amely évenként a budgetben állapítatik meg. Egy nagy csoportja van a magyar állami tisztviselőknek, akiknek fizetése itt állapítatik meg és méltóztatnék megmutatni, hogy hol vannak ennek a nagy budgetnek igen sok telefele néve a fizetések törvényben megállapítva? Sehol, mert azok megállapítottatnak évenként a költségvetésben a törvényhozás által. A magyar tisztviselők fizetését megállapítja évenként a maga budgetjoga szerint a törvényhozás, a tisztek fizetését pedig évenként, felemelt vagy föl nem emelt tételekben a delegáció, miután az közös költség, csak olyan, mint a puska, mint a vár, mint akármilyen elemezés, a zab, a széna stb.

Kubik Béla: Hát a honvédség?

Széll Kálmán miniszterelnök: No méltóztatnék olyan türelmetlen lenni, ráteker és leszek szerencsés és a t. képviselő urnak kíváncsiságát kielégíteni. Hiszen méltóztatik tudni, hogy nekem nem kell nagy ösztökélés arra, hogy mindenre feleljek, amit méltóztatnak mondani. (Élénk derültség és tetszés.) En az gondolom, hogy a tiszti fizetések kérdése egészen tiszta, hogy az budgettétel képez és mint a közös hadügyi költségvetés budgettetele, meg van állapítva végérvényesen a delegáció által egyértelműleg a törvény értelmében és teljes hatáskörükben meghozott határozatai által, amelyek, amint a törvény előírja, ő felsége által is helybenhagyva, megerősítve és szentesítve lettek.

Ne mondják nekem, hogy az rendszer; rendszer annyiban, amennyiben bizonyos szerves összefüggésben volt megoszlva a felelősség, bizonyos összhangban a hadnagytól fölfelé; de máskülönben nem rendszer. Emlékeztetem a képviselő urat, hogy mikor véletlenül belekerült a delegáció iratai közé egy emlékirat forma, melyben a közös tisztviselői viszonyainak szabályozásáról volt szó, én voltam az első, aki azt mondta, hogy az a delegáció illetékesége körébe nem tartozik. És a közös minisztérium hozzá is járult, kijelentette, hogy az csak tévedésből került oda, mert a pragmatikának bizonyos karakterét hordja magán; azt nem is akarták előterjeszteni és vissza is vonták. Ilyen skrupulózitással igyekeznünk eljárni a kompetenciák dolgában.

Azt mondja a képviselő ur: egyszer s mindenkorra van megállapítva a fizetés. Meg van állapítva 1900-ra, de igen természetes, sőt az ellenkezője képzelhető, hogy amit a mult delegáció megállapított, azt a következő delegáció leszállítsa, aminthogy nem történt soha, hogy egyszer a budgetben megállapított fizetés a másik esztendőben leszállítsasson.

Azt mondja a képviselő ur és a kíváncsi képviselő ur is: (Derültség.) azért nem lehet, mert összefügg a honvédséggel és annak nem lehet prejudikálni. Azt mondják: a delegáció már ezzel a honvédsztek fizetését is megállapította és így kompetenciáját túlterjesztette. Sem az egyik, sem a másik nem áll. A honvédsztek fizetéséről egy másik törvényjavaslat szól, amely minden egyébtől teljesen független és amely azt mondja: biztosításra a honvédség egyenjoguságának és annak a súlynak, amelyvel az bir, a honvédszteknek ugyanolyan illetmények jussanak, mint a hadsereg tisztjeinek. E fizetések megállapítása itt fog megtörténni a honvédelmi költségvetés tárgyalásánál. Hogy a honvédelmi miniszter ur csak most tette meg pótelőterjesztését, a delegáció után, az természetes, mert ha a hadsereg tisztjei fizetését fel nem emelték volna, nem proponálná a honvédsztek fizetéselemelését sem.

Azt hiszem, alig hagyhat választ nélkül valamit, a mit a t. képviselő ur felhozott. Végül még csak egyet, a mivel befejezte beszédét. Azt mondta, már azért sem lehet a tiszti fizetéseket a delegációban megállapítani, mert hiszen a magyar törvényhozás van abban a helyzetben megítélni, mit bir el az ország, mit kell és lehet csinálni a fedezet szempontjából. Bocsánatot kérek, de ha ez az argumentum áll, akkor egyetlen egy fillért sem lehet megszavazni a hadsereg költségvetésére a delegációnak, nemcsak a tisztek fizetését, de semmit sem. De nem áll.

Azért nem áll, mert a védelmi kiadások megszavazásának joga és kötelessége világosan meg van írva az 1867: XII. tc.-ben, a fedezet kérdése, vagyis hogy ezt a tételt a költségvetésbe beállítsuk, amely tétel számszerűleg többé diskusszió alá nem kerülhet, de amelyhez hozzá lehet szólni. — hiszen a képviselő ur most tartott beszédét és én most adtam meg a választ — tehát a beállítás a budgettörvény után az 1867: XII. tc. szerint a magyar képviselőházat illeti.

Igy kell nézetem szerint helyesen fölfogni és tisztán állítani a kérdést és akkor azokba a tételekbe, meg nem állható okoskodásokba nem fut bele az ember, mint amelyekbe a t. képviselő ur beleütközött. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középben.)

(Helyreigazítás.)

Holló Lajos szavainak félreértése címén kér szót. Ha kétség forog fenn, hogy a képviselőházat vagy a delegációt illeti-e meg a jogkör valamely határozat meghozására, mindenesetre a képviselőházat illeti a jog. A tisztek fizetésének felemelésénél ez az eset állott fenn s ezért állításának helyességét fenntartja.

Széll Kálmán miniszterelnök: Nagyon fontosra a kérdés és ezért nem akarom, hogy bármely oldalról kétely maradjon fenn. Nemesak erre az utolsó dologra akarok pár szót mondani, hanem az előbb mondott lényeges dologra is. — mert egy lényegeset is említett fel a képviselő ur — amelyre előbb érdemileg nem válaszoltam. Az utolsó pár szó arra vonatkozott, hogy minő szerepet visz a delegációban a magyar miniszter és a magyar nyelv. Ismétlem ujójag, hogy sem főminiszterről, sem alminiszterről nincs szó. Hanem arról van szó, hogy ott a delegációban közös előterjesztéseket tárgyalnak, amelyeket első sorban a közös miniszterek tartoznak képviselni és a delegációknak ők tartoznak első sorban felelősséggel, mert őket őrzik ellen és az ő ressortjuk számára szavazzák meg a kötségeket. Ott vannak a magyar miniszterek is.

Holló Lajos: Igen, az ablakrokon!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ott és ha tudtam volna, hogy a t. képviselő urat az nyugtalantja, hogy én nem ülök ott geometrice egy vonalban a közös miniszterekkel, oda ültem volna előbbre és jövőre oda is fogok ülni, mert jogom van hozzá. (Élénk tetszés és hosszantartó derültség.)

A mi a nyelvet illeti, ismét kijelentem, hogy az összes előterjesztések a delegációhoz magyarul történnek, minden nyomtatvány magyar, egy betű német abban sincs.

Kubik Béla: Az volna még a szép!

Széll Kálmán miniszterelnök: Kérem, én a dolgot mindig egészen akarom előadni. Akkor aztán nem keletkeznék olyan félreértések, amelyekre a t. képviselő urak felszólalása néha alkalmat ad. Ott minden közös miniszternek, aki nem tud magyarul, mert olyan is van, aki tud, méltóztatik tudni, a közös pénzügyminiszter magyar ember, a másik kettő nem magyar, van ott egy igen magas, sőt az egész minisztériumban legelő tisztviselője, aki az ő helyettese és beszél magyarul. Senki nem köteles németül szólni, nincs is rá szükség még az albizottságokban sem, hogy németül beszéljen, mert ott van a két osztályfőnök, aki tud magyarul; de ha valakinek úgy tetszik, hogy németül szóljon, egyéniileg ezt megtiltani nem lehet.

Holló Lajos: De lehet az előadónak!

Széll Kálmán miniszterelnök: Kérem, az előadóra is ráteker és Ugron Gábor t. barátom igazat fog nekem adni. A hadügyi előadó — pedig a hadügyi albizottságban tárgyalnak legtöbbit — sohasem adja elő németül a dolgot, hanem mindig magyarul beszél. A külügyi előadó igenis, miután a külügyi albizottság csak egy ülést tart és ott nem a tételekint való tárgyalás van a súly, hanem egy általános külügyi eszmecsere, elkezdi a beszédet magyarul, azután azt mondja, hogy: gyakorlatilag talán helyesebb volna, ha megengednék, hogy németül folytassam beszédemet. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Hát ebben mi baj van? Ez nem a delegációban történik, hanem az albizottsági ülésben. Ezt az aprólékos természetű két kérdést különben nem fűzöm tovább, mert nem szeretek szunyogokból elefantokat csinálni. (Élénk helyeslés a jobb- és a baloldalon.) Már pedig állítom, hogy mind a kettő szunyog, még pedig vékony szunyog. (Derültség jobbfelől. Zaj a szélsőbaloldalon.)

Most áttérek két másik dologra. A t. képviselő ur először is azt mondja, hogy hát a nyugdíjügy miért tartozik a magyar országgyűlés kompetenciájára. E között és a tisztifizetés kérdése között éppen csak az az összefüggés van, ami van a véderő és a tisztifizetés között, meg a nyugdíjügy és a nyugdíjtétel között. Klarifikálom a dolgot. A véderőre, annak megállapítására minden vonatkozásában egyedül a magyar országgyűlés illetékes. A tisztifizetés nem vérendszert, ez a budgetnek egyik tétele. Éppen úgy a nyugdíjügy megállapítása azon elveknek, amelyek megállapítandók egy kódexben, hogy miképpen nyugdíjazandók a hadsereg tisztjei, azoknak az elhatározása és törvényes elintézése az országgyűlés kompetenciájába tartozik; ez meg is történt. De a nyugdíjtétel megállapítása megint a delegációban történik.

Ebből himet varni ismét nem lehet; azért, mert a nyugdíjügyet itt intézzük, nem lehet még azt mondani, hogy itt kellene megállapítani a tiszti fizetéseket is. A szervezés úgy a véderőre, mint a nyugdíjügyre nézve itt történik, a tételeknek a megállapítása azonban a fizetéseknel épp úgy, mint a nyugdíjaknál a delegációhoz tartozik.

Az nem áll, amit a képviselő ur mond, hogy ez egy rendszeres szervezés, eddig — úgy mondják — csak egyes kategóriákban történt fizetésemelés, de most egyszerre egészen szervezik az állásokat. 1868. óta három ízben emelték a tisztek fizetését a delegációban, először 1871-ben, azután 1872-ben és 1882-ben, azzal a különbséggel, hogy akkor, mind a három alkalommal, nem az összes tiszteket emelték, hanem először a hadnagyot a kapitányig, 1872-ben a majorét s ezután az alezredestől fel a generálisig, de emelték háromszor a tiszti fizetéseket, csak úgy, mint a hogy emelte most a delegáció valamennyiét.

Engedelmet kérek, most már van-e abban ráció, van-e abban komolyan megokolt igazság azt mondani, hogy mert most az összes tiszt állások fizetéseit egyszerre emelték, azelőtt pedig három ízben, három éven át: most nincsen joga ehhez a delegációnak, akkor pedig volt. Ha volt joga három alkalommal ezt csinálni, éppúgy volt joga ezt az alkalommal is megcsinálni. (Helyeslés a jobboldalon.)

(A vita folytatása.)

Ugron Gábor: A miniszterelnöknek az észrevételére minden eszközével sem sikerült megvédenie a delegációt, amelyek, mint a spanyol vigjátékok hósei hóbortos utánzásai magukat nevétségessé tették már. A magyar parlament kemény dió Béciben csokoládévá válnak. (Derültség.) A korona mind a két delegációhoz ugyanazon beszédtel intézi s ez által azokat az osztrák parlament jellegével ruházza fel. Pedig a delegáció a szuverénitás semmi jellegével nem bír, csupán egy kiküldött bizottság.

Az irányadó körök természetesen nem becsülik sokra a delegációt, mikor az saját magát sem becsüli sokra. Tagjai udvaroncokká lesznek, de követelni semmit sem mernek.

A hadügyminiszter megígérte, hogy a Székelyföldön hadapródiskolát állít fel. Beksics Gusztáv is dieshimmuszt zengett érte a hadügyminiszternek, aki a szavát még ma sem tartotta meg.

Minden új hadügyi intézet Ausztriában állítatik fel, dacára, hogy az azok tulajomó többsége már amúgy is ott van. A delegációnak még sincs bátorsága, hogy erélyes, követelő szót intézzék a hadügyminiszterhez e visszásság orvoslása végett. Magyar ember csak akkor boldogulhat a katonai pályán, ha magába szívja a feketesárka színt és a gondolkodásmódot. Ezért hagyta ott Széchenyi István és számos jó magyar gondolkozású férfiú a hadsereget. Egyáltalában a polgári társadalom akaratát semmibe se veszik a hadsereg intéző körei. Példa erre az unjonkontingens felemelése, amelyről a svájci, francia és egyéb lapok is cikkeket közölnek, de a delegációban a tárgyról, dacára az ő felszólalásának, a hadügyminiszter nem nyilatkozott.

A delegáció nem felel meg a nép akaratának, mert nagyon távol áll tőle s éppen azért tagjaiban a felelősség érzete is csekély. Angliában azért fejlődött ki a parlamenti felelősség elve, mert a felelősség csak egy mederben nyugodott, vagyis csak a nép akaratára vonhatta felelősségre a parlament intézkedéseit.

A delegáció azonban nem ismeri el a néppel szemben kötelező felelősséget és innen támadt annak minden félszége. Mindenben a közös miniszterek akarata mérvadt.

A közös külügy-pénzügy- és hadügyminiszter elhatározta, hogy felemelik a tisztek fizetését s ezt a delegáció megszavazta, holott erre joga sem volt. Ez oly szervezeti intézkedés, melyre nézve csak a törvényhozásnak van joga dönteni, nem a delegációnak. (Igaz! Úgy van! a szélső baloldalon.) A szervezeti intézkedés pedig abból látszik ki, hogy nem a fizetési tételeket magukat emelték fel egyoldalúan, hanem a tiszti fizetések különböző részeit megszüntették, más részeit pedig fölemelték. Ha ily fizetésrendszer a maga általánosságában nem egy szolgálati pragmatika keretében jön elő, akkor is a törvényhozás keretében tartozik, mert csak a törvényhozás tudtával lehet megváltoztatni a hivatali berendezéseket s azon fizetési tételeket, melyekből a javadalmazás előáll, aminek megítélésére csak a törvényhozás van jogosítva. (Igaz! Úgy van! a szélső baloldalon.) A delegáció nem hivatott arra, hogy ezen fizetések elemi szervezését rendezze, már pedig a katonai urakkal, a hadsereg tagjaival nem lehet az ilyen dolgot elintézni, mert azokat a Mária Terézia korából fönálló visszaéléseket, azokat a normákat, különböző javadalmazási részleteket a jelen államhivatalnoki rendszerben fennálló fölfogások közepette megújítani, elisznevedni és tovább fenntartani nem lehet. (Igaz! Úgy van! a szélsőbaloldalon.) Hogy lehet megengedni azt, hogy a hadügyminisztériumban szolgáló altábornagy 6-8 loért kapja a lótarást, istállópnézt, szekérszinpénzt, szolgálat, lova pedig csak egy vagy kettő van! A katonai szellem nyiltóságával, a mai világban elterjedt korrektség felfogással ellenkezik, hogy valaki fizetést huzzon bizonyos dolgok fenntartására és használatára s annak az urnak ne legyen ideje, hogy azt használhassa. Megmondtam én ott is, hogy én nem akarom, hogy azon urak fizetésükben csorbat szenvedjenek, nincs személyes ellenszenvem senki ellen, de ellenszenvem van mindaz ellen, ami alatiomosságra, alalokoskodásra vezet és kijátszásra nyújt módot, hogy maradjanak meg azok a tisztult fogalmak ott a hadsereg körében, ahol a becsület kérdéseire annyira kényesek, lehet mondani finyasak: (Igaz! Úgy van! a szélsőbaloldalon.) — és helyes is, hogy így legyen — ha valaki nagyobb mennyiségű lóra kap tartáspénzt, de azokat a lovakat nem tartja. Így áll ez a fizetésrendszer az egész vonalon és ez oly tételezőkből van összealkotva, amelyek modern formába át kell ütenni, át kell dolgozni. Azt mondja a t. miniszterelnök ur, hogy az ilyen fizetésemelés megtörtént máskor is és nem hozott a törvényhozás elé.

Hisz ha a világ rendjét nem a jog, hanem a visszaélések rendszere képezi: akkora rend és a jog uralomra sohasem fog jutni, akkor a visszaélés lesz az, amely sértőtlenül fenntartatik, csak azért, mert már volt. Itt a törvényhozásban pedig nem arról van szó, hogy a törvényhozás a maga jogköréből minél többet kibocsásson és kiereszsson, hanem itt azt kell megvitanni, hogy van-e ehhez a törvényhozásnak joga. És ha van, akkor azt a jogot érvényesíteni is kell.

A hadsereg tiszti fizetésének fölemelését először is az országgyűlésbe kellett volna hozni, itt a törvényt meg kellett volna szavazni és annak alapján joga lett volna a delegációnak az egyes tételeket a maga háskörében a költségvetésbe beállítani. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Visontai Soma: Sokat törődnek is ott a képviselőház javával!

Széll Kálmán miniszterelnök: De törődnek, én is törődöm! (Zaj.)

Ugron Gábor: Nem szavazza meg a tételt.

Elnök: Következik a határozathozatal.
A Ház a tételt megszavazza.
Lakatos Miklós: Beszél az öreg honvédekről. Akik 48-ban küzdtek a hazáért, azoknak most kol-dustarisznyát akasztanak a nyakukba. Hangsúlyozza, hogy ezekről a szegény öreg honvédekről is legyen gondoskodás. A javaslatot nem szavazza meg.
Elnök: A Ház többsége a tételt megszavazza. A miniszterelnökségnél a Fiume kormányzóság tételénél.

(A fiumei kérdés.)

Gróf Batthyány Tivadar: (Elismeri, hogy a kormány Fiume ügyeinek rendezését a kezébe vette, de sajnos, igen szerencsétlenül. Ebből az állapotból olyan zűrzavar állott be, amilyen ott még sohasem volt. Micdön az a reformáció megindult, ő itt, mint Fiume képviselője felszólt és hangsúlyozta, hogy e kérdésnél a kormány igen óvatosan járjon el s lehetőleg igyekezzék sértetlenül hagyni Fiumének régi jogait, mert ő ismerte ott a hangulatot. Sajnos, amitől ő annak idején félt, bekövetkezett. Fiumében három év óta tarthatatlan állapotban van minden, a város autonóm joga nem működhetik. A viszonyok annyira elfajultak a szerencsétlen kormányzások által, hogy azt most újból rendezni s visszaállítani a rendet vajmi nehéz. Ő elléli azon botránnyokat, amik az utóbbi időben itt történtek, ezek a botránnyok csak a tulajtoktól eredtek; neki kötelessége Fiume törvényes jogát kéri. Felsőzilahának két célja van: fel-tárni Fiume jogait, felvilágosítást adni az ott törté-netről, másodszer kéri a minisztert, hogy intézkedjék az iránt, hogy Fiume megkapja jogait. Eddig két fiumei függő kérdés volt. Az egyik az 1868: XXX. törvénycikk 60. §., mely azt akarja, hogy Fiume státuált külön autonómiaja rendeztessék, de ennek érvényesítése a mai viszonyok közt nem lehetséges.

A törvény házagosan rendezi el Fiume autonóm jogait, házagosan vonja meg abban a határvonalakat. A magyar uralom mindig teljes mértékben respektálta Fiume jogait, míg ellenben az osztrák önkényuralom sohasem. Ezért is vonzódik Fiume jobban a magyar nemzethez. Az alkotmány vissza-állítása óta Fiume autonómiait jogait a törvényhozás, a kormány, az állam mindig úgy fozt fel, hogy azok rendezésre szorulnak. Az 1870-iki statutumok-nak is az volt a célja, hogy Fiume számára az autonóm jogokat garantálják, de nem végérvényesen. Azt a fiumeiek akkori vezetősége is jól tudta, hogy a változó kormányok változó respektusban részesítik az ilyen garanciákat. Fontosnak tartja azt, amit Magyarországon sokan kifogásolnak, hogy a fiumei autonómia az olasz nyelvhez ragaszkodik.

Ha Fiumében a magyar és olasz nyelv között diskusszió támadna, bizonyára az olasz nyelv ke-rülne ki abból győzedelmesen. (Ellenmondások).
A volt kormány kiadott egy series rendeleteit, életbeléptetett egy series törvényt rendeleteit uton s ezekben tényleg Fiume autonómiaját, leghelyesebben Fiume autonómiajának törvénykezési életére vonat-kozó részét, Fiume város lakossága jogainak séremlé-érzetében ez ellen felszólt. A városi képviselőtes-tület Dardal miniszteri tanácsos kiküldése után pár hétre megalakult és mint igen erősen bázorított au-tonomista városi képviselőtestület alakult meg. Néhány nap működés után felszóltak, új városi képviselő-testületi választásokat írtak ki és itt már a választá-soknál a szelid nyomásoknak igen magas fokozatai meglehetősen érvényesültek. (Derültség a bal- és a szélsőbaloldalon.)

Azután oly hibák történtek, amelyek az elke-seredésnek legnagyobb fokát idézték elő. A fiumeiek sürgették a magyar sajtótörvény életbeléptetését és végre az előző kormány némi séremlémmel ugyan, de életbeléptette azt. A Bach-féle sajtó-patens Fiume életének két legutolsó évében azonban túlerősen vé-tettet igénybe. Magyarországon, aki leteszi a kaulót, bármikor kiadhat politikai lapot. Fiumében ez kon-cesszió tárgya.

Miután a városi képviselő testület funkcionálása megszűnt, a kormányzóság vette át az autonóm jogok és kötelességek gyakorlatát. Az első időben a város hatósági ügyeit a dirigente del municipio vette át, aki a municipiumnak a vezetője. Utóbb a kormány arra a meggyőződésre és tudatra jutott, hogy a vá-rosi ügyek éére a kormány részéről egy tisztviselőt kell állítani. A tisztviselőnek vagy királyi, vagy kor-mány-, vagy miniszteri biztos a hivatalos neve. Állít-tottak is.

A dolog ma úgy áll, hogy ott tenni kell s meg van győződve, hogy a kormány tenni is fog minél előbb.

Elnök: A napirend többi tárgyát holnapra teszi át s az ülést 1/43 órakor bezárja.

II. A főrendiház ülése február 13-ikán.

— Kezdeté délelőtt 11 órakor. —

Elnök: Bárány Béla.
A kormány részéről jelen van: Lukács László pénzügyminiszter.

Elnök: Megnyitja az ülést és bemutatja az átiratokat.

Következik a napirend. A harminc milliós póthitelnél.

Gróf Esterházy János kifejti, hogy ez a törvényjavaslat magában véve is a legulsyobb vád, ami egy hadi vezetőség ellen emelhető, mert a készü-letlenségről tesz tanúskodás. A harminc-milliós póthitel a tartalékosoknál háborúra való elkészültségére kel-lött. A hadügyi vezetőségnek minden körülmények között abban a helyzetben kell lennie, hogy a tartalékosokat rögtön talpra állíthassa. Azt kéri a hon-védelmi miniszteről: igaz-e, hogy 1898. májusában a harminc-milliós póthitel nélkül a részleges módosítás

lehetetlen lett volna, vagy akár csak nehézségbe ütközött volna? Ha nehézségek voltak, kit terhel érte a felelősség és felelősségre vonták-e azt a tényezőt, akit a felelősség terhel.

Gróf Zichy Nándor azt hiszi, hogy ezek a vád-ak semmi körülmények között sem a honvédelmi minisztert terhelik, hanem a hadügyminisztert.

Gróf Esterházy János: A honvédelmi minisz-ter is felelős érte!

Gróf Zichy Nándor: Felelős érte, de felelős a delegáció is. Nem tartja helyén valónak, hogy a fő-rendiházban konstatáljuk készületlenségünket egy esetleges konfliktussal szemben. Talán nem is helyes, hogy itt vonják felelősségre a hadügyminisztert, aki-nek különben szivesen adja meg a felmentést. Azon-ban azt kéri a hadügyminisztertől, hogy a közös aktívák és a pénztári készletek nem nagyon fo-gyasztoztató-e meg a póthitel? Egyáltalán tudni akarja, hogy áll a közös aktívák dolga.

Lukács László pénzügyminiszter azt válaszolja, hogy a közös hadügyminisztert nem lehet méltányo-san és jogosan ezekkel a vádakkal illetni. A had-ügyi kormányzat bizonyos korlátok közé szorítja hadi készületének főlhatalmazását, nehogy túlságosan igénybe vegye a két állam pénzügyi erejét. Azon-ban, hogyha bizonyos erupiók fenyegeti az országo-kat, akkor a küllügyi komplikáció a hadi készletek megszerzésének tempóját természetszerűleg gyorsítja. Nem a hadi érdekek elhanyagoltága okozta, hogy szükség volt a póthitelre, hanem a hadi készletek fölszerelésének gyors befejezése. A speciális katonai kérdésekre majd a honvédelmi miniszter fog alkalmilag válaszolni. A póthitel egy részét a közös aktívából födözötték, más részét a kvóta arányában az egyes államok pénztári készleteiből. Ez természetesen apaszította a pénztári készleteket, de nem annyira, hogy néhány esztendő alatt hitelműveletekkel ne volna pótolható, mert hiszen több év leforgása alatt adták ki a közös kormányoknak a póthitel összegét.

A közös aktívák ügye egy áll, hogy azokból a centrális aktívákiból erednek, amelyek 1867 előtt fönn-állottak. A közös aktívák azután idők folytán legna-gyobbbrészt közözügyi célokra vétettek igénybe, mint a boszniai okkupáció alkalmával, meg a küllügyi-minisztérium ügykörébe tartozó paloták építésére, azután a boszniai vasutak építésére, úgy hogy meglehetősen redukálódott azoknak az állaga. Az utolsó időben körülbelül 34 millió forintot tett ki a közös aktívák állaga. Miután azonban 15 millió igénybevetették és miután a másik 14-15 millió a boszniai vas-utakba van befektetve: a közös aktívák átlaga tulaj-donképp most már nagyon csökkent és nem áll egyeből, mondhatni, mint azokból a követelésekből, amelyek a boszniai vasutakkal szemben fennállanak, és amely követelések a küllönböző törvényekben meg-állapított módon évről-évre visszatérítettek a közös aktívák javára.

A közös aktívák felett való rendelkezési jog kérdése a legújabb időkig szabályozva nem volt. Pár évvel ezelőtt azonban egyik legutóbbi boszniai vas-uti építkezés alkalmával szükségesnek tartotta javas-latba hozni, miszerint a törvényben kimondassék, hogy a közös aktívák felett jövőre kizárólag a tör-vényhozás tudásával és engedélyével lehessen ren-delkezni.

Gróf Zichy Nándor azt a felvilágosítást kéri a miniszteről, hogy milyen arány tartottat meg a mo-narkia két részében a közös aktívák felosztásánál, a kiadások, vagy a megszavazások ideje szerint való kvóta-e?

Lukács László pénzügyminiszter: A felvetett kérdésre azt a felvilágosítást adja, hogy mindig az érvényben levő kvóta-arány szerint történt a felhasználás, ami azonban gyakorlati eredménnyel alig bir, mert a vagyon közös lévén, midőn annak egy bizo-nyos része felhasználottat, csak az elszámolásnál ju-tott kifejezésre az, hogy a közös aktívákiból Magyar-ország terhére ennyi, Ausztria javára pedig ennyi lett fordítva. Törvényes intézkedés e tekintetben nem volt, ez mindig csak a két kormány közös megállapo-dása szerint történt, de sohasem történt eltérés attól az elvtől, hogy miután a közös aktívák csakis közös célokra használható fel, természetesen ezek-nél felhasználásával a közözügyek költségeihez való hozzájárulásának arányukca, vagyis a mindenkor érvényes kvótakulcs volt alkalmazásban, tehát ez esetben Magyarország javára 31-4 százalek és a meg-felelő kvótakulcs Ausztria részére. (Helyeslés.)

Gróf Esterházy János köszöni a pénzügy-miniszter felvilágosításait. Személyes kérdésben fordul gróf Zichy Nándorhoz, s kijelenti, hogy olyan törvény nincs, amely megengedné az afféle kritikát, amelyet ő gyakorolt. Neki joga is, kötelessége is az igazságot megmondani.

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést.
A főrendek megszavazták a törvényjavaslatot, valamint a lelkesítő jövedelmek kiegyezéséről szóló 1898. XXV. t.-c. végrehajtásához az 1899. évre szük-séges póthitel engedélyezéséről szóló javaslatot is.
A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés be-végződik.

BELFÖLD.

A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt ma este 6 órakor értekezletet tartott, melyen a párt a belügyi és kereskedelemügyi tárcák költségvetését tárgyalta. Tanácskozásainak eredményeképpen a párt a két költségvetést még általánosságban sem fogadja el s álláspontját a képviselőházban a belügyi tárcá-nál **Komjáthy Béla**, a kereskedelemügyi tárcánál pedig **Kossuth Ferenc** fogja kifejteni. A belügyi budget színművészeti tételénél a párt megbízásából **Pichler Győző** fog fölszólalni.

A brassói román iskolák ügye. A bukaresti kamara tegnapi ismét foglalkozott a brassói román iskolák subvenciójának ügyével. Az előadó, *Delavrancea* hevesen támadta *Sturdza* volt miniszterelnököt, és magasztalta *Take Jonescut*. Vele szemben *Bratianu Jonel* volt liberális miniszter védte a *Sturdza*-kabi-netet s azt vetette a konzervatív párt szemére, hogy a nemzeti kérdést nem önzetlenül, hanem párteólok-ból karolta föl. A brassói kérdést szerinte két szem-pontból kell megítélni. Az egyik a magánjogi alap elismertetése, a másik a felügyeleti jog gyakorlása. Az elsöben győzött a román kormány fölfogása, ez pedig *Sturdza* érdeme s nem a *Take Jonescuté*. A felügyeleti jog kérdésében pedig a magyar kormány győ-zött és ez nem felel meg *Sturdza* fölfogásának, aki tudta jól, hogy ezzel az iskolák a magyar kormány teljes diszkreciójának ki lesznek szolgáltatva és azo-kat lassan úgy megmagyarosíthatja, mint megma-gyarosította a belényesi és nászodói iskolákat. Ez okból kénytelen konstatálni, hogy a román kormány ebben a kérdésben gyalázatos vereséget szenvedett.

Ezekből az ellentétes parlamenti nyilatkozatokból látszik, hogy a román politikusok épp úgy pártzem-pontból ítélik meg a kérdést, mint minélünk.

A bukaresti sajtóban is a két fölfogás tükrö-ződik vissza. A liberális ellenzéki lapok árulásnak mondják azt a módot, amellyel a kormány ez ügyet megoldotta, a kormánypárti lapok pedig a legénye-sebb nemzeti diadalnak. Az *Adeverul* és a többi nem pártlap örülnek, hogy e kellemetlen ügy-nek vége lett. Ezek az ellentétes fölfogások termézetesen magyarázatokat lelik abban, hogy ebben a dologban egyezkedésről volt szó, amelyben tehát kölcsönös koncesszióknak kellett történniök. Érdekes azonban, hogy román részen úgy fogják fel a dolgot, hogy a román kormány a magánjogi igényekre nézve győzött, a felügyeleti jog kérdésében azonban a magyar kormány álláspontja jutott ér-vényre. Már pedig a magyar állam szempontjából ez a fontos.

A nagyszebeni *Telegraful Roman*, a metropolita hivatalos lapja egyik utóbbi számában foglalkozik a brassói subvenció ügyével és egyebek közt eze-keket írja:

A brassói Szt. Miklós görög-keleti egyház já-radék ügyének elintézése nemcsak azért szerencsés, mert az egyház saját jogához jutott, az anyagitag sulyosan veszélyeztetett iskolák pedig léteiket min-denkorra biztosítottak láthatják, hanem azért is, hogy ezzel a végleges befejezéssel elenyészik egy elégedetlenség, mely a leikeket régóta izgalom-ban tartotta. Ilyképpen helyre áll a nyugalom közöttünk, ama két állam kormánya közt, melyek egymással ba-rátságos viszonyban élnek és élni hivata vannak. Ezek mellett pedig hazánk magyar kormánya meg fog győződhetni, hogy e járadék jóvedelme nem fog masra felhasználattatni, mint a Szt. Miklós egyház mint annak tulajdonosa által elhatározott célra, vagyis az ál-tala fenntartott gimnázium és reáliskolákra.

A rutén akció.

Budapest, február 14.

A rutének megmentésére alakult bizottság teg-napi gyűléséről munkácsi tudósítónk a következők részleteket írja: Nagy föltűnést keltett *Egan Ede* miniszteri megbízott négyórás beszéde, aki a rutének fölségítésére a földbíreltet, az állattenyészést s a hitelszövetkezetek szervezését ajánlja. *Egan* beszédé-ben többek között a következőket mondta:

A felvidéken nem lehet igazságszolgáltatás, mert a hamis eskü uralkodik. Egyes községekben taksája az a hamis eskünek, a gyujtogatásnak és pe-dig a szerint, amint cserép- vagy faszindelyes vagy szalmafedeles házat kell fölgyujtani. Itt csak egy-gyel lehet segíteni: esküdjétek mindenki a maga Iste-nére! Vissza kell állítani a rituális esküt — vagy tör-rülni kell az eskü bizonyító erejét. E vidéken, ahol a kiskorú rutén nép mellett egy másik éles eszű nép is él, mely jobban ismeri a törvényt az ügyvédnél, különleges intézkedések kellenek. Az úrszótörvényt mai alakjában föntartani nem lehet, no küldjék a hegyek közé a kifuradt, kevésbé jeles bírakat, ne tekintsek a Hegyvidéket exiliumnak. Kéri a jelenvontakak, hogy egészen az ő magán vélemé-nyének vegyék azt, amit most mondani kényszerül szükségnek tart. Ezt a szót: zsidó, a szólo s az saját akciója közben ki nem ejtette. Vallaskülönbség nélkül részesített minden arra szoruló a miniszteri kirendel-tés a bíreltben. Egész sora zsidó nevet olvas föl, aki bíreltet kapott, sőt a hitelszövetkezetbe is fölvetett zsidót, többben úszót kaptak, de persze kellő óvatossággal. Felekezeti jellege tehát az akciónak nincs. De tény az, hogy a kivándorlás főoka a bevándor-lás. (Zajos Ugy van!) Erről a kérdésről eddig helyes volt halgatni, de most veszedelmes lenne a további halgatás. Itt harc folyik, s ahol harc van, ott van ellenség is. Ez az ellenség a Galícia felől beván-dorlók zsidók óriási tömege, mely ravaszágával és nagy észével kizsákmányolja és kiszippolyozza a föld népet. Tagadja, hogy ez a faj zsidó vona. (Nagy mozgás.) Már kell őket nézni. Ezek az em-

berek herkulisi alaknak, fiziognómiájuk szőke, fejalkatuk, karakterük más, mint a hazai zsidóságé, ez bátor, vakmerő, szinte vad nép és erőszakossága mellett ravasz. Ez nem zsidó, ez kazár renegát, aki csak később lett zsidóvá. (Zajos taps és derültség.) Ellenben a hazai zsidó, aki Judeából való, alacsony termetű, göndör haja, barna, simulékony, alázatos. Ne keverjük hát a kérdésbe az antisemitizmus jel-szavát, mely mindenkit idegessé tesz. A szóló nem flosemita.

Barta Ödön: Látjuk.

Egan Ede: Bámulja azonban a zsidóság esztét, szorgalmát.

Barta Ödön: De kegyes.

Egan Ede: Bámulja, de félti tőle az országot. Ahol a közvetítés, a pénz mind az ő kezükben van, ott a kérdést szővá kell tenni. Ettől nem ijed vissza. (Eljenzés.) Amit a zsidók óriási üzleti szellemének köszönni lehet, a kereskedelmet, az veszedelmes két dolog nélkül: első föltétl a magyarosodás és legyen üdvözölve az a magyar zsidóság, melyre e munkában nagy szerep vár. Legyen üdvözölve az a magyar zsidóság, mely nem tart össze a párisi Alliance-szal, mert, sajnos, sokan most is külföldről lesik a jelszavakat. Ezt a külön klikket sprengolni kell, míg a másik rész-szel kezét fog a nép védelmére. A másik dolog az, hogy akik itt vannak a hegyvidéken, azokat kiséss meg kell rostálni. Itt van Munkács példája. Itt van 14.000 lakos, ebben 8000 zsidó, kik közt van igen sok derék, tisztességes ember, de a javarésze a bevándorlók itt ragadt alakja. Kétharmad részének nincs semmi keresete, ott ácsorognak csapatosan az utcán. A vasutállomásnál, igaz, keresnek, de nem tisztességes keresetet. Megdöbentő, hogy egy kis városban olyanok legyenek a közbiztonsági állapotok, amilyenek itt. Azért az állam-hatalomnak tudnia kellene, kik jönnek ide be s aki csak azért jött, hogy a népet kizsarlja: ki vele! (Helyeslés.) Azért az egész határvidéken szigorú határrendőri intézkedést kell tenni. Végül az italmérés jogot kívánja kieszközölni a hitelszövetkezők részére.

Egy másik tudósító szerint Egan Ede beszédében a következő mondatok is foglaltattak:

„A magyarnak a zsidó a legnagyobb ellensége; ezek nem jöttek be Árpáddal s nem is barcoltak Rákóczy oldalán.”

„Ez a népség valóban megmetyezi közgazdasági életünket. Emelkedése által országunk sülyed.”

„Azokat a zsidókat, akik itt vannak az országban, alaposan meg kellene rostálnunk.”

Nem folytatjuk ezeket a szemelvényeket. Egan ur maga mondja, hogy ezek az expektációk az ő magánvéleményei. Ennek az urnak a privátnézeteihez semmi köze a közvéleménynek. Ahhoz pedig, hogy ilyen privátnézeteit hivatalos alkalommal és hivatalos szereplésben fejt ki, csupán egy embernek van köze: a nem felelős Egan ur felelős felebbvalójának. A magunk részéről csupán azt jegyezzük meg, hogy a Galiciából beözönlő zsidó proletárság erkölcsi és értelmi színvonalának maguk a zsidó hitű magyarok a legszigorúbb megbírálóit. De Egan ur általánosítja vádjait. A bemutatott szemelvények legalább ezt tanúsítják. Azt hisszük, fog majd mód adatni Egan urnak hivatalos nyilatkozatára nézve, vajjon elmondta-e csakugyan ezeket a szemelvényeket. S mert ezt hisszük, sőt várjuk is, felfüggesztjük addig ítéletünket.

KÜLFÖLD.

A cseh-német békülés. Nehéz munkába fogott a Koerber-kormány az ő békítési kísérleteivel. Találkozott ugyan biztató jóakarattal sokfelől, de a csehek, tehát a kibékítendő felek egyike, még távol állanak attól, hogy a Koerber-akcióhoz csatlakozzanak. Ellenkezőleg: mindent elkövetnek, hogy egyelőre még csak szint se kelljen vallaniok, ami arra mutat, hogy mentül hosszabb időre akarják kitolni a végleges megállapodásokat, ha ugyan ilyesmire egyáltalán lehet remény. A reichsrathot egybehívták s most nagyon érdekes a cseheknek szinte kétségbeesett erőlködése, amelylyel a reichsrath korai egybehívását meg akarják akasztani. Az ifjucsehek brünni organuma nagyon sajnálkozik a kormány sietségén. E lap szerint a békítő konferencia sorát a reichsrath egybehívása kedvezőellenül döntötte el. A konferencia ezzel, ha nincs is teljesen lehetetlenné téve, de mindenesetre megrendült. A *Neue Freie Presse* mai esti lapja erre a cseh fenyegetődzésre a következőket jegyzi meg:

A csehek attól tartanak, hogy a reichsrathnak a békítő konferencia tárgyalása idejére való egybehívása őket arra kényszerítheti, hogy idő előtt színt valljanak. A konferenciát még csak elhuzhathaták volna valahogy, a nélkül, hogy nyíltan meg kellett volna vallaniok, hogy megegyezésre nem hajlandók a németekkel, de a reichsrathban, ahol a legsürgősebb állami feladatok elintézése van soron, nem lehetséges a bujkálás. A csehek tehát már jó eleve bűnbakot keresnek maguknak és azt hiszik, hogy erre a legalkalma-

sabb lesz az osztrák kormány, amely legnagyobb bosszuságukra idő előtt egybehívta a reichsrathot.

Ma a békítő konferencia cseh osztálya újból ülést tart, amelyen az általa kiküldött albizzottágnak kellene jelentést tennie megállapodásáról. Minthogy azonban ez az albizzottság a mai napig sem jutott kielégítő megállapodásokhoz, természetesen nem is képes a plénumnak elfogadható előterjesztést tenni.

Bécs, február 13.

A cseh tartománygyűlési választási reform tárgyalására kiküldött albizzottság ma délelőtt ülést tartott. Német részről a békeltető értekezletén e bő 9-iki ülésen megállapított hat tárgyalási ponttal kapcsolatosan formulázott indítványokat terjesztette elő, melyek a vita alapját képezték. A két első pontra nézve (a kisebbségi képviselő biztositása a nem hitbizományi nagybirtokokban és a városi és falusi kuriák mandátumainak megfelelő felosztása) elvi megegyezés jött létre. A többi pontokra nézve sem merült fel lényeges nézeteltérés, eltekintve a nemzetiségi kuriáktól és azoknak vétőjogától. Együttal német részről egy hetedik pontot vettek föl, mely szerint keleti Csehországra nézve kereskedelmi kamarát alakítsanak, egyidejűleg biztositván a prágai, pilseni és budweisi kereskedelmi kamarákra nézve a kisebbségi képviselőket; hangsúlyozták egyuttal, hogy a városi és falusi községek reformja és a kuriák vétője közt elválaszthatatlan junktim áll fenn. Az albizzottság legközelebbi ülése csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz.

Délután a békeltető értekezlet cseh osztálya a kisebbségi iskolák kérdését tárgyalta. Hartel közoktatásügyi miniszter hosszabb exozében megvilágította a kérdést, mire hosszabb vita támadt, amely az erre vonatkozó kérdések egész sorát felölelte. Mindkét részről azt az óhajt fejezték ki, hogy az általános vitát még ne zárják be, hogy a megbízottak időközben értekezhesenek elvtársaikkal. A cseh osztály legközelebbi ülése pénteken délután 3 órakor lesz.

A háború.

Budapest, február 13.

Roberts tábornok megmondta katonáinak, hogy nem *walk-over* lesz az a hadjárat, amelyet ő most megindít s ebben már eddig is igaza van. Ha a lassúság a megfontoltság jele, akkor Roberts bizonyára egyike a történelem legmegfontoltabb hadvezéreinek. Január 10-ike óta van már lord Kitchenerrel együtt a Fokföldön s csak most kezd hozzá az akcióhoz, amely úgy látszik, még jó darabig a kezdet stádiumában fog maradni, mert semmi hír sem érkezik arról, hogy történt volna már valami. Egyáltalában harcéri hírek dolgában a mai nap igen szegény. Itt következők távirataink:

(Lord Roberts terve.)

London, február 13.

Roberts tábornok abban a beszédében, amelyet mult szombaton a highlanderekhez intézett, többi közt a következőket mondta:

— Alkalmunk lesz most Magersfonteint megbosszulni. Nem lesz *wal-cover*, de a *siker kétségtelen*.

A highlanderek lelkesen *cheeroztek*, földobták a sapkájukat s Roberts feleségét éltették. Roberts meghatva mondott köszönetet.

London, február 13.

A *Times*nak jelentik Kimberleyből 9-iki kelttel: A város ágyúzása még egyre tart s *nagy kárt okoz*. Egy fehér ember elesett, egy másik megsebesült.

Fokváros, február 13.

Hivatalosan jelentik: Kekevich ezredes jelenté e hó 11-éről, hogy Kimberleyt csütörtökön egész nap bombázták. Pénteken reggel Alexandersfontein mellett kisebb gyalogsági ütközet volt. Egyébként a helyzet változatlan.

London, február 13.

Az esti lapok fokvárosi jelentése szerint az idegen katonai attasék Modder-Riverbe mentek, hogy Roberts tábornokhoz csatlakozzanak.

Modder-River, február 13.

Coloile vezérőrnagyot az alakulólélemben lévő 9. hadosztály parancsnokává nevezték ki. Helyébe a testőrdandár parancsnokává Polacarew ezredest nevezték ki. Barkleywestből 1000-nél több szőkevény érkezett ide. A Magersfonteinél lévő boer csapatok száma nagyon megfogyott. Egy részök valószínűleg Kimberleybe ment. A vasuti hidat, amelyet a boerok részben elpusztítottak, már csaknem egészen helyreállították az angolok.

(Buller bekerítése.)

Brüsszel, február 13.

Schönburg boer tábornok Joubert parancsára jelenleg Colensotól délnyugatra fontos bekerítő mozdulatot hajt végre. Meg fogja szállni a *Springfield* és *Chieveley* közti pozíciót, hogy Buller visszavonulását elvágja. Az oranjei boerok Meyer Lukács vezérlete alatt megkezdtek a *támadást Molteno ellen*. A harcéri helyzet sohasem volt még oly kedvező a boerokra nézve, mint most. Már legközelebb várható az oranjei boeroknak Roberts tábornok hadtestével való összeütközése. Egyes véres előőrsi csatározások már megtörténtek. Az oranjei boerok állásaitak igen előretolták és közel vannak az angol főhadiszálláshoz.

London, február 13.

Hivatalos jelentés szerint Buller tábornok vesztesége február 5—7-ig 26 halott és 324 sebesült.

(Az angol katonai reform.)

London, február 13.

Az angol kormány katonai reformja nagyon lehitte a sajtó lelkesedését. A kormány szűcsővei utján a reformjavaslatot nagy koncepcióknak hirdette és csak gyenge javaslattal állt elő. A *Morning Leader* azt írja, hogy a kormány javaslata hatalmas és drága szemfényvesztés. A többi lapok is azt írják a kormányjavaslatról, hogy az *értékelen fércmunka*.

(A háború a parlamentben.)

London, február 13.

A felsőházban mondott beszédében Lansdowne márkai hadügyminiszter a következő kérdésekre válaszolt:

1. Mennyiben nincsenek az országnak kellő intézkedései valamely betörés ellen?
2. Milyen lépéseket tesz a kormány a sziget biztositására, mialatt a csapatok Dél-Afrikában vannak?

Milyen haderők állnak rendelkezésére a kormánynak a háború folytatására?

Az első kérdésre azt válaszolja, hogy ez idő szerint 98.000 főnyi reguláris katonaság, 12.000 főnyi tartalék, 7000 főnyi yeomanry, 77.000 főnyi milícia és 215.000 önkéntes, összesen 409.900 ember van az országban. Az anyaország védelmére olyan hadsereget kellett készen tartani, amely nemcsak helyőrségekben elhelyezett csapatokból áll, hanem mozgósított hadsereg. A mai helyzetben, mondja a miniszter, bizonyos irónia van. Mi a világ legnagyobb tengeri hatalmossága, hadat vielőnk két kis állam ellen, amelynek nincs flottája, amelynek egy osónakra való légénysége sincs, amelyhez tehát hatalmas flottánk hozzá sem férhet. Olyan helyzetben vagyunk, mint egy erős ember, akinek jobb karja a hátához van kötve s úgy küzd. De ez a jobbkar nem gyöngült, sőt erősebb, mint volt valaha birodalmunk történetében. A körülményeknek ez a szokatlan találkozása nagy föladatakat rótt a hadügyi hivatalra. A hadügyi hivatal még egy 130.000 főnyi tábort hadsereg szervezéséről gondoskodott, hogy ha szükséges, újabb segítőcsapatokat küldhessen Dél-Afrikába. Ez okból a hadsereg állandó létszámát a most alakulófélben lévő három zászlóalj kivül még tizenkét új zászlóaljjal akarjuk szaporítani. A tüzérségnek ebben a háboruban járszott szerepe megmutatta, mennyire szükséges, hogy Nagy-Britannia bőven el legyen látva tábort tüzérséggel. Ezért még két hadtest számára akarunk tüzérséget szervezni és pedig harminchat tábort tüzérséget és hét üteg lovas tüzérséget. Ha ez a szaporítás meglesz, a hadügyi hivatal két hadtestet küldhet ki az országból teljes tüzérséggel felszerelve s ugyanakkor visszatarthatja az országban az egész tábort tüzérséget három hadtest számára. Azonkivül bizonyos számú új tarack-üteget fogunk szervezni. Aztán négy új lovasszedet szándékozunk alakítani a tartalékos századokból és a külföldön lévő ezredekből és három más ezredet a yeomanry-dandárból. A képzett utászok és az *Army Service Corps* létszámát is akarja szaporítani a kormány.

A háborúnak egyik tanulsága az, hogy az országnak nagyobb tartalékos segédhaderőre van szüksége. A tavasz és a nyár folyamán besorozzák a miliozások hátralevő részét. Nagy táborokat fogunk létesíteni, amelyekben az egész milícia tervszerű kiképzést nyer. A milícia mostanában harmincezer fővel kisebb, mint a törvény megállapítja. A kormány azonban reméli, hogy pótolja a hiányokat és az önkéntességet minden tekintetben előmozdítja. A kormány azt hiszi, hogy az újítások révén körülbelül százezer emberrel többet nyer.

Ne várják a hadügyminisztériumtól, hogy a háború alatt nagy szervezeti változtatásokat kíséreljen meg. Még nincs itt az ideje, hogy az ország a *koncepcióhoz* folyamodjék. Ettől az angol nép mód

föltölté irtózik. A kormány nem akar ehhez az eszköz-höz nyulni, amíg nem hiszul meg minden más kísérlete. Az egész birodalomban mostanában nagy lelkesedéssel sorakoznak az emberek önként a zászló alá s nézetem szerint ez a pillanat nem alkalmas arra, hogy a sorshuzás rendszerét alkalmazzuk. Nem kényszerre van szükség, hanem az önkéntes szolgálat előmozdítására és ezt a kormány meg akarja tenni.

Az alsóház mai ülésén Knox hadügyi államtitkár ugyanolyan nyilatkozatokat tett, mint Landsdown máriki a felsőházban.

Campbell-Bannerman meglepődéssel látja, hogy a kormány nem szándékozik a konszkripció valamely alakját alkalmazni, de kétségbe vonja, vajjon bölcs dolog-e olyan nagyon kibaszni a segéderőket, amelyek máris nagyobb áldozatokat hoztak, mint amennyit tőlük várni lehetett. Nyilvánvaló, hogy a hadsereg nem elég nagy arra a föladatra, amely előtte áll. Ő szívesebben látná, ha a mostani előírányt a háború szükségleteire való hadi előíránnyal vennék s a hadsereg jövőbeli szaporításának és újjászervezésének egész kérdését függőben hagynák a rendezéssel és tárgyalással.

Több szónok a kormány előterjesztései ellen emel szót.

HIREK.

A halál számológépe.

Az öngyilkosságok csökkenésének oka a kiállítás nagy munkálataiban rejlik. Rendszeresen a napszámok osztályából jut a legtöbb holttest a Morgueba. Ma, a kiállítás munkálatai folytán ennek az osztálynak tagjai dolgoznak, megkeresik kenyerüket és eszükbe se jut az öngyilkosság.

A párisi Morgue jegyzője.

A Morgue a halál számológépe. Nem egységeket számolnak rajta, csak elpusztult egységek hiányát konstatálják.

A néma halálát, amely az alacsony házak piszkos szobáiban terem, a gyárak hátsó udvarán, ott, ahol az élet munkája folyik hangos zúgású gépek lármaja közt. A néma halálát, amely nem beszél az élet szenvedéseiről, nem arról, hogy milyen okok, a társadalom milyen vétki, mulasztásai okozták, hogy a morguebeli számológépen újra meg újra, századszor, ezredszer kellett konstatálni egy-egy jó, egészséges egység pusztulását. Eddig komoly statisztikusok annyi tanulságot mégis csak kihűvelyeztek ezekből a néma egységekből, hogy az élet szenvedélyei juttatták őket a halál számológépe alá. Oh a szerelem, a pálinka, a könnyelműség állandó vádlottjai voltak ennek a statisztikának s a nyomor mindenkor ezeknek a vádlottaknak csak büntársa volt. A szegénység, az éhség, a munkanélküliség önálló vádlotként alig szerepelt ez előtt a statisztika előtt és nem szerepelhetett, mert a dolgok természetéből folyó borzasztó kérdés merülhetett volna fel ebből a vádból. Az a kérdés, hogy honnan veszszük mi többiek, mi a polgári társadalom becsületes munkájában élő, jóllakott emberek a jogot ahhoz, hogy megvonjuk a többiektől a kereseti alkalmakat? Erre a kérdésre pedig nincs válasz, nincs méltóság és nincs vigasztalás, ha csak az elpusztult egységek némasága nem felel rá azon az erős hangon, amelyen a némaság tud beszélni.

Tehát a Morgue jegyzőjének kellett megmondani azt, amit eddig olyan mélységesen elhallgattunk, hogy az a halál, amelyet erőszakosan, önközünkkel hozunk ki a végzet fegyvertárából, a kenyér és a munkahiány termése. Hát már nem a szerelem, nem a pálinka és nem a könnyelműség kergeti a Morgue jelöltjeit a gyárak hátsó udvarára, az öngyilkosok vesztő helyére? Nem ezek az elsőrangú vádlottak ma már, hanem az a polgári társadalom, amely nem ad kereseti alkalmat az éhezőknek? És ezt egy párisi jegyzőnek csak így ki szabad mondania? Be sem csukják érte? Lázadónak, békebontónak sem nevezik? Honnan veheti valaki azt az

arcátlan merészséget, hogy így a sorok közt, ravasz kéllehetlenséggel meri bevádolni azt a polgári társadalmat, amely nem ad kenyeret, nem ad munkát és ezrével hajtja legjobb egységeit a halál számológépe alá.

Szerencsére most a világ fővárosában megint aranyos kupolákat borítanak a magas, karesu oszlopokra. A világ haladásának, emberi intézményeink tökéletesedésének diadalát akarják megünnepelni s ehhez a parádéhoz előszedik azokat az egységeket, melyeket oly sokáig elhanyagoltak. Most megint van kenyér, van munka és van áldás is. A Morgueban egyre kevesebb a számolni való s böles okulás formálódik ki a számológép eredményeiből.

Tudvalevő dolog, hogy tíz évenként egyszer van ilyen ünnep. Egyetlen egyszer. Hamar muló, gyorsan elhangzó ünnep. Utána pedig nagy csend következik, elenyedés, munkanélküliség. A gépek csendesebben járnak, a régi házakat csak kijavítják, de nem építenek újat a helyükbe. A Szajján, vagy ami mindegy, a Dunán nem járnak olyan sebesen a követ szállító hajók, a partokon nem csikorognak a munkások talpajai. Csend van...

A Morgue kapuját megint nagyon sokat nyitogatják s rémes csikordulása nagyon megzavarja a polgári csendet. A számológépen pedig alig győzik megolvasni a néma, szótlán, halálra vált egységeket.

G-a.

Budapest, február 12.

— EUDAPESTI NAPLÓ. Február 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Minthogy január 1-jén a kötelező koronaszámítás lépett életbe, és a posta csak olyan utalványokat fogad el, amelyeken a pénzösszeg koronákban van megjelölve, kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy az utalványokon az előfizetési díjat ezentul ne forint és krajcárban, hanem koronákban és fillérekben méltóztatassanak feltüntetni.

— Ottó főherceg Fiumében. Fiuméből jelentik, hogy Ottó főherceg néhány nap óta ott tartózkodó két fiának látogatására oda érkezett s onnan Abbáziába fog menni.

— A Mátyás-szobor. A kolozsvári Mátyás-szobor leleplezésével kapcsolatosan fényes ünnepélyeket rendeznek Kolozsvárott, úgy hogy a leleplezés valószínűleg országos ünnepévé nővi ki magát. Az ünnepélyre olyan főúri bandériumot szerveznek, mint amilyen 1887-ben jelent meg Kolozsvárt az uralkodó előtt. Az ünnepélyre várják a királyt és az ndvar több tagját is s az erdélyi főurak kizárólag magyar táncokkal nagyszabású bált rendeznek.

— Ováció a kereskedelmi miniszternek. Hegedűs Sándor kereskedelmi minisztert szép ovációban részesítették az ország kereskedelmi- és iparkamarái. A minisztert ugyanis az összes kamarák, ideértve a három horvátországi és fumei kamarát a magyar műiparnak díszére való hatalmas albummal üdvözölték, a hazai ipar támogatásáról szóló 1899. évi XLIX. t. c. megalkotása alkalmából. A remekmű album első lapján van a kamarák üdvözlése, azután következnek a díszes kiállítású egyes lapok: minden kamarának egy-egy lapja aláírva az elnökség, a tisztikar és az összes kamarai beltagok által. Az ováció egész eszében készítették elő s bár közel 700 aláírás van benne, még sem került nyilvánosságra, hogy készült. Eppen így eszében történt az album átadása is, mi még fokozza az ováció becsét: ma reggel kedves meglepetéssel asztalán találta a miniszter.

— Negyven év. Koppa József, a Magyar Általános Hitelbank szolgálya, aki még az idő óta áll az intézet szolgálatában, amikor az még az Osztrák Hitelintézet fiókja volt, a napokban ünnepelte negyven éves szolgálati jubileumát. Ez alkalmából az igazgatóság bőkezűen megjutalmazta régi és hű szolgáját.

— Egy horvát újságíró halála. Zágrábból jelentik, hogy Lühl Károly, az Agramer-Zeitung régi munkatársa éjjel 52 éves korában szívujában meghalt.

— II. Vilmos és a frakk. A német császár határozott ellensége a frakknak. Aminek pedig ő ellensége, abból nem nagyon lesz divat. A frakk rovására most erősen lanszirozta a smokingot. Hogy miért? Senki se tudja. Talán azért, mert így tetszett neki. Elég az hozzá, hogy a smoking hívei közé szegődött — de ezuttal nem sikeresen. A hivatalos fogadtatásokon a császár izlésének ellenére is dominál a frakk, s a magántársaságok sem nagyon akarnak a legmagasabb guszthoz alkalmazkodni. Az udvarnál már el van tiltva a frakk. Hogy mi lesz ebből, hová fejlődik a nagy frakk-smoking háború, azt még senki se tudja.

— Károly-kaszárnya — Központi városháza. A villamos-kocsik ma is csak úgy csilingelnek végig a közutakon, mint tegnap. Pedig nagy változás esett meg rajtuk tegnap óta. Azokról a kocsikról van szó, amelyek a Károly-kaszárnyától indulnak ki vagy oda futnak be. Károly-kaszárnya! Pusztá fogalom ma már, mert régóta megszűnt kaszárnyának lenni s csak a nép nyelvén élt tovább is a kaszárnya néven. Meg a villamos-kocsikon, amelyeken tegnapig ott diszelgett a felírás: Károly-kaszárnya. És történt az idők folyamán sok minden. Bakák, tüzerek, huszárok kivonultak messzire s otthagyták a mult idők emlékeül azt a téglakolosszust, amelyet hajdanta Károly-kaszárnyának nevezett el a közigazgatás. És új köntöst kapott egy része az ódon kaszárnyának; hatalmas udvarain, ahol azelőtt sanyargatott hadiak figyeltek a kommandóra, az ípar száz faja ütött tanyát; lovaglól iskolájából fedett zásár lett s délceg huszárok helyett természetes kofák száguldoznak végig a hatalmas csarnokban. És beköltözött az ódon épületbe sok millió forint, végül pedig a böles magisztrátus is. Mivel pedig a tanács körül forog a közigazgatás, új nevet kellett adni a régi Károly-kaszárnyának. Ezért kellett megváltoztatni a villamos kocsik címtábláját s ma valamennyi közúti vasúti kocsin ott diszelgett már az új felírás:

KÖZPONTI VÁROSHÁZA.

A Károly-kaszárnya pedig végleg elmerül a feledés tengerébe. Eltemeti az új elnevezés s a sok villamos kocsit egyre ott csilingel és hirdeti dicsőségét az új névnek.

— Az új marsallbot. Az angol katonák eddig csokoládét kaptak. Szép és kedves ajándék volt s megváltoztatta a régi szabályt, mely szerint minden katonának marsallbot legyen a borjújában. Minden angol katonának csokoládé volt a borjújában. A csokoládé szerencsésen elfogyott s most új ajándékre volt szükség. A vezetőség tehát elhatározta, hogy minden katonának nemzetiszínű táblába kötött bibliját ajándékozzon. Minden könyvben benne lesz Wolsey lordnak, az angol sereg főparancsnokának következő autografikus ajánlása: Az én véleményem szerint a harcoló katonát semmi sem vigasztalja meg annyira, mint ez a testamentum. Kabátja zsebében hordhatja és bizonyára becsesebb lesz neki, mint a közmondásos marsallbot, amelyet állítólag minden katona borjújában hord. Az új testamentom a keresztény katonák épülésére szolgál, a zsidó vallású katonáknak más jut. Montagu Sámuel, ismert angol emberbarát, magára vállalta, hogy az ellenséggel küzdő hitsorsosait ellátja a husvéti laskával és dr. Adler, az angolországi főrabbi fogja a laskát kiosztani.

— Öngyilkos román publicista. Aradról jelentik, hogy ott ma reggel Augustini Gusztáv hírlapíró, a Tribuna Poporuli munkatársa a szerkesztőségben a szájába lőtt és azonnal meghalt. Augustini már régi újságíró. Romániában tíz évig volt szerkesztő, onnan a nagy-szebeni Tribuna-hoz ment, majd a Gazeta Transilvaniei munkatársa lett s innen hívta el a Tribuna Poporuli. Itt állandóan a nemzetiségi kérdéssel foglalkozott s erős magyarellenes érzelmei voltak. Egy ideig a felvidéken is volt szerkesztő, mert odaváló születésű is. Kezdetben tanár volt s egy fizikai tanulmányt is adott ki. Szerkesztője volt több szláv lapnak s beszélte a tót, román, német, francia, magyar, cseh és orosz nyelveket. Az utolsó időben ideges volt és különösen nagy hatással volt kedélyállapotára súlyos betegsége, agygerincorvadása, amelyről tudta, hogy a sirba viszi. Általában zárkózott kedélyű ember volt, ugyszólván senkivel sem érintkezett, még a románokkal sem. Öngyilkosságához nagyon hozzájárult nyomora is, mert a szerkesztősége mostohán bánt vele. Csomádjá nem volt, hoinap temetik.

— Adományozás. Székelyudvarhelyről írja tudósítónk: Weiss Berthold országgyűlési képviselő a miklósvár-járási jótékony egylethez újabban ezernyolcszáz koronát küldött az önálló iparosok és iparostanonokk segítségére.

— A szegedi bankpalota. Az Osztrák-Magyar Bank szegedi fiókja számára díszes palotát épített. Az épület tervét az építési engedély megadása végzett ma terjesztették be a városi tanáshoz.

— Öt krajcár. Ez is pénz, néha sok pénz. Ha például tegnap egy félórával hamarabb jut ehhez a summához egy öreg asszony, akkor egy-egyel többen vagyunk az élők. Bekopogott szegény a hajléktalanok menhelyére, de nem volt pénze, amivel meg tudta volna fizetni az ágy díját, öt krajcárt. Pénz nélkül nincs hajlék, azt mondta neki a kapus, hogy takarodjék. Arra az öreg asszony elindult az utcára, hogy megszerezze valahogyan a kis vagyonát, amiért ágyat adnak. Azonban nem igen tudott ügyesen koldulni, még sohase próbálta. Inkább kíváncsian és érdeklődve pillantottak rá az emberek s tovább mentek. Végre is három mesterlegény adta össze a néni-kének az öt krajcárt, s megindult az öreg asszony újra a ház felé, ahonnan elküldték, ahol pedig derék vetett ágyba lehet feküdni, ha van az embernek egy kis pénze, öt krajcárja. Azonban a fáradság nagyon megviselte. Hosszu utat tett, amíg megkapta az ágyra való összeget — s leült egy kapualjban és nagyon panaszosan nyögött szegény. Egy rendőr ki is figurázta unalmában, azt hitte, hogy részeg, de aztán, amikor azt mondta neki a néni, hogy beteg, karonfogta s elvitte a menhely nevezetű ház felé. Azonban már hiábavaló volt az út. Az asszony folyton gyöngült, végre már a rendőrnek kellett cipelni s ez az emberséges ember egyszer csak azt vette észre, hogy az asszonynak már semmi földi támogatásra szüksége nincs, meghalt — és öt krajcárt szorongatott a kezében.

— Telefon Budapest és Fiume között. A budapest-flumei helyközi távbeszélőt ma adták át a forgalomnak. Ennek folytán Fiuméből Budapesttel, valamint a Budapesttel távbeszélő összeköttetésben levő összes városokkal — Berlin és Brunn kivéve — és viszont lehet beszélni. A beszélgetés időtartama 3 perc; közönséges beszélgetés díja 2 korona, sürgős beszélgetés díja 6 korona. Az első üdvözlőt a fiumei *Magyar Tengerpart szerkesztősége* küldötte a kereskedelmi miniszternek, mire ez így válaszolt a telefonon:

Üdvözlötök szívesen fogadtam s nagyon köszönöm. Teljes szívemből kívánok Fiumének felvirágozását.

— Házasság. Lóvy Mátyas gazdasági intéző eljegyezte Ehrlich Cecilt, özv. Ehrlich Ignácné leányát Borotáról.

Dr. Geszti Sándor, a temesvári posta-és táviró igazgatóság segéd-titkára, eljegyezte Hermann Klára kisasszonyt Bécsben.

Varsányi Emil m. á. v. hivatalnok eljegyezte Munk Janka kisasszonyt, dr. Munk Jakab dnászerdahelyi orvos leányát.

Kettős ünnepet ült a napokban néhai Hoffer Márkus családja. Egyik leányát Hoffer Vilma eljegyezte Melezer Jakab székesszévházi kereskedő, a másikat Karolát, Dékány Fülöp magyar államvasuti mérnök.

— A resicai sztrájk. Resicáról táviratozza tudósítónk: A resicai hidépítő munkások közül tegnap többen munkába álltak, a sztrájkolók nagy tömege azonban folytatja a sztrájkot s a kibocsátott fészolgabirói rendelet ellenére inzultálni készülő azokat, akik munkába léptek. Már az este is izgatott volt a hangulat, ma reggel pedig több száz főre menő munkás gyűlt össze az utcán s ingerülten kezdte tárgyalni a hidászok szöszegését. Tirts Béla csendőrhadnagy a tömeget távozásra szólította fel. A sztrájkolók a bizalmi férfiak vezetése mellett kivonultak az erdőre. Az osztrák-magyar államvasutak társaság és a resicai sztrájkoló munkások közt kitört konfliktus elintézésének előmozdítása céljából ma harmadizben volt a helyszínen Fialka Károly, Krassó-Szörény vármegye alispánja. A munkások nagy többsége azonban hallani sem akar arról, hogy a korábbi állapotok visszaállítása és az újonnan támasztott követelések teljesítése előtt a munkát ismét megkezdje. Csak egy kis töredék, amelyet a bérleszállítás nem is igen érint, próbált közlekedést hozni létre a társaság és a sztrájkoló munkások közt. De ez sem sikerült. Az alispán tudósítónk előtt kijelentette, hogy a sztrájkolók száma az idő szerint *szerszűkösztöven*.

A resicai telep ellen tervezett merénylet ügyében megtörtént az első kísérlet. A Berzova folyóból a helység felső végén jóval felül nyíló csatorna partján friss átvágási nyomokat találtak. A csatorna mesterségesen készült, mindenütt a hogy tövében vonul el s a hegység felől levő partját két méter széles töltés képezi. Ha ezt a töltést átvágják, a víz a csatornából a városba ömlik, mivel a város jóval alacsonyabb fekszik, mint a csatorna medrének legmélyebb része, és a csatornán a Berzovából egy csöpp víz sem érkezik a gyártelepre. A merénylet megkísérlésének híre leirhatatlan pánikot okozott a nagy ol-

vasztók munkásai közt. A töltés átvágása és a víz elvonása esetén az olvasztók és öntők munkásméjét életveszedelem fenyegette volna. A töltés megbontott részét gyorsan helyroállították.

— Nagyherceg és nagykövet. Páris diplomáciai körében kinos esetről beszélnek, amelynek valószínűleg Orosz hercegnek, a párisi társaságban általánosan kedvelt orosz nagykövetnek a visszahívása lesz a követelemény. Az eset, mint a párisi tudósítás jelenti, az egyik pályaudvarban történt, ahol egy mostanában Párisban időző nagyherceg a vonat érkezését várta, hogy azon elutazzék. A Perronn-on az elnökön és a diplomáciai testület képviselőin kívül természetesen jelen voltak az orosz nagykövetség tagjai, élükön a nagykövettel, Urusov Pavlovics Leo herceggel, aki egyik szomszédjának idegesen fejezte ki türelmetlenségét a vonat késése miatt. A nagyherceg, aki a nagykövet szavait meghallotta, erre állítólag felszólította Urusov herceget, hogy ne zavartassa magát és távozzék. Akkor robogott be a várt vonat. Urusov herceg két évvel ezelőtt jött Párisba Brüsszélből, ahol tizenkét évig volt követ. Ugy ismerik, mint rendkívül okos és ügyes diplomatát, aki hatvanegy éves kora dacára nagy vívőr. Vagyon viszonyai is a legfényesebbek, főképp azóta, hogy feleségül vette Abara volt pénzügyminiszternek a leányát, Talleyrand grófnőnek unokahugát.

— Iskola és csapszék egymás mellett. Az Erzsébetvárosból valaki a főváros tanácsához fordult azzal a panasszal, hogy egy iskola mellett kétfelől is pálnkás boltot nyitottak mostanában. A két intézmény pedig, tudniillik az iskola meg — pálnkás butik kissé inkompatibilis. A tanács ma foglalkozott a kérdéssel s ebből az alkalmából újra szóba került az a régi terv, hogy a pálnkás boltokat és a zsiárus üzleteket nem kell megúrnai azokban az utcákban, amelyeknek publikumát zavarja az ilyen üzlet. Van erre névze már valami szabályrendelet is készülőben és most talán rendelet lesz belőle.

— A gárdatiszt regénye. Ingyenes halottat hantoltak el tegnapelőt a kőbányai uton levő új temetőben. Nem volt senki a temetésen, csak a sirások, akik kötelegszerűleg mormolták el föltötte az imát s aztán leboacsátották a koporsót a földbe. Valami rossz fakereszt is jutott a sirja fölé az ingyenes halottnak s a keresztet az név áll: *Szmoligovics Alexi*. A halála közönséges volt, nem úgy, mint az élete. Tegnapelőt a Luther-utcában találtak holtreszegen, eszméletlen állapotban. Amint ott botorkált, elesett és a fejét egy kőbe ütötte, úgy, hogy agyrázkódást szenvedett. Bevitték a Rókusba s ott tegnap reggelre meghalt.

Amikor aztán a zsebeit kikutatták, egy érdekes élettörténetnek jött nyomára a rendőrség.

Szmoligovics Alexi előkelő, lengyel nemesi családból származik. Családja történeti nevezetességű Lengyelországban s híres arról, hogy rettenetes gyűlölettel viseltette mindig az oroszok és az orosz cár iránt. Am Szmoligovics Alexi családja ellenkezése dacára is belépett az orosz hadseregbe, a Preobraszenszky ezredbe, ahol mint gárdatiszt szolgált esztendőkön át az oroszok hatalmas urát. Családja ezért a tettéért kitagadta s végleg szakított vele.

A fiatal gárdatiszt nem sokat törődött családjával s haladt előre rangban. Csinos fiu volt, eszes és ügyes s a karriéréje biztosnak látszott.

E közben megismerkedett Pétervárott egy *Lerontovka* Nadjia nevű szép orosz leánynyal, aki kedvesű lett. Szmoligovics Alexi nagy szerelemmel eszűtt a leányon s minden keresetét rá költötte.

Lerontovka Nadjia, a gárdatiszt kedvese egyike volt a legveszedelmesebb nihilistáknak. Szmoligovics erről mit sem tudott és sejtelve sem volt arról, hogy milyen kezes társaságban tölti az idejét. Egy szép napon ezután az történt, hogy *Lerontovka* Nadjia lakását körülvezték a katonák, a rendőrök s vele együtt elfogták a fess gárdatisztet is, Szmoligovics Alexit, aki így jutott a nihilistaság kezes dicsőségéhez.

Hiába tiltakozott Szmoligovics a vád ellen, amelyet ellene emeltek; hiába bizonyígtatta ártatlanságát, a Péter-Pál erődben eltöltött hosszú vizsgálati fogság után Szibériába deportálták örökös bányamunkára. Kedvesét, *Lerontovka* Nadjiját pedig felakasztották.

Négy évet töltött Szmoligovics Alexi a szibériai ólombányákban. Azt hitte, hogy soha sem szabadul meg onnan, míg végre a véletlen segítségére jött. Örei között ugyanis volt egy ember, aki az ő ezredében szolgált s ez az ember segédkezett nyújtott

neki a szükséghez. Esztendőkön át tartó bolyongás után eljutott Kis-Ázsiába, onnan Törökországba, ahol sokáig koldulással tengette életét.

Egyszer aztán meggondolta magát s Románián és Szerbián át Magyarországra jött szerencsét próbálni. De a szerencse itt sem kedvezett neki. Nyolc éve, hogy ide szakadt, de ez a nyolc esztendő valóságos kalvária volt az életében. Csak a legnagyobb küzdelem árán tudta fenntartani magát. Előinte zsiákhordó volt a Duna-parton, majd az új országház építkezéséhez állt be napszámosnak.

Az egykori gárdatiszt testben-lélekben megtörtött és az ivásnak adta magát. Estefelé, a mikor a munkáját elvégezte, betért valamelyik pálnkamérésbe s addig ivott, amíg a pénze tartott. Nem egyszer virradt meg a rendőrség börtönében s nem egyszer összetörve, véresre verve jutott oda.

Ez a szenvedélye okozta halálát is.

Sokan ismerték a fővárosban a hajdani gárdatiszt, aki vonzódt az intelligens emberekhez s ha csak szerét tehető, elmondta élete történetét, ami regénynek is beillik; de azért nyugalommal tűrte végzetét, amely napszámos-kenyérre szorította.

Amikor a Luther-utcából bevitték a Rókuskórházba, még a nevét sem tudták. A zsebeiben talált irások árulták el, hogy orosz gárdatiszt volt s Lengyelország egyik legnevesebb családjából származott.

— Halálozás. *Bartholomeides* János, a tiszai kerület evangélikus főesperese, a Ferenc József-rend lovagja 86 éves korában meghalt Nyiregyházán, ahol 63 évig lelkészkedett.

Pápay Lajos m. kir. honvédszázados a 4-ik m. kir. honvéd gyalogezrednél, rövid szünetes után élete 39-ik évében február 10-én Nagyvaradon elhunyt. Temetése február 12-én d. e. tíz órakor ment végbe katonai gyászpompával.

Wottits Mihály tekintélyes fővárosi kereskedő 63 éves korában hosszú szünetes után meghalt.

— Kínai-német házasság. Berlinben legközelebb érdekes esküvő lesz. A vőlegény *Balang-Chang-Yang* a kínai követség attaséja, a menyasszony egy bájos német leány, egy elhunyt hivatalnok gyermeke. Az eljegyzés annak európai rendje és módja szerint már megtörtént.

— Elmebeteg aljegyző. A napokban a Kerespesi-ut végén levő József főherceg szállóba egy fiatal ember szállott meg, aki a vendégkönyvbe *Rupp* Lajos cskatornyai közégi aljegyzőnek írta magát. A vendég kezdettől fogva nagyon különösen, hóbortosan viselte magát, tegnap este azonban viselkedése már annyira feltűnő és gyanús volt, hogy a főkapitányságra kísérték. Az ügyeletes rendőrörvos megállapította, hogy a szerencsétlen ember ön-és közveszélyes örült, amiért is a mentők a lipótmezei tébolydába szállították.

— Rehabilitált polgármester. Mint annak idején megirtuk, a hevesmegyei alispán *Balog* Gyula gyöngyösi polgármester ellen többféle szabálytalanságok miatt fegyelmi vizsgálatot rendelt el. Egri bizottság most azt táviratozza, hogy a közigazgatási bizottság a fegyelmi eljárást megszüntette, mert úgy találta, hogy a polgármestert bosszúból jelentették föl.

— Sztrájk egy dobozgyárban. *Fodor* Kálmán dobozgyáros Rózsa-utca 25. szám alatt levő gyártelepén ma reggel részleges sztrájk tört ki. A dobozgyárral kapcsolatos nyomdában, ahol a dobozokra való címzéseket készítették, a nyomdászok és kőnyomdászok, számszerint tizenketten, beszüntették a munkát. A sztrájkolók követelik, hogy a tíz órai munkaidőt kilenc órára szállítsák le. A gyártulajdonos nem teljesítette követelésüket, hanem a munkásokat, akik mind külföldiek, elboacsátotta és ujakat fogadott fel. A sztrájkolók állandóan a gyár közelében tartózkodnak. A rendőrség két őrszemert állított a kapu elé, hogy az esetleges zavargásokat megakadályozza.

— A vasutasok közégi adója. A vasutasok közégi adóját holnap tárgyalja Arad város közgyűlése. Levelezőnk távirata szerint a tanácsnak azt a javaslatát fogadják el, hogy Budapest átiratának mellőzésével bízzák az ügyet a törvényhozás belátására.

— A szatmári testvérgyilkosság. A szatmári testvérgyilkosság ügyében a vizsgálat újabb nagyon fontos adatokat derített föl. A vizsgálóbíró kihallgatta az Amerikából hazaérkezett *Papp* Árpádot, aki kijelentette, hogy őt a testvére, *Papp* Béla üldözte ki Amerikába. Amikor a vizsgálóbíró megkérdezte, hogy látni akarja-e testvérét, a legnagyobb indignációval felelt:

— Nem akarok azzal a gazemberrel találkozni! Főlderítette a vizsgálat azt a fontos körülményt is, hogy *Papp* Béla istállójából fényes nappal ki lopta ki a szürke lovat és ki vitte be Szatmárra szeptember 28-án délután. Tudvalevőleg ezen a napon akarták *Papp* Elemért először meggyilkolni az udvari

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat

Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. szám.

Kieszközöl szabadalmakat, financiai találmányokat és bejelentőmoz védjegyeket és mustrákat. Felvilágosítás díjtalan.

uton, de a szürke ló gyors vágatása ekkor megmentette a haláltól. A szenzációs bűnygyben májusban lesz az esküdtzéki tárgyalás.

SZINHÁZ, ZENE.

**** Opera.** A wagnerizmusnak ide s tova Budapestén is állandó közönsége lesz. A *Tannhäuser* mai előadása bizonyosságát adta ennek, mert a nézőtér egészen megtelt, noha nem volt semminemű vendégszereplés. A rendező előadás szereplői közül *Didoszné* emelkedett ki hatalmas drámai énekével, mely a második felvonás gyönyörű ensemble-ját nagy hatásal dominálta. Kár, hogy *Larizza* nem volt méltó partnere. Ez az olasz *Tannhäuser* maga volt a megtestesült prózaiság. S a hang se adott semmi élvezetet, mert az indiszpozíció bágyadtá, értelenné tette énekét. A férfiszereplők közül csak *Ney Dávid* ögróf-jában és *Takáts* Wolframjában gyönyörködött a telt nézőtér. A rendezés le! Volt volna gondosabb is.

**** Népszínház.** Tegnap óta mintha megmozdult volna talpuk alatt a magyar glóbus! Ez a darab „vérázta” föld, amely mindent ünnepelni kész, ami idegen s amely nagy következettséggel semmiért sem akar lelkesedni, ami művészetben vagy — kalapáruban honi, egyszerre csak rendkívüli erővel neki lendült. Csoda-e hát, ha mindjárt ki is szaladt egy kicsit a talpuk alól? ...

A *Népszínház* mai estjét, amelyon *Szentgyörgyi István*, a kolozsvári *Nemzeti Színház* tagja lépett fel vendégként a *Cigányban*, már a vendégszereplés hírtelen felmerült körülményeinél fogva is, művészi eseményszámba kell vennünk. A vendégművész a saját pátriájában, a kolozsvári színpadon, amelynek több évtized óta tagja, művészi nagyság s úgy invitáltak bennünket a *Cigány* mai előadására, hogy „a legjobb magyar színészi” fogjuk látni.

Hát azt mindjárt előjárójába megmondhatjuk, hogy a kolozsvári vendégművész nagyon jó színész, kitűnő színész, de, hogy a legjobb magyar színész lenne... no, azt nem mernék róla elmondani — a modern magyar színművészetnek hála! Bizonyos tekintetben meg tudjuk érteni, hogy olyan kiváló kvalitásokkal rendelkező színművész, mint aminőnek *Szentgyörgyit* ma este megismerni alkalmunk volt, különösen évtizedeken keresztül ugyszólván egygyéforra a színpaddal, amelyen és a közönséggel, amelyek játszik, utólrhetetlen *lokális nagysággá* női ki magát, — de itt a nemzet kulturéletének a közép-pontjában az arányok természetesen megváltoznak s ami a szűkecskébb keretben valósággal óriásnak tűnik fel, annak itt éppoly természetesen vesztetnie kell a méreteiből.

Mindez pedig, amit itt mondunk, ne fájjon a kolozsvári vendégművészeknek. A vén cigányban nyújtott alakításról nem mondhatunk egyebet, mint csakis jót: önmagához következetes művészi alakítás volt, amelyben volt jellemző erő, szív és sok helyütt lélektani mélység is, de épp oly igaz az is, hogy abban a *művészi egyéniségben*, amelyet a kolozsvári vendégművészen megismertünk, éppenséggel nincs meg a grandiózus, fascinatáló erő, amely a színművészet igazi nagyságát jellemzi s amely ugyszólván lever a lábunkról és csodálatra kész.

Van-e egyáltalában ilyen magyar színészünk ez idő szerint? Erről most nem beszélünk, de hogy olyan, amilyen a kolozsvári vendégművész, van több is, sőt nálánál jóval jobb, az kétségtelen.

Egyébiránt *Szentgyörgyi* nem felelős azokért, akiket róla előjárójában irtak s csak azért tartozik a kritika előtt állani, amit a színpadon megjátszott. S ezért bátran helyt is állhat. Hisz abból, amit eddig mondunk róla, kiviláglik, hogy a java magyar színészek közé tartozik s ami művészi egyéniségét különösen jellemzi, minden teatralitástól menten, véghetetlen egyszerűséggel dolgozik s mindenkor természetességre törekszik. A nélkül, hogy tán ismerné a modern olasz színpad vezistáit, közéjük tartozik. Öreg Zsiga cigányát is ez az egyszerűség és természetesség jellemezte, — ha a szerepet még sem játszotta teljes hatással, azt különösen két oknak tulajdonítjuk; az első, hogy nem ismervén a *Népszínház* méreteit, gyakran oly halkan beszélt, hogy sokszor csak nehezen lehetett érteni a szavát s a hol a dikció értelme elvész, együtt vele veszendőbe megy a hatás is; másodsor egy előtűnk idegenszerű cigány-dialektust használt, amelybe belevezett a szerep ugy komikai, mint tragikai hatásának egy jókora része is. Az est során egyetlenegy jelenése volt a vendégművészeknek, amelyben teljes művészi erővel sikerült belemarkolnia a közönség szívébe: az a harmadik felvonásbeli jelenet, amelyben uri módban hazakerült Peti fiát felismeri, a felismerés öröme megtöri s újra összeszedve vén gonatjait, ujjongásban tör ki. Ebben a jelenésben

még a „kolozsvári nagyság” keretéből is erősen kinőtt és a legjava művészetek között valónak bizonyította magát. Ezt a jelenését a közönség tomboló tapsokkal is jutalmazta. A vendégművészt a *Népszínház* közönsége általában a legmelegebben fogadta, nyílt jelenésekben is többször megtapsolta és a felvonások végén is sokszor hivta. A művész a *Nemzeti Színház* több tagjától és a *Magyar Színház* tagjaitól koszorukat is kapott.

Ha az est a vendégművészé volt is, pár szóban dícsérettel kell megemlékeznünk a most oly ritkán játszó *P. Lukács* Juliskáról, aki Rózi szerepét, különösen az örülesi jelenetet nagy drámai erővel játszotta meg. *Blaha* Lujza, aki a vendég tiszteletére először játszotta *Évit*, a kis szerepben is az egész *Blaha* Lujza volt. Az előadásban még *Horváth, Kiss, Szirmai, Ujvári, Siposné* és *Delli* vettek részt.

A nézőtér minden zugában tömve volt.

(M—s.)

**** A szerző halála.** *Berczik* Árpád az *Igmándi kispap* reprize alkalmából a következő levelet intézte *Hegyi* Arankához, Laszár Zsuzsa kitűnő személyesítőjéhez:

Ó bűbájós Laszár Zsuzsa, milyen aranyos voltál megint! Régtóta nem mulathattunk rajtad, elvont az operette, de ismét visszatért az aranyos *Hegyi* Aranka ehhez a szerephez, melyet ő te-rementelt meg és mely mindig egész levelet fogja képezni az ő művészi koszorujának.

És Laszár Zsuzsa, a híres pesti szobalány ott járt-kelt a színpadon, mintha most cseppent volna oda a Zupringer boltjából. Csupa kedves-ség, üdesség, öltettség! Köszönöm a szerző nevében és kérem, ne felejtse el őt, amint ő is mindig szeretettel gondol arra, ki ezt a kedves alakját megalkotta.

Kezét csókolja igaz tisztelője:

Berczik Árpád, s. k.

**** A magyar zene vadvirágai.** Érdekes magyar zamatú művészi egyéniséggel fog a főváros közönsége a *Budapesti Újságírók Egyesülete* tólvó hó 25-iki nagy hangversenyén megismerkedni. Az egyesület tagjai már ma délután gyönyörködtek abban az eredeti bájbán, amely e minden ízében magyar individualitásból kiárad. *Pete* Lajosról van szó, egy somogy megyei gentry család sarjáról, aki szülőmegyéjét szolgálja, mint a törvényhatóság egyik kiváló tisztviselője. Ebben az emberben a magyar nemzeti zenének génusza él. Ugy érezni és ugy érezhetővé tenni a magyar népdalt, ugy kiváltani e melódiákból a mély érzést és a nemzeti jellegét, ugy tolmácsolni a magyar népdal rithmusában a bánatot, az enyelgő humort és a szilaj jókedvet, mint *Pete* Lajos, eddig alig tudta még valaki. Ő maga is dalköltő. Egyik népdala, a „Páros csillag az ég alján” közkincsévé lett már a magyar népzeneben. Egy másik elragadóan szép kompozíciójában *Szabolcska* Mihálynak „A grand cafén” című versét zenésíti meg s borongós hangulatába beszótt gyönyörű melódiájával a mai bemutatón zajos tetszést aratott. *Pete* Lajos a hangversenyen három minőségben fogja művészetét bemutatni. A zongorán magyar népdalokat játszik, cigányos bravurral, csodás lendülettel, egészen eredeti felfogással: a magyar zenestílnak merész kidomborításával. Aztán a maga kompozíciót éneklé el saját zongorakiséretével és végül a somogyi népköltészet vadvirágait mutatja be ismét dalban és zongorán, ezeket a törül rletszett, illatos dallamokat, amelyek bánatos szerelemről, betyárromantikáról, duhaj jókedvről szólnak. Nem konzervatóriumi művészet az, amit ez a rendkívül érdekes egyéniség képvisel. Naturalista ő, de épp ez adja meg az ő értékét és érdekességét. Maga a zenélő és éneklő nép jelképe és megnyilatkozása ez az uri ember, ki az újságírók kérésére részánta magát arra, hogy elhozza ide a főváros közönsége elé azt a csodás muzsikát, amelyből a magyar föld illata árad ki. Mai nagy sikere után mély hatást várunk e speciális magyar művészi erő bemutatásáról. Ez a mutatvány egészen beleillik abba a vidám és könnyed műsorba, melylyel az újságírók ezuttal kedveskednek vendégeknak az ő nagy jótékony célu estélyükön, mely a válogatott élvezetek soha nem látott gazdagságával dicsekedhetik.

**** Operaelőadás a Várszínházban.** A várszínházi operaelőadások felújítását kérték számosan a várszínházi bérlők közül az Operaház intendánsától. Az intendáns azt válaszolta, hogy a bérlők e kívánsága az Operaház érdekeire való tekintettel nem teljesíthető. Eltekintve ugyanis az operaelőadások költséges voltától, egyfelől a budai előadások rendezése bénítólag s akadályozólag hatott az Operaház működésére s műsorának állandóságára, másfelől pedig a szereplők a Várszínház helyiségeinek kedvezőtlen volta miatt majd minden előadásra meghűttek; ennek folytán elrekedtek, sőt komolyabb betegségbe is estek, ami sok zavart és kárt okozott. Minthogy e viszonyokon változtatni nem lehet, az intendáns

kénytelen volt mindenkorra lemondani a budai opera-előadások rendezéséről.

**** A Népszínház vendégművésze.** *Szentgyörgyi István*, a kolozsvári *Nemzeti Színház* illusztris tagja, holnap, szerdán, lép fel másodsor és utoljára a *Népszínházban*, a *Csikóban*. A vendégművész a címszerepet játszssa. Rózi szerepét *Blaha* Lujza asszony fogja játszani, Andrisét pedig *Kiss* Mihály. A többi főszerepek *Krecsányi* Sarolta, *Siposné*, *Horváth* Vince, *Ujvári*, *Szerdahelyi*, *Endrei* és *Delli* kezeiben vannak. A *Csikós* 1895. augusztus 26-án került legutólszor színre; első előadása a Népszínházban 1876. január 9-én volt. A holnapi előadásban új diszletet is mutatnak be: egy nagy *puzta*-diszletet, amelyet *Sparraft* Agost festett.

**** Beethoven a Telefon Hírmondóban.** A *Telefon Hírmondó* mai estjét a Magyar Királyi Operaházban színrekerülő *Fidelio* opera tölti be, melynek előadása teljes egészében hallható lesz a *Hírmondó* hallgató kagylóin keresztül. Beethoven ez operájának előadása műlévezet tekintetében egyike lesz azoknak, melyre kellemesen emlékezünk. Az opera előadása után a rendező esti *felolvasás* következik, melynek végzetével még *katona-* és *cigányzene* lesz hallható a kagylókon.

Jászai-est a Nemzeti Színházban.

Budapest, február 13.

III. Richardot hirdette ugyan a színpad, de maga az est tulajdonképpen *Jászai*-ünnep volt, amelyben részt vett a közönség minden rétege: a páholyok exkluzív társasága, a támlásszékek előkelőségei, az erkélyek lelkes polgárai és a karzat tüntető ifjúsága. Immáron csak rövid idő választ el attól, hogy a *Nemzeti Színház* elveszti legdicsegségesebb nagyságát, — és mintha a közönség érezne, hogy a legmagasabbrendű színjáték, a tragédia terén tapsra ezentul vajmi kevés oka lesz ezek között a falak között, megragad minden alkalmat, hogy a távozó művészről lángelméjének hódoljon. Csakhogy ez a tüntető taps némesak *Jászai* Marinak szól, hanem azoknak is, akik őt a *Nemzeti Színház*ból kimarták; mert minden hódolat, amely *Jászai* Mari elé tör, kárhözható elítélése a színház vezetőségének. **III. Richard** első felvonásában tudvalevőleg nincsen dolga *Margit* királyné ábrázolásának. És amikor a második felvonásban *Jászai* Mari, a gyász sötét színébe öltözött, fekete fátyollal a fején, mint valami hatalmas vészszírály a tragédia sötétsége fölött lebegeve, eldörögte hatalmas átkát, megemléződött a múltkori szenáció. *Jászai* Mari a felvonás derekán távozik a színről. Vihar ver föl a taps, amely kimeri. Zug, zug roppant erővel, kitörő lelkesedéssel, rengeteg éljenek tartkítják, így megy vagy tíz percig. Az egész közönség, mint egy ember, a lelkesedés lázában égve tombol... A színház rendje tiltja, hogy a színész nyílt jelenetben köszönje meg az ünneplést... És a taps csak tovább viharzik... Folytatni kellene a játékot, nem lehet... A színészek a színpadon tanácstalanul néznek bele a nézőtér sötétségébe, a honnan a lelkesedés zivatarja zug feléjük. És nem lehetett befejezni a *fővondat*: *le kellett bocsátani a függönyt*. A következő pillanatban mélyégség megindultsággal hajlott meg a tapsoló, éljenző, hódoló közönség előtt *Jászai* Mari. Megrésztgítő ováció volt...

Azok, akik a *Nemzeti Színházban* a klasszikus műsort, hosszú évtizedek szent hagyományát és dicsegséges munkáját tönkre tudták tenni — sehogyse tudják megérteni, hogy a fiatal *Vig-színház* teljes lelkesedéssel a klasszikus műsor érvényesítésére vállalkozott most, amikor *Jászai* Marival falai közé szállott a magyar művészet génusza.

— Ugyan mit fog csinálni a tragika a *Vig-színházban*? — kérdik gunyosan azok, akik a *Nemzeti Színházban* nem találtak neki munkát. És erre aztán megindul a kombinálgatás.

— A *Kártyavetőnőt* fogja játszani, — elméskedik az egyik. Egy másik tódtítja:

— És *Mari*, egy anya a népből is a műsorra kerül.

Vannak olyanok, akiknek ez az elmésség örömet okoz, már csak azért is, mert elfelejtéi velük a megdöbbenésüket, amelyet most, a mikor *Jászai* Mari a küszöb felé tart, amugy titokban maguk is éreznek. Hallgassa ezeket az éleket, aki akarja — és csinálja, aki akarja, — az nem baj. A baj ott kezdődik, a mikor komoly lapok, amelyek maguk is helyeslik a művészről elhatározását, jóhiszeműleg igazságnak közlik le az elmésségnek készült badarságot.

Az igazság az, hogy még egyáltalán nincs végérvényesen megállapítva, hogy *Jászai* Mari minő darabban fog először a *Vig-színház* színpadán fellépni. Természetes, hogy a legkomolyabb studiumok folynak arról, minő sorrendben teremtsék meg *Jászai* Mari műsorát a régi klasszikusköböl és a hazai és külföldi drámairodalom legremekőbb termékeiből. Komoly és hatalmas munka ez, sőt fokozottabb mértékben tiszteletreméltó, mert egy magánvállalat, a *Vig-színház* vette magára a *Nemzeti Színház* köteletségét.

Ne engedjük el Szentgyörgyit!

Irta: **Báró Bánffy Dánielné.**

Kolozsvár, február 13.

Tegnap levelet írtam Szentgyörgyi Istvánnak. Arra kértem őt, hogy ne hagyja el a mi színházunkat, ma megismételelem a kéresemet és tudom, hogy velem együtt érez mindenki, aki csak egyszer is látta Szentgyörgyit a kolozsvári színpadon. Tudom, hogy velem együtt marasztalja őt mindenki és hogy másnak is az a jelszava most, a mi az enyém:

— Ne engedjük el Szentgyörgyit!

Évek hosszú sora óta én vagyok az egyedüli, aki sohasem maradok el a színházból. Nekem mindig van páholyom; akkor is, ha bérlet-szünetben játszanak, akkor is, ha fölemelik a helyárat, akkor is, ha leszállítják: ünnep és vasárnap délután. Régebben középpáholyom volt; most már győnge a lábam, leköltöztem hát a földszintre.

Szóval: mindig ott vagyok, minden előadásnál és így éveken át jól megfigyelhettem, hogy a mi közönségünknek ki tetszik, mi tetszik; mit és kit nem akar. Azután meg az én szemem előtt cseperedett föl a magyar színészvilág színe-java.

Ezek után — úgy vélem — méltán szólhatok az egész közönség nevében és méltán mondhatom, hogy az egész közönség kívánságát tolmácsolom, amikor azt mondom — és újra, meg újra mondom, — hogy:

— Ne engedjük el Szentgyörgyit!

Hogy kiesoda ő nekünk? Az előbb azt mondtam, hogy a szemem előtt cseperedett föl a magyar színész. Most meg azt mondom, hogy a nagygyá lett művészek közül minékünk egy sines olyan nélkülözhetetlen, mint éppen ő, Szentgyörgyi István. Az ő régi jó magyar szerepeiben nem is tudunk mást elképzelni.

Tegnap este, mielőtt Pestre utazott, eljárt nekünk a gelencséri pusztabíró. Hallották, hogy milyen tapsorkánnyal fogadta őt a közönség? Látták, hogy hányszor tapsolták ki nemcsak minden fölvonás, hanem minden jelenése után is. Ez azt mutatta, hogy a jó kolozsvári közönségnek megdobbant a szíve annak a hírne hallatára, hogy „Pista bácsit” felviszik a budapesti Népszínházba. Megdobbant az erdélyi szív és „Pista bácsi”-nak a tapsból, éljenzésből ezt kellett kiéreznie, meghallania:

— Nem engedjük el Szentgyörgyit!

Ő minden szerepében jó. A *Csikós*, a *Cigány*, az öreg *Mraucskó* mind olyan alakítások, hogy az előtt a legeszebb kritikák is meghajtja hódolatteljesen a tollát. Tudom, hogy el fogja ragadni, meg fogja hódítani ő a budapestieket is. Éppen azért írtam tegnap neki és szólok most a nyilvánosság előtt, hogy annál inkább meghallja ő és meghallja mindenki, akit illet, azt, hogy:

— Ne engedjük el Szentgyörgyit!

Emlékszem, hogy egyszer együtt láttam őt Krasznainéval. Milyen előadás volt az! Nem tudom már, micsoda darabot játszottak. Krasznainé Szederávy Camilla volt, Szentgyörgyi pedig az ügyvédje. Valami csalást követek el a darabban és milyen nagyszerűen csinálták. Nem felejtí el azt soha senki, aki látta.

De hát kell-e példákat felhoznom arra, hogy milyen nagy művész és nekünk milyen nélkülözhetetlen művész Szentgyörgyi István? Kell-e külön megindokolnom azt, hogy miért ne engedjük el őt?

Ha pénzkérdésről van szó, ugyan szóljanak Bölönynek néhány jó szót, hogy ne engedje el néhány forint miatt; őnök pedig — újságíró urak — csináljanak mindenkinek tetsző dolgot és —

ne engedjék el Szentgyörgyit!

Báró Bánffy Dánielné, báró Bánffy Dező főudvarmester édesanyja, aki Szentgyörgyi Istvánról, a Népszínház vendégművészeiről, ilyen fenkölt szellemben írt a *Magyar Polgárba*, a következő levelet küldte Szentgyörgyinek, mielőtt a művész elutazott Kolozsvárról:

Igen tisztelt Szentgyörgyi ur!

Igaz részvétellel halom, hogy készül ott hagyni kolozsvári közönségét, köztük engem is. Igen fájdalmasan érintett ez a hír, melyből megtudtam, hogy nem gyönyörködhetem többé játékában, talán nem is látom többé viszont, mert bizony már öreg és törődött vagyok.

Isten önnel, éljen boldogul.

Özv. br. Bánffy Dánielné.

MŰVÉSZET.

□ **Keresztényesség az iparművészetben.** Az Iparművészeti Múzeumban február 16-án délután 5 órakor folytatja dr. Czobor Béla egyetemi tanár *A keresztényesség az iparművészetben* című előadását. Ez a másod-

dik előadás az egyházi szerekkel fog foglalkozni. Belépő jegyeket ingyen lehet kapni az iparművészeti Múzeum igazgatósági irodájában délelőtti 9—1 óráig.

A négy kép.

Budapest, február 13.

Most már akár egyszerűen *A négy képek* nevezhetjük a világ legszerencéslebb sorsú négy festményét, amelyeket a főváros rendelt meg a párisi kiállításra. Ez a négy kép műtörténeti érdekességgé lett a főváros speciális esztétikája révén, amely maga nemében feltétlenül páratlanul mondható. A főváros számára néve nem csekély bizottsági sorra ragyogtatták elmeleiket azon a négy képen, amelyet *Mednyánszky*nál, *Mihalik*nál, *Olgyay*nál és *Salányi*nál, tehát tájképfestőink java-embereinél megrendeltek. Az egyik bizottság ezt, a másik azt kifogásolta, természetesen roppantul emelkedett szempontokból. Ilyen volt például az, amidőn az egyik areopág kijelentette, hogy „ezen képek nem tüntetik fel kedvezően a fővárost.” Valamely bizottsági tag nyilván nem találta meg a parlament vagy más valamely épület összes ablakait ezeken az olajfestményeken. És ebben az igazán fővárosias szellemben folyt a vita. Mi csak azon esodálkozunk, hogy a művészek még mindig türik ezeknek az uraknak okvetetlenkedéseit. Másutt már régen a nyilvánosságra appelláltak volna ekkora obskurantizmus ellen.

A négy kép operettjének folytatása, mint már jeleztük, bekövetkezett. Ma volt a főváros párisi bizottságának juttalomjátéka. Ez is nagyon derültnek folyt le a jólétű módon koronázta az eddigi komédiát. Tudósítónk az operett lefolyásáról a következőket jelenti:

Ma délelőtti ülést tartott a fővárosnak párisi kiállítási bizottsága, *Halmos János* polgármester elnöklése mellett; előadó *Almády Géza* helyettes tanácsos volt. Az ülésen megjelent a párisi kiállítás magyar kormánybiztosa: *Lukács Béla* is.

A bizottság újból szemle alá vette azt a négy olajfestményt, amelyet a főváros abból a célból készített, hogy Budapest festői fekvési részleteiből négy képet bemutasson a párisi kiállításra. A képek a Lánchíd tájkát, a Ferenc József kőpart egy részletét, az új országház tájkát s a Gellérthegy fölől északra felé vonuló budai részleteket ábrázolják.

Lukács Béla úgy vélekedik, hogy bár a négy olajfestménynek egyike sem olyan, hogy azt a derült és vidám hangulatot keltené föl a nézőben, mint amilyen benyomást a város a természetben tesz, — mégis helyt kell foglalnia ezeknek a kiállításra; annyival is inkább, mert a művész szakértők is így nyilatkoztak. De már maguknak a képeket festett művészeknek a neve is elég garancia arra, hogy a munkákat elfogadják s bemutassák. Egyébiránt ezek a képek nem mint művészi alkotások lesznek kiállítva, hanem inkább staffázsként, hogy a fővárosról alkotott impresszió annál hatásosabb legyen. Ha azonban lehetséges, kívánná, hogy az illető művészek tegyék meg azokat a változtatásokat, amiket a bizottságban leginkább kifogásoltak.

Máttyus Arisztid elfogadja a képeket, de változtatást most már nem tart lehetőséget, mert annak a kívánása összeütközésbe jönne az illető művészek egyéni érzületével.

Tenczer Pál közölni kívánja a tett észrevételeket a festőművészekkel s amennyiben az ő művészi sérelmük nélkül lehetséges, kérni kell tőlük a módosítást.

A bizottság *Tenczer Pál* nézetéhez csatlakozott.

Azzal kapcsolatban, hogy a torontali szőnyeggyár gobelinje a határidőn túl készül el, a polgármester sajnálatának ad kifejezést, azon, hogy a műparosaink általában nem pontosan tessznek eleget a kötelezettségüknek.

Végül *Lukács Béla* kormánybiztos kívánására, hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy a kiállítandó tárgyak jelesebbjeit bemutassák az Iparművészeti Múzeumban a királynak, aki néhány nap múlva Budapestre érkezik.

Igaza van *Lukács Béla*nak: ezek a képek nem keltenek derült és vidám hangulatot. A művészek tudniillik csak lelkük sugallatára hallgatva festették ezeket a műveket. Ha akkor, amidőn munkájukkal foglalkoztak, ösmerték volna a főváros képzőművészeti bizottságát és párisi bizottságát, bizonyára arisztofaneszi derűre fakadtak volna. De a fővárosi bizottságok és a fővárosi tanács megfeledezett arról, hogy vidító látványosságképp odaálljon a műtermekbe. Pedig a hatás biztos lett volna.

Még egy szót arról a kritikáról, amelyben a magyar iparművészek általában részesültek ezen a feledhetetlen ülésen. Itt ugyanis a pontatlanság vádját hallottuk hangoztatni egyik legféltettebb kin-

csünnök, a magyar iparművészetnek képviselőiről. Az ilyen kritikára ennek a testületnek nincs joga, mert az erre való jogot előbb derék és intelligens munkával kell megváltani. S ezt eddig, különösen művészeti dolgokban nem tette a főváros egyetlen bizottsága és egyetlen hatósága sem. Sőt még azt sem mondhatja magáról, hogy intelligensen intézi a főváros ügyeit. Ez a fórum tehát jobban cselekednék, ha hallgatna. Mindig megbocsátjuk a művészeknek, ha egy kicsit pontatlanok, mert nem végeznek gépmunkát. De a főváros kormányzata még az 6 malomtaposómunkáját sem végzi úgy, ahogy kellene.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

□ **A magyar természettudományi társulat** növényntani szakosztálya e hó 14-ikén szerdán délután öt órakor az egyetemi növényntani intézet termében ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. A választmány határozata a növényntani folyóirat ügyében. 2. *Hollós László*: Adatok gombáink ismeretéhez. Előterjesztés *Mágyos-Dietz Sándor*. 3. *Simonkay Lajos*: Hazai perje-fajok egyikének társneveiről. 4. Folyó ügyek.

□ **A budapesti philológiai-társaság** Ponori *Thewrewk Emil* elnökölte alatt ma délután 5 órakor felolvasó-ülést tartott, amelyen először *Császár Elemér* olvasta fel „A felvilágosodás eszméi *Verseghy* költészetében” című dolgozatát. Utána *Némethy Géza* „Szövegkritikai megjegyzések Tacitushoz” című értekezését olvasta fel. *Némethy* ezuttal a velős rövidségeről híres római történetírónak több mint száz vitas helyét tárgyalja.

Nyílttér.

Uradalmak

vagy nagy gazdák, a kik cukorrépa termesztéssel foglalkoznak és cukorgyár építése iránt érdeklődnek, szíveskedjenek címüket „Lukrativ 44” jellege alatt Danneberg J. hirdető-irodájához, Bécs, I., Kumpfgasse 7. beküldeni.

Özv. Wottitz Johanna úgy a saját, mint leánya **Josefine**, ipja **Wottitz Vilmos**, valamint a többi családtagok névelés megtört szívvél jelenti a hön szeretett férjnek, legönfeláldozóbb apának, apósának, testvérnek és rokonnak

Wottitz Mihály

urnak

élte 63-ik és boldog házasságának 38-ik évében hosszabb szenvedés után történt elhunyt.

A drága halott teteme **folyó hó 14-én, szerdán délután 3 órakor fog az Andrássy-ut 21. szám alatti gyász- házból a kerepesi-ut melletti izr. temetőbe szállíttatni és ott örök nyugalomra helyeztetni.**

Budapest, 1900. február 13-án.

Béke hamvaira!

Wottitz Ignác
Wottitz Vilmos
Wottitz Henrik
fivérei.

Stiglitz Berta
Schwarz Serafino
nővérei.

Dr. Stiglitz Mór
Wottitz Lipót
Wottitz Károly
Lőwy Sámuel
sógorai.

Wottitz Ida
Lőwy Berta szül. Wottitz
özv. Wottitz Adele szül.
Ullmann
özv. Wottitz Zsófia szül.
Grünwald
özv. Wottitz Alice szül.
Tottis
Wottitz Josefine szül.
Grünwald
sógornői.

(Az e rovat alatt közöltetteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Szabadkai sajtópör.** A szegedi esküdtszék ma tárgyalta *Vukovits József* sajtópörét, aki *Schmauss* főispánt és *Mamusich* polgármestert azzal vádolta, hogy *Popovics György* adópendártárnok sikkasztásait és könyvhamisítását eltsolták avval, hogy őt a törvényszék illetékes intézkedése nélkül a fegyelmi választmányban örültek nyilvánították. Az esküdtszék a vádlottat felmentette.

Legujabb.

A háboru.

London, február 13.

A Pall-Mall Gazette a következő, Gaberoneban e hónap 2-án feladott jelentést közli Mafekingből, dátum nélkül: Baden-Powel Robertstól értesítést kapott, amelyben az az ígérlet volt, hogy neki néhány hét múlva segítséget küldenek. Az élelmiszer készletek addig elegendők. A boerok azt a szándékukat hangoztatták, hogy a helyőrséget nem hár, hanem kiéheztetés által kényserítik a megadásra.

London, február 13.

A Daily Mailnek egy rensburgi távirata szerint az angolok visszavonulásának nagyobb jelentősége van, mint kezdetben hitték. Komoly harc volt, amelyben mindkét fél nagy veszteségeket szenvedett. Kétséges, vajon az angolok tarthatják-e Rensburgot.

London, február 12.

A Reuter-ügynökség jelenti Rensburgból mai kelettel: Az, hogy az angol csapatok állásai, beleértve a Coleskopot, visszavonultak a keleti pozíciókba, azért vált szükségessé, mert kiderült, hogy a Bastardsneeken, amely körök körül az egész vidéken uralkodik, erős boer csapat volt ágyuval.

TÁVIRATOK.

Eős, február 13. Goluchowski külügyminiszter legközelebb Lembergbe utazik. Ott ugyanis atyjának emlékszóbot akarnak emelni és utazása ezzel a tervvel áll összefüggésben.

Berlin, február 13. Lieber állapota ismét rosszabbra fordult. A beteg nagyjából eszméletlen kívül van.

Henrik herceg otthon.

Berlin, február 13. Az anhalti pályaudvaron és a szomszédos utcákban ezer száma ment azok száma, akik Henrik herceg érkezését várták. A pályaudvaron megjelent a császár fényes katonai kísérettel. Henrik herceg német teugernagy egyenruhában szállt ki a vonatról. A császár megölelte a herceget, azután Henrik herceggel végig haladt az első gárdaezred által felállított díszszázad sora előtt, mire a nézők élénk hurrá-kiáltásokkal fogadták a császárt és Henrik herceget. A császár a pályaudvarról a kastélyba hajtattott, a tömeg óriási lelkesedésétől kísérve.

Berlin, február 13. A Henrik herceg tiszteletére ma a királyi palota Erzsébet-termében rendezett lakomán Vilmos császár a következő pohárköszöntőt mondta:

Királyi fenség! Kedves öcsém!

Szívből üdvözöllek hazánkból és fővárosunkban. Két évvel ezelőtt kiküldtetek, hogy a távol Keleten old meg feladatodat és csak isten oltalmára bízhattalak és csak őt kérhettem, hogy művedet sikerre juttassa. Az az örvendező és lelkes fogadtatás, melyben székvárosomnak Berlinnek minden rétege részesített, bizonyíthatja neked, milyen meleg érdeklődéssel kísért egész népünk immár megoldott feladatod teljesítésében. Fogadtatásodnak van azonban még egy mélyebb jelentősége. Kétségbevonhatlan bizonyítéka annak, hogy mennyire kifejlődött a népben a tengeren való érvényesülésünk iránt való érzék. A német nép fejedelmével és császárával egy akaraton van abban, hogy hatalmi fejlődésében új határkövet tegyen le egy nagy, minden szükségletnek megfelelő hajóhad teremtésénél. Amint Nagy Vilmos császár megszerezte nekünk azt a fegyvert, amelynek segítségével ismét fekete-fehéropirosak lettünk, akként készülődik a német nép arra, hogy fegyvert kovácsoljon magának, amelylyel — ha isten úgy akarja — mindig fekete-fehéropirosak maradhatunk a belföldön és a külföldön. Hazatértekor egy viruló fiúskát találál feleséged karjaiban. Vajha te, aki ifju flottának szaporodásának keresztatyja vagy, láthatnád ezt a fiúskát Isten védelme alatt, teljes erőben fejlődni. Hurrá!

A francia képviselőházból.

Páris, február 13. A képviselőház mai ülésén Delcassé külügyminiszter díszettel emlékezett meg az egyiptomi vegyes törvényszékek működéséről és kiemelte ez intézmények fönntartásának szükségességét. Erre a képviselőház elfogadta az egyiptomi vegyes törvényszékek fönntartásáról szóló törvényjavaslatot.

Lasies kerdésére Galiffet hadügyminiszter határozottan megadta azt a híresztelést mintha ő azt a

parancsot adta volna ki, hogy a parancsnokok vizsgálják meg a tisztek magánéletét. (Helyeslés.)

Azután a képviselőház áttért a hadügyi költségvetés tárgyalására.

Németek és lengyelek.

Berlin, február 13. A porosz képviselőház mai ülésén Jazdzewski (lengyel) a belügyi költségvetés tárgyalása során kiemelte, hogy a lengyeleknek 1887. óta semmiféle engedményt nem tettek, ami érthetővé teszi, hogy a lengyelek között bizonyos forrongás mutatkozik. Ha tehát a miniszter mindig azt a kötelességet hangoztatja, hogy a lakosságot megnyugtassa, itt bőven van alkalma ennek a kötelességének a teljesítésére. E helyett azonban olyan rendelkezéseket bocsátottak ki, amelyek a lengyelek gyűléseit rendőri felügyelet alá helyezik. A lengyelek intenzíven megnehezítik, a helységneveket folyton változtatják. Amíg ilyen kivételes intézkedéseket alkalmaznak, a lengyelek megnyugvására ne számítsanak.

Rheinbaben miniszter a lengyeleket teszi felelőssé azért, hogy a kormány nem követ olyan békéltető politikát, aminőről annak idején a Kölnische Zeitung irt, mert a lengyelek megnyitották a kormány szemeit. Kinek köszönhetik a lengyelek országuk virágzását, parasztságuk felszabadítását, középosztályuk, a németiség mostani halalos ellenségeinek jólétét, ha nem a porosz kormány? Nem a lengyelek ellen folyik a harc, hanem a lengyelországi demagóg üzemek ellen. Ezeknek elnyomásában semmi sem fogja a kormányt megakadályozni. (Tetszés.) A lengyelek rendszeresen igyekeznek tágitani az irt maguk és a németek között. Már a gyermekeket is úgy nevelik, hogy a németekben, akár evangélikusok, akár katolikusok, ellenségeiket lássák. A vegyes házasságoktól óva intik őket. A lengyel hajadon nemzete ellen vét, a lengyel ifju Lengyelország ellenségeinek aljas szolgálójává lesz, ha némettel kegybe. Így ir a lengyel sajtó és ez mi tőrjük? Annyira még nem juttunk! (Tetszés!) A helységneveket csakis az illető helység többségének kívánságára szokták megváltoztatni. Olyan hangon, amint a lengyel lapok írnak, egy porosz újság sem mer írni. Egy lengyel naptárban egészen nyíltan kimondják, hogy a lengyelek sajnálják, hogy a franciákat 1870-ben megverték. Rosszul mondja Jazdzewski, hogy a németek a támadók. Ha a lengyelek majd jó poroszok lesznek, akkor lehet majd békéltető politikáról is beszélni, de előbb nem. (Bravo!)

Dziembovski szerinti Jazdzewski tárgyilagoss nyilatkozataival nagyon ellenkezik az az izgatott hang, amelyen a belügyminiszter beszélt. Lengyelország jóléte nem a poroszok érdeme. A kormányának kötelessége volt, hogy az annektált terület jólétét minden erejével biztosítsa. A lengyel lakosságot mindig hátréle szorítják és elnyomják. Az egyesületi törvényit igazságtalanul alkalmazzák. Egy lengyel költőről szóló felolvasásra nem bocsátották be a tanuló ifjúságot. Ezeréves helységneveket megváltoztatnak. Azt hiszik talán, hogy ezzel a lakosságot is megváltoztatják? Ha egyszer valaki a kormányának nem tetsző cikket ír, azért nem lehet az egész nemzetet felelőssé tenni. A lengyelek kénytelenek voltak elzárkózni a németektől, mert lenézték őket. Különös, hogy egy miniszter, aki olyan soká állott a legfontosabb közigazgatási ágak élén és elnöke volt a telepítő bizottságnak, amely a lengyeleket bojkottálja, most csodálkozik azon, hogy a lengyeleket bojkottál felelnek. A miniszter lengyel demagógiát fedezett föl. Ilyen nincs is. Ők a jog álláspontján állnak, megteszik kötelességüket, de egyenlő jogokat is követelnek.

Rheinbaben miniszter kijelenti, hogy természetesen meg fogja vizsgálni a lengyelek panaszait, de másrészt konstatálja, hogy a bojkott szót nem használta.

Orosz vasut Perzsia felé.

Berlin, február 13. Turkesztánból jelentik, hogy már megkezdték a dsulva-tábrisz-hamerdáni vasut és a Teheránig vivő szárnyvasut építését. A vasutvonal Isphánon és Karmanon át egészen Bender-Abbászig fog terjedni. Orosz vezérkari tisztek kaukázusi csapatokkal ügyelnek a munkára. Az építést 1903-ban fogják befejezni. A Tigris és az Eufrát vasuti összekötésének tervéről lemondtak.

A bányamunkások sztrájkja.

Erux, február 13. A mai nappali műszakban 28 aknában 3414 munkás közül 1642 állott munkába, köztük 237 nő. Tizenhárom aknában bányászna. Az egyik aknában, amelynek 30 vajúja van, a munka üzemzavar miatt szünetel. Ma reggel három ismeretlen ember megtámadott és arcán súlyosan megbécsített egy oberintendensdorfi munkást, amint éppen

munkába ment az I. Humbold-aknába. Más rendezés nem fordult elő.

Troppan, február 13. Az osztrau-karvini kerületben a helyzet változatlan.

Keresztény-szocialisták győzelme.

Bécs, február 13. A személyes jövedelmi adót kivétől bizottsága a harmadik választótestület tagnap választotta megbízottjait mind a tizenkilenc kerületben. Az I. és IX. kerületben a haladópartiak, a X. és XI. kerületben a szocialdemokraták győztek. Az V. és VII. kerületben még nem ismeretes a választás eredménye. A többi kerületben a keresztény-szocialisták győztek.

Közgazdasági táviratok.

New York, február 13. (Értéktözsde.) Váltó Londonra 4.88 $\frac{1}{2}$. Váltó Berlinre 94 $\frac{1}{4}$. Ezüst 59 $\frac{3}{8}$.

New York, február 13. (Terménytözsde.) (Zárlat) Gyapot: New Yorkban helyben 8 $\frac{3}{4}$. (8 $\frac{3}{10}$). Márciusra 8.58. (8.21). Májusra 8.64. (8.27). New-Orleansban helyben 8 $\frac{1}{2}$. (8 $\frac{3}{10}$). — Petróleum Stand white New Yorkban 9.90. (9.90). Stand white Philadelphian 9.85. (9.85). Refined in Cases 11.10. (11.10). Credit Balances at Oil City 16.8. (16.8). — Zsir: Western steam 6.50. (6.40). Rohe és Brothers 6.60. (6.65). — Tengeri irányzata állandó. Márciusra —. (—). Májusra 40 $\frac{3}{4}$. (40 $\frac{1}{2}$). Juliusra 41 $\frac{1}{4}$. (—). — Buza irányzata állandó. Piros őszi helyben 79 $\frac{1}{2}$. (78 $\frac{3}{8}$). Februárra —. (—). Márciusra 77 $\frac{3}{8}$. (76 $\frac{7}{8}$). Májusra 75 $\frac{1}{2}$. (75 $\frac{1}{8}$). Juliusra 75 $\frac{1}{4}$. (74 $\frac{7}{8}$). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3 $\frac{1}{2}$. (3 $\frac{1}{2}$). — Káv: fair Rio 7. sz. 8 $\frac{1}{16}$. (8 $\frac{1}{16}$). Márciusra 7.25. (7.30). Májusra 7.35. (7.25). — Liszt: Spring Wheat clears 2.75. (2.75). — Cukor: 4.—. (4.—). — On: 29.75. (30.75). — Réz: 16.62. (16.62). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, február 13. (Terménytözsde.) (Zárlat.) Buza irányzata állandó. Februárra 66 $\frac{3}{4}$. (66 $\frac{3}{4}$). Májusra 68 $\frac{3}{8}$. (68 $\frac{1}{2}$). — Tengeri irányzata szilárd. Májusra 34 $\frac{1}{2}$. (34 $\frac{1}{2}$). — Zsir: Májusra 5.95 (6.02). Juliusra 6.07 (6.15). — Szalonna short clear 6.05. (6.10). — Sertéshús: Februárra —. (—). Májusra 10.77 (10.97). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

N a p i r e n d.

Naptár. Szerda, február 14. — Római katolikus: Bálint vt. — Protestáns: Fausztin. — Görög-orosz: (február 2.) Gy. sz. B. A. — Zsidó: Adar 15. S. P. K. — A nap kél 6 óra 52 perccor. — Nyugszik 5 óra 4 perccor. — A hold kél délután 5 óra 24 perccor. — Nyugszik d. e. 6 óra 19 perccor.

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor.
A székesfehérvárosi közgyűlése délután 4 órakor az új városküzán.

Felolvasás az iparos-körben este fél 8 órakor. Felolvasók: Báth Károly és Geleri Mór.

Tiszviselőnök mulatsága a Vigadó termeiben.
Üvegcségek táncestje a Terézvárosi Kaszinóban.

A budapesti (budai) tanítóegyesület táncmulatsága az I. ker. Polgári Kaszinó termeiben.

A magyar atlétikai-klub viadóját a Nemzeti Lovarda helyiségében.

A m. kir. természetudományi társulat növényzeti szakosztályának ülése délután 5 órakor (Múzeum-körút 4.)

A Szabad liceumban, a műegyetem pótépületében (Eszterházy-utca 1/b sz.) d. u. 6 órakor dr. Sebestény Károly: Római irodalomtörténet.

Nemzeti Múzeum: Képtára, nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. A többi tárai 1 korona belépődíj mellett megtekinthetők.

Összegző képtár és a metszet-kiállítás az akadémiában, nyitva d. e. 9—1-ig.

Telenolai iparmúzeum zárva.
Liezen-Mayer-kiállítás a Városligeti Műcsarnokban nyitva d. e. 9 órától délután 5 óráig. Belépődíj 60 fillér.

Iparmúvészeti múzeumi könyvtár zárva.
Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság Keresepesi ut. 1. emelet. Hivatalos órák délelőtt 9-11 délután 2 óráig. Telefon szám 24—55. Nyilvános olvasóterem és tudakozó-osztály Keresepesi ut. 22. szám 1. emelet. Hivatalos órák 9 órától 12-ig és délután 3—6-ig. Telefon szám 24—16.

Hazai termékek állandó kiállítása, Keleti mintárai és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a Házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti Iparcsarnokban nyitva télen délelőtt 9—2-ig, nyáron és a többi évszakokban 9-11 12 óráig és délután 3-6-ig, vagy 6-ig. — A magyar kir. kereskedelmi múzeum külföldi kirendeltségeinek vezetőségével megbízott üzletvezetőség V. Váci-körút 32. szám.

Szórakozó helyek.

Allatkert nyitva egész nap.
Somogyi Mulató. Nagymező-utca. Ma egész új szenzációs műsor.

Folies Caprice. VI., Róvay-utca 18. Naponta fényes műsor.

Budapesti kávéház. Andrassy-ut. Naponta Banda Marci és Biai hangversenye.

Stefánia-szálloda, Murányi-utca 53. Budapest legolcsóbb szállója.

Páris szálloda. Váci-körút. Éttermek. Elegáns kávéház. Látnivalóság: Bachus-pince.

Union-Szálloda díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitási konyhaterem.

Petanovits Metropoli szállodája. Naponta hangversenye (lásd hirdetés). Újjonnan berendezett fényes étterem.

Ehm János éttermeiben (ezelőtt Szaksz.) Nemzeti Színház-épület. Naponta kitűnő cigányzene.

Putzer-pince Deák-tér naponta a pince éttermekben Schrammel és Boros Miska és Kiss Ferő híres szőlőták hangversenye.

KÜLÖNFÉLÉK.

Éj.

Éj. Vértelen árnyak,
Híre-nyoma sincs
Csillagsugárnak.
Láz, merő tűz éget,
Egyetlenegyszer
Ölelni téged.

Csönd. Nézem az erdőt,
Felette úsznak
Fekete felhők.

Herzog János.

Garamvölgyi népszokások.

Irtá: Fülöp szász-coburg-góthai herceg.

A mezei vagy házi munkával járó szokások nem mindenütt egyformák, de még mindig szívóssággal ragaszkodnak hozzájuk. Ha elérkezett a tavaszi szántás ideje, a gazda előbb ki nem mozdul az udvarból, míg a házi asszony el nem megy vízzel telt kupával az ekébe fogott ökrök vagy lovak előtt, másképpen üres lenne a kalász. Akármilyen munkába is készül a gümör-garamvölgyi gazda, elindulásakor soha sem mulaszt el ostroma nyelével keresztet csinálni szekeré elé.

A különböző ünnepnapokhoz fűződő szokások szintén sokféle. Kezdjük a karácsonyi ünnepnapokkal. A karácsony oly szent és magasztos ünnep, hogy azt mindegyik családja körében igyekszik tölteni. Ezekre az ünnepekre a háznak egészen tisztának kell lennie, amiért is az ünnep előtt teljes erővel folyik a tisztogatás munkája. A szemetet az utca közepére szokás kiszórni. Mákos gubó, ostyá, melegített pálinka egy házban sem hiányzik ilyenkor. A foghagymának nagy a keletje, mert ez megvéd a boszorkányok ellen. Különben a sok babonaságnak hossza-vege nincsen. Karácsony estén járnak az éneklő gyermekek, leányok, asszonyok, sőt öregebb férfiak is házról-házra, eléneklék jó kívánásaikat, amiért azután ajándékot kapnak.

Az utolsó farsang az általános mulatozás ideje. Ekkor a leányok fánkot sütnek egyes házaknál és míg az idősek a fánk körül forgolódnak, addig a többiek a legények sapkáira vadásznak. Jaj annak a legénynek, aki oly ügyetlen, hogy sikkját lekaphatták. Guny tárgya a leányoknak a váltásdíj fejében egynéhány liter pálinkát kell fizetnie. Hamvaszó szerdán minden jóra való asszony siet a templomba. Az istenítisztelet után betér a kócsmába és nagyokat iszik a hosszú lenre. Haza érvén, összehívja a szomszéd- és komámasszonyokat, kik-

kel folytatja az ivást egész estig. Jó kedvükben ugrálási gyakorlatokat végeznek, a komence tetejéről a szoba közepére ugrálva. Aki legnagyobbat ugrik, annak leghosszabb lesz lene. Egyszer sem látni anynyi bepálinkázott asszonyt, mint e napon.

A nagyhét utolsó hetében szokásos az ugynevezett *Manorséna*-járás. Ez abból áll, hogy a leányok egy nagy, leányruhába bújított bábuval járnak házról-házra, alkalmi dalokat énekelve. Mindenütt, ahol megfordulnak, tojást, lisztet vagy pénzt kapnak, miből este lakomát rendeznek.

Kiváló ünnepélyességgel ülik meg a husvétot is. Nagycsütörtökön, aki csak teheti, elmegy a templomba, negypénteken sürün látogatják a szent sirt. Nagyszombaton az első harangszónál mindenki a patakhoz szalad, kol megmosdik és vizet merít. Ezzel, gondolják, megóvják testüket minden bajtól, különösen a tisztátalan betegségektől.

Husvét-hétfő reggelén a legények megloccsolják a leányokat, mit ezek kedden vesszőzéssel viszonzanak. Ilyenkor szokásban van a piros tojás osztogatása.

Pünkösöd már kevésbé zajos s legfeljebb megemlítendő, hogy a legények vasárnap reggel nyírfákat (maje) ültetnek kedveseik, vagy ismerőseik ablaka alá.

Keresztelő Szent János napja előtti estén rőzséből, régi horcókából rakott máglyát gyújtanak. A legények és leányok körülfalják a tüzet s át is ugrálnak rajta. Másnap, június 24-ikén a leányok a káposztásba mennek, ott forognak, hogy oly káposztafejek nőjjenek, amely nagy kört szoknyájuk csinál.

A templom védszentjának napját, a bucsut (kermes) kiváló ünnepélyességgel tartják.

A gümöri garamvölgyi nép között a babona, igazság, kuruzsolás és egyéb természetfölötti dolgokban való hit, fájdalom, nagyon el van terjedve. Boszorkányokról, szellemek megjelenéséről sokat tudnak mesélni. A boszorkány vén banya, ki denevér vagy varangy alakjában szokott megjelenni. Különböző betegségek, a tehén rossz tejelése, a marhában esett kár mind a boszorkány működésének eredményei, de a ráolvasás (zácitanie) embert, állatot egyaránt meggyógyít, és vannak egyes férfiak és asszonyok, kik ehhez nagyon jól értenek.

A gümöri garamvölgyi lótnak saját nemzeti táncuk nincsen, hanem a csárdáshoz hasonló táncot járnak.

A folyton fejlődő népnevelés és más közművelődési tényezőik hatása már is sokat változtatott a nép életmódján és szokásain s így remélhető, hogy az ismeretek terjesztése mellett a nép művelődése végre a kor színvonalára fog emelkedni s hogy e téren méltó lesz természeti szépségeiben annyira bővelkedő s egyébként is felelte érdekes szülőföldjéhez.

+ Joubert. A boer hadvezérek szerények, áhítatosak és — győztek. Nem igen jártak katonai akadémiaikat s most kitűnt, mégis nagy hadvezérek. Érdekes hát feltételezni, hogyan is éltek idáig tulajdonképpen. Egy külföldi lap most közül például egyet-mást Joubert életrajzából. Joubert Péter Jakab 1831. január 20-ikán született Kongoban, a Caggyaraton. 1847-ig Natáiban lakott a Joubert-család. Ebben az évben észak felé költözött és Gatsrandban, a mostani dél-afrikai köztársaság déli részében telepedett le. Nem nagyon gondos nevelést kapott, de olyan családból származott, amely szellemileg fejlettebb volt a többinél. Péter 1853. augusztus hó 20-ikán volt először csatában. Háromszáz boert, akik között volt a huszonhét éves Krüger Pál is, Setjálki kaffer főnök, Livingstone kedves embere ellen vezetett. 1852. áprilisban feleségül vette Botha Henrika Imssanne Johannát, a most annyira ismert Piet néni, aki a tábornokot minden útján kíséri. A tábornok élete egy a köztársaság történetével. 1877-ben Joubert a volksrad elnöke volt. 1878-ban mint követ Krügerrel és Bothal Angolországba ment. A szabadságharcot főparancsnok volt és ezt a rangját máig megtartotta. Hajthatatlan akaratu és erős jellemű. 1877. április 5-ikén Shepstoneal volt beszélgetése. Shepstone ismert barátságos módján tudára adta, hogy a boeroktól kérvények érkeztek, amelyek a köztársaság annektalását sürgetik. Joubert kijelentette, hogy ezeket a kérvényeket maga Shepstone irta és azután boerok, akik nem is tudnak olvasni, aláírták. Shepstone tagadta ezt és a beszélgetés mindegyre hevesebbé vált. Joubert Shepstone tetete felelőssé a vértét, amely miatta folyini fog. Erre Shepstone izgatottan ezt felelte:

— Ti nem tudjátok a kaffereket kormányozni; szét fognak benneteket marcangolni.

— Ezt csak angol foggal tehetik meg és ezt a fogat majd kihuzzuk — felelte Joubert és köszönés nélkül távozott a hatalmas embertől.

1877 április 12-ikén Transvaal. brit felsőbbség alá került. Joubert békésítő is volt Wakkerstromban. Odajött Coetsee bíró, aki angol szolgálatba lépett, hogy átvegye Joubert esküjét az angol kormányzóság iránt. Coetsee ezt kérdezte Joubertől:

— Angol vagy hollandus nyelven olvassam föl az eskümit?

— Szabad köztársaságban nincs királynő. Nem is ismerem és nem is esküszöm.

Joubert mint tábornok mindig lehetőleg hirtelen cselekszik, de nem elhamarkodva. Csak egy célja van, hogy az ellenségnek minél többet ártson a saját embereit lehetőleg kimélje. Ez nemcsak taktikájának, hanem a tábornok jószívűségének is eredménye. Maga mondta:

— A vér drága, takarékoskodnom kell embereimmel.

REGÉNY.

UJ FÖLD

Irtá: KNUT HAMSUN.

V.

Nagy szoba. Kékre mázolt falain két nagy eltolható ablak, a közepén kis kályha, melynek a esővei szabadon vannak s csak a padmaly tetejéről lelégő drót tartja. A falakon egy pár vázlat és bemázolt legyező, itt-ott egy paletta, különböző nagyságu képek, megannyi díszes, aranyos keretben. Festékszag és törött székek, dohányfüst, eset, festékes dobozok, a megjelent vendégek felső kabátja, egy régi gummi kalucsni, amely tele van tömve szögekkel és régi, ócska vasdarabokkal. A festőállvány a sarokban van, egy félig kész kép van rajta, de azért meg lehet már ismerni, hogy kit ábrázol. A Paulsberg Lars arképe lesz, ha kész lesz.

Ilyen a Milde műterme.

Mikor Henriksen Ole egy kilenc óra tájban belépett, a többi vendégek már mind együtt voltak. Tidemand is ott olt a feleségével. Vagy tizen, tizenketten lehettek. A három lámpa sűrű ernyővel volt letakarva, a világosság alig tudta keresztüljutni a sűrű dohányfüstöt. Ez a félhomály bizonyosan Hanka asszony találmánya volt. Egy pár fiatal ember is megjelent ma, igen fiatal legénykék, költők, akik már érettségi vizsgát tettek s csak a mult évben hagyták abba a tanulást. Mindkettőnek rövidre volt nyírva a haja, egészen kopaszok voltak; az egyiknek az óraláncáról kis delejtű lógott le. Öjen pajtásai voltak, tanítványai, bámuloi; mindketten verseket irtak.

Ezeken kívül még egy ur volt itt. A „Hiradó” munkatársa, Gregersen hírlapíró, aki nagy szolgálatokat tett társainak s sokat irt róluk az újságba. Paulsberg kitüntető figyelmet tanusit iránta s most arról a cikksorozatáról beszélgetnek, amely „Uj irodalm” cím alatt jelent meg. Hogy igazán csodaszép cikkek. Gregersen urnak az a szokása, hogy elferdíti a szavakat s nagyon komikusan ejti ki őket. És nem volt senki, aki e téren versenyezhetett volna vele.

— Meglehetősen nehéz ilyen cikksorozatot írni — mondta — olyan sok szerző van a világon, egész kóász.

Paulsberg nem tudja megállani, hogy ne nevesse azon, hogy kóász helyett kóász mondott. Aztán folytatják a társalgást.

Grande ügyvéd és a felesége nem jelent meg ...

— Tehát ma nem jön az ügyvéd? — mondta Tidemand Hanka asszony és nem említette Grandenét asszonyt.

— Duzzog — felelt Milde, miközben Noremmelel kocintott. — Nem akart együtt lenni Noremmelel.

Senki sem feszélyezi magát, össze-vissza beszélnek, isznak és lármáznak. Öh Milde műterme pompás hely volt, mihelyt belépett az ember, mindjárt úgy érezte, hogy itt azt teheti, amit akar.

Hanka asszony a pamtagon ül, Öjen az oldalán. Velük szemben, az asztal tulsó oldalán Irgens. A lámpa fénye rászóródik lapos mellére. Hanka asszony rá sem néz.

Báronyruha van rajta, a szemei zöldesek, felső ajaka rövid, a fogaít látni lehet, fehérek. Ára friss, fehér; szép homlokát nem takarja el a haja, melyet olyanféleképpen fésül szét, mint ahogy az apáékat szokták. Az ujján egy pár gyűrű tündöklök, kezét a koblenpihenteti. Mélyen léleklök s átszó az asztalon:

— Ugy-e Irgens meleg van? Irgens feláll, az ablakhoz megy és ki akarja nyitni. Most valaki tiltakozik, Paulsberoné. Hogy hova gondol-

nak az Istenét, ilyenkor kinyitni az ablakot. Hogy talán tessék inkább elmenni a pamlagról, odabent a szobában hűvebb a levegő.

Hanka asszony felkel a pamlagról. Lassan mozdul; olyan, mintha fiatal lány volna még. Amint a tükrök előtt elhalad, belepipant, parfümöt nem használ, nyugodtan karol a férje karjába s miközben a többi asztaloknál isznak és lármáznak, fel s alá sétál a szobában.

Tidemand beszél, elevenen, egy kissé erőltetett élénkséggel. Arról a köles szállítmányról van szó, amely Rigából jött. Hirtelen a feleségéhez hajol s így szól:

— Igen. Ma igazán jól érzem magamat ... De bocáss meg édesem, ez nem érdekel téged ... Láttad Idát, mielőtt elmentél? Ugye kedves volt a fehér kis ruháscskájában? Mihelyt kitavasodik, kocsiba ültetjük, tologatjuk.

— Csakugyan, gondold csak el, odakünn a falun. Már most is nyugódnom utána — mondta Hanka asszony élénken. Rendbe kell hozatnod a kertet, a rétet és a fákat. Csakugyan gyönyörű lesz.

Tidemand, aki szintén szerette a tavaszt, már ki is adta a parancsot, hogy a falusi házat rendbe kell hozni, ámbar még áprilisban voltak. Boldog volt, hogy feleségének örömet okozhatott s most megszorította az asszony karját; sötét szemében mintha valami tűz lobbant volna fel.

— Ma csakugyan boldog vagyok, Hanka. Bizonyosan jóra fordul minden.

— Jóra ... különben, mi fog jóra fordulni?

— Nem, nem, semmi — mondta a férj gyorsan. A földre nézett s folytatta: Az üzletem újból fel fog virágozni, Fűrstöt megbíztam, hogy vegyen.

Ostoba! Most már másodizben unatja a feleségét üzleti ügyekkel. De Hanka asszony türelmes elnézést tanusit s senki a világon nem felelhet olyan kedvesen, mint ő.

(Folytatása következik.)

— **Gould sportpalotája.** George Gould gynevezett sportpalotáját, melyet a milliomos lakewoodi birtokán rendezett be, már megnyitották. Az ünnepek felavatás szinleladással történt. Ez alkalommal George J. Gouldné, aki férjhezmenetele előtt a híres Daly-társaságnak volt a tagja, mint asszony először lépett a színpadra. A kis színházban megvan mind az a kelléke, ami egy nagy színházban szükséges. A nézőtéren százhuszonöt gazdagon kipárnázott ülés van, a színpadot elsőrangú művészek tervei szerint készítették. Az előadáson csupa műkedvelő vett részt a newyorki legelőkelőbb társaságból. A milliomosok New Yorkban általában divatba hozták a műkedvelői előadásokat, de egyik sem volt olyan pazar fényvel kiállítva, mint a Gouldké. A sportpalotában különben a legnagyobb látványosság a „kaszinó”. Van benne egy hatvan láb hosszú vízmedence, polopálya, nagy arena, tekepálya, lövőtér, tennis- és rakké-pálya, billiárd-terem, wiffball- és orosz-fürdő és negyven vendégszoba. Az egész telep egy fénylőligetben van.

— **Az elveszett én.** Ez komoly eset, tudományosan tárgyalják. Mr. Robert Gwynn cambridgei diák el szokta veszíteni az énjét. Már kétszer vonta magára a nyilvánosság figyelmét az eltűnésével. Egyszer eltűnt és tizenhat napig nem tudták róla. Hogy továbbra is el nem maradt, ez csak a véletlenségnek tulajdonítható. London közelében egy kávéházban ült egy fiatal ember s újságot olvasott. Egyszer csak azzal vonta magára a körülötte lévők figyelmét, hogy így kiáltott fel:

— Hopp! Ez én vagyok!
Csakugyan ő volt, Gwynn, az eltűnt, aki olvasata az újságban az eltűnéséről szóló hírt és akkor egyben az énjét is megtalálta. Más alkalommal az utcán vesztette el az emlékező tehetségét úgy, hogy nem jutott észébe a saját énje. A legközelebbi fogadóban szállott meg, ahol egyébként teljesen normálisan viselte magát. Az újságok megint hozzá segítettek az énje megtalálásához, s akkor hazament. Akkor a baját szellemi megerőltetésnek tulajdonították. Némi üdülés után hozzá fogott megint tanulmányaihoz, de a zult hónapban megint eltűnt.

— **Zsaron.**
— És X. ur távoli rokona önnek?
— Igen, New Yorkban lakik.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az ország címereinek használata. A belügy-miniszter a következő körrendeletet intézte az összes törvényhatóságokhoz:

A magyar korona országai egyesített címereinek és az ország külön címereinek magánosok és magánjellelű testületek, vállalatok és intézetek által való használatáról szóló 1888. évi XVIII. törvényoikk 1. §-a szerint magánosok, magánjelű testületek, vállalatok és intézetek közül az említett címerek bármelyikét gyári vagy iparcikkeiken, áruikon, üzleti helyiségeiken, címtábláikon, címlapjaikon (etikette), üzleti nyomatványaikon stb. csak azok használhatják, kik arra a miniszterelnöktől engedélyt nyertek.

E törvény rendelkezése akként értelmezendő, hogy a címert használó alany személyével vagy cégével összekötöttesben áll, az egyén vagy cég minőségének jelzésére szolgáló engedély nélküli címerhasználat tilos, tehát oly használat, mely azt a védelmet keltethetné, hogy az illető vagy hivatalos személy, vagy hogy az államal, vagy az állam kormányával valamely érdekviszonyban áll, vagy pedig, hogy a címert használó e jogosítványt megkülönböztetés vagy kitüntetésképpen kapta az államhatalomtól gyanának, ipari és kereskedési üzletének kiválósága vagy pedig a készített, vagy elárúsított gyári vagy ipari cikkeknek, áruknak kiváló minősége elismerésül.

Ha ellenben valaki csak a címert magát készíti vagy elárúsítja, vagy pedig ha a címer puszta ékítőményt képez valamely iparcikkben, minden vonatkozás nélkül az előállító vagy elárúsító személyére vagy cégére: ez nem tekinthető az 1888. évi XVIII. törvényoikk szerint minőségjel címerhasználatnak s az ily címerhasználat az idézett törvény szempontjából korlatozás alá nem esik.

A magyar vaseművek és gőpgyárak országos egyesülete e hó 9-én tartott értekezletén foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a nyersanyagoknak, különösen a nyersvasnak, szénnek és kószknak tetemes ár-emelkedésével szemben a kész áruk, ütvények, gépek stb. eladási árainál mily mértékben legyenek a gyárak e körülményre tekintettel. Beható eszmecsere után elhatározták, hogy a vasütvények eladási árát 100 kgr.-ként 2 frral, s a többi gyártmányok árát a nyersvas magasabb árával arányban fogják emelni.

Az Országos Iparügyi Bizottság új szakosztálya. A budapesti épületadagosok közös érdekeiknek megvédésére szakosztályt alakítottak az Országos Iparügyi Bizottság kebelében. Az új szakosztály alakulási

ülése tegnap délután volt, Gelléri Mór elnöksége mellett. Az elnök üdvözölte a megjelenteket az Országos Iparügyi Bizottság nevében és ismertette az egyesület alapszabályait, amelyeknek keretén belül az új szakosztálynak teljes autonómia jellese. Ezután megállapították főbb vonásokkal a szakosztály ügyrendjét, s részletes kidolgozásával az elnökséget bízták meg. Az ügyrend értelmében a szakosztály elnöksége együttes mint végrehajtott bizottság fog működni, a folyó ügyeket elintézi és sürgős esetekben utólagos jelentéstétel kötelezettsége mellett intézkedik. A szakosztály legalább minden negyedévben egyszer tart együttes ülést. A tagfelvételt az elnökség ajánlatára történik; a tagdíjat a szültségekhez képest egyik együttes ülésen fogják meghatározni. A szakosztály tisztikarát következőképpen alakították meg: elnök Vajda Béla, a Schlick-gyár igazgatója, alelnökök Doktor Gyula, Boross Soma, pénztáros Szepessy Sándor, jegyző Saigó Lipót, előadó Steiner Ferenc, ellenőr Fried Zsigmond. A szakosztály munkaprogramjának kidolgozására az előadót kérték fel.

A magyar malmok adója Ausztriában. Az osztrák és magyar kormányok abban a meg egyezésében, amely a monarkia mindkét felében működő vállalatok megadóztatására vonatkozik, a III. cikk értelmében a másik állam területén levő raktárak külön adó alá esnek. E meghatározás alapján már évekkal ezelőtt súlyos adóval terhelte meg az osztrák kormány a magyar malmokkal, azzal a megokolással, hogy ezeknek a bécsi pályaudvarokon olyan raktárak vannak, amelyekben árusítanak. A magyar malmok tiltakoztak a megadóztatás ellen, mert ők az árakat ezekben a raktárakban nem tartják huzamosabb ideig, hanem csak arra az időre, amíg az árakat rendeltetésük helyére juttatják. És hogy ezekben a raktárakban árusítanak is, azt gyakran tagadják. Pörre is került a dolog, amelyben az osztrák bíróságnak kell egy konkrét eset kapcsán ítéletnie, hogy áruktártról vagy eladási raktártról van szó. A bíróság ítélethozatalát azonban egyelőre elhalasztották, mert a magyar kormány az osztrák kormányval megegyezésre akar jutni e vitás eset kapcsán több függőben lévő finandziális természetű ügyre nézve is.

— **Szeszárak.** A kontingens nyersszesz ára Budapesten 36.50 korona pénzben, 37.— korona áruiban. Bécsben a nyersszesz ára 39.60 korona pénzben, 40.— korona áruiban.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-akadónál lévő székes-fővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1900. évi febr. 12-én. Készlet 583 darab. Érkezett 1277 darab. Összesen: 1860 darab. — Eladott 1313 darab. Maradt 547 darab. — Napj árak: 120—180 kgr. sulyban 94—96 koronáig, 220—280 kgr. sulyban 94—96 koronáig, 320—380 kgr. sulyban 93—96 k.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilónk 88—93 koronáig. Malacok — korona kilónkint. A vásár hangulata élénk volt.

Borjavásár. 1900. évi február hó 13-án. (A budapesti marhavásártéri vásári névtár részvényintézeténél.) Felhívás: Belföldi élő borju 533 db, leölt borju 23 db, bécsi élő borju — db, — db. hervát, növendék marha 23 darab, bárány élő — darab, leölt bárány 57 darab. Árjegyzés azonos tételekből: Árgyézsek. Belföldi élő borju 80—84 f.-ig, I. r. 88—94 f.-ig, kivételes 98 f. ½ kilónkint, leölt borju — f.-ig, I. r. 86—88 f.-ig, kivét. 94 f. ½ kilónkint, levonás nélküli. Bécsi leölt borju — f.-ig. Növendék marha — f.-ig kilónkint. Bárány élő — leölt bárány — k., kivételes ár — koronaig páronként. A vásár langya volt.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásároknokban ma megtartott sertésvásár bejelentetek: 11560 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak: 4746 darab fiatal sertést, 6195 darab magyar hizott sertést, — nehéz sertést, összesen 10941 darabot. Irányzat gyenge.

Jegyzések: kgknt élő sulyban (a fogyasztási adót nem számítva) első rendű sertés 88—90 fillér, kivételes — filléren, középminőségű sertés 78—84 fillér, könnyű sertés 70—76 fillér, fiatal sertés 64—80 fillér.

A budapesti gabonafüzsdé.

Budapest, február 13.

A malmoknak a vásárlástól való tartózkodása következtében a buzaüzletben ma csendes volt a hangulat. Forgalmába került 21,000 méterháza buza 5 fillérrel alacsonyabb árakon. Más gabonafüzsdékben a forgalom csekély volt.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 100 mm. 79.5 k. 8 K. 10 f., 150 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 0.2 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 0.7 1/2 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 95 f. tartva, 200 mm. 7 1/2 k. 8 K. — f., 200 mm. 78 k. 8 K. — f. sárga.

Postvidéki: 2000 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 95 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 78.8 k. 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 78.5 k. 7 K. 75 f. sárga, 100 mm. 78.5 k. 7 K. 70 f. sárga, 700 mm. 78 k. 7 K. 70 f. sárga, 100 mm. 78 k. 7 K. 92 1/2 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 70 fillér.

Budai: 100 mm. 75.5 k. 7 K. 55 f.
Dunai: 1550 mm. 74.5 k. 7 K. 50 f.
Fehérmegyeyi: 700 mm. 79.5 k. 7 K. 60 f., 1200 mm. 77.8 k. 7 K. 60 f., 1300 mm. 78.2 k. 7 K. 60 f. Martonvásári közpénzfizetés mellett.
Bihari: 200 mm. 75.5 k. 7 K. 65 f.

Krdélyi: 500 mm. 78 k. 7 K. 77 1/2 f., 750 mm. 76 k. 7 K. 45 f.
Raktáraru: 1100 mm. 78 k. 8 K. 05 f., 2700 mm. 76.4 k. 7 K. 85 f., 1950 mm. 76.2 k. 7 K. 60 f., 2500 mm. 75.6 k. 7 K. 60 f., 1400 mm. 74.3 k. 7 K. 75 fillér.
Mind 8 hónapra.
Ross: 200 mm. 6 K. 50 f., 250 mm. 6 K. 50 f., mindkettő három hónapra, 200 mm. 6 K. 35 f. készpénzfizetés mellett.
Zab: 100 mm. 5 K. 46 f.
Tengeri: 200 mm. 5 K. — f.
Lucerna: 25 mm. 44 K. 50 f.
Vörös lóhere: 134 mm. 65 K. 50 f., másodrendű.

Jészpénzfizetés mellett.

A készru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokásai szerint, készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Buza	kilós	Kilogramm ár		K-től	K-ig	K-től	K-ig
		K-től	K-ig				
tiszevidéki	75	7.80	7.90	7.00	7.50	8.15	8.25
	78	7.60	7.70	7.80	8.10	8.35	8.35
	77	7.60	7.70	7.80	8.10	8.35	8.35
fehérmegyeyi	78	7.40	7.50	7.60	7.75	8.00	8.10
	75	7.40	7.50	7.60	7.75	8.00	8.10
	77	7.50	7.60	7.70	7.80	8.10	8.20
pestvidéki	75	7.25	7.35	7.45	7.55	7.90	8.00
	76	7.35	7.45	7.55	7.65	8.10	8.20
	77	7.45	7.55	7.65	7.75	8.10	8.20
bánsági	75	7.30	7.40	7.50	7.60	7.95	8.05
	76	7.40	7.50	7.60	7.70	8.05	8.15
	77	7.45	7.55	7.65	7.75	8.10	8.20
bácskai	78	7.90	7.95	8.00	8.10	—	—
	78	7.90	7.95	8.00	8.10	—	—
	79	7.90	7.95	8.00	8.10	—	—

Egyéb gabonafüzsdék		kilós	Kilogramm ár	
			K-től	K-ig
Ross	új elsőrendű másodikrendű	—	6.20	6.40
Arpa	takarmanly érceni való sörözéses való	—	5.65	5.70
Zab	—	—	5.45	5.55
Tengeri	6. bánsági m. szemű	—	5.80	6.00
Repce	új káposztai bánsági	—	11.60	12.25
Köles	—	—	5.30	5.80

A határidőszlet folyamán a következő kölések történtek:

Buza (1900.) áprilisra 7.71—7.70—7.69.
Buza (1900.) okt.-re 7.86—7.87—7.88—7.89
Rozs áprilisra 6.41—6.42
Rozs októberre 6.48—6.49
Zab áprilisra (1900.) 5.07—5.08
Tengeri 1900. májusra 5.06—5.04—5.05—5.06
Repce augusztusra 12.35—12.40.

Déli égy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza (1900.) áprilisra 7.71 pénz 7.72 áru
Buza októberre (1900) 7.86 7.87
Rozs áprilisra (1900) 6.41 6.42
Rozs októberre 0.— 0.—
Zab (1900) áprilisra 4.95 4.96
Tengeri (1900.) máj-ra 5.03 5.04
Repce augusztusra — —

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza áprilisra (1900.) 7.68—7.69
Buza októberre (1900.) 7.87—7.88
Rozs áprilisra (1900) 6.41—6.42
Rozs októberre (1900.) — — —
Zab áprilisra 5.05—5.06
Tengeri májusra 1900. 5.06—5.07
Repce augusztusra — — —

A budapesti értéktőzsde.

Az élénk mozgalom, amely a német köszönpiacot az utolsó hetek folyamán lázas izgatottsággal tartotta, némileg megállapodott s miután az afrikai harctéren végbemenő események sem szolgáltatottak ösztönzésül, így történt, hogy az üzlet az európai értéktőzsdéken meghiabban. A forgalom igen mérsékelt és az árváltozások minimálisak voltak előzőszdénken.

A helyi piac is lanyha szinezetet öltött, némi üzlet csak köztüktiben fejlődött, amelyek már a tegnapi nap folyamán élénken vásároltattak egy helyi nagy spekuláns számlájára; ma a coulisse némileg kinálta, ami 2—3 korona áresést eredményezett. A déli tőzsde csaknem változatlan volt, bár a nagy üzlettelenség befolyása alatt a vezető értékek árai lemorzsolódtak. A zárhat igen csendes volt. A helyi piac csendes, de tartott irányzatú volt. Valuták és ércváltók változatlanok.

Az előtőzsde:

Jegyzetek: Osztrák hitelrészvény 750.80—759.50.
Osztrák-magyar államvasút 664.—665.50. Közüti vasút részvény 689.—690.—. Kereskedelmi bank 2878.—korona.

A déli tőzsde:

Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 755.—756.—
Osztrák hitelrészvény 758.80—759.60. Osztrák-magyar államvasút részvény 664.20—666.40. Jelzálogbank 488.—488.50. Rimamurányi vasút részvény 646.—Közüti vasuti részvény 690.—692 korona.
Forgalmába került: Budapesti bankgyesület részvény 193—195. Kereskedelmi bank részvény 2880.
Budapesti takarékpénztár 420. Kisebesei gránitbány 295. Magyar aszfalt 400. Salgótarjáni részvény 638.—

637. Városi villamos vasuti részvény 343.—340.50 korona árfolyammal. Utóteszde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 758.—. Magyar hitelrészvény 754.—. Leszámitoló bank részvény 504.—. Rimamurányi vasmű részvény 648.—. Osztrák-magyar államvasut 664.—. Közúti vasut 691.—. Városi villamos vasut 342 korona.

A budapesti terményteszde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzletli árjegyzőbizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 36.—44.— korona, vörös aprószemű 58.—64.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös búsági — korona, középszemű 68.—71.— korona, nagyszemű 72.—78.— korona. Disznózsír: budapesti 11.50—52.— korona, vidéki — korona. Táblasalonna: légszártított vidéki — korona, városi 4 darabos 43.—44.— korona, 3 darabos 44.—45.— korona, füstölt 48.—49.— korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 15.50—16.— korona, 120 darabos — korona, 100 darabos 20.75—21.— korona, 85 darabos 28.—28.25 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14.25 korona, 100 darabos 20.—20.50 korona, 85 darabos 27.—27.0 korona. Szilvaiz: szlavóniai 18.—18.50 korona, szerbiai 16.—16.50 korona azonnali való szállításra.

A bécsi gabonateszde.

Bécs, február 13. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) Buza tavaszra 7.89—7.86, buza őszre 8.05—, máj tavaszra 5.36, tengőri tavaszra 5.34—5.33, buza zabuz—juniusra 7.95—7.96, rozs tavaszra 6.76—6.78, rozs őszre 6.81—6.83, repce 12.70—12.80.

A bécsi értéktözsde.

Előteszde üzletlenn maradt és különösen a nemzetközi papírok gyengék voltak.

A berlini tőzsdőjavulás következtében a déli tőzsde is élénkült.

Zárlat csendes, de szilárd. Berlini magániskontó 3/5 százalék.

Bécs, február 13. (Magyar értéktőzsde.) 4/0 aranyjárdék 98.85. Tiszai és szegedi kölcsön sorjegy 141.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 99.00. Magyar keleti vasuti állami kötvény 99.40. Magyar leszámitoló és pénzváltóbank 125.—. Rimamurányi vasmű részvény 322.50. Magyar koronajárdék 94.25. 4/0-os Magyar földterem. kötvény 93.80. Magyar hitelbank részvény 188.25. Magyar nyereséget kölcsön sorjegy 162.15. Kassa-odernbergi vasuti részvény 91.20. Magyar kereskedelmi bank 287.—.

Bécs, február 13. (Osztrák értéktőzsde.) 4/20 papírjárdék 99.95. 4/0-os osztrák aranyjárdék 99.20. 1860-iki sorjegy 137.50. Osztrák hitelsorjegy 395.75. Angol-osztrák bank 124.75. Bécsi bankgyűlés 136.50. Osztrák-magyar bank 126.70. Déli vasut 25.—. Dunagőzhajózási részvény 74.40. Dohányrészvény 139.—. Császári és királyi arany 114.3. Német bankváltó 118.10. 4/20-os ezüst járdék 99.95. Osztrák koronajárdék 99.60. 1864-iki sorjegy 200.50. Osztrák hitelintézet részvény 236.90. Unionbank 156.—. Osztrák Länderbank 118.25. Osztrák-magyar államvasut 128.40. Elbavölgyi vasut 125.50. Alpeai bányarészvény 272.20. 20 frankos arany 19.25. Londoni váltóár 242.30. Bécsi Tramway 139.—. Az irányzat csendes.

Bécs, február 13. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése. A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 236.80 Magyar

hitelrészvény 188.50. Angol-Osztrák bank 125.—. Union bank 136.—. Länderbank 156.—. bankgyűlés 118.25. osztrák-magyar államvasut részvény 138.25. északnyugati vasut részv. 25.—. elbavölgyi vasut 125.50. dunagőzhajós részv. 119.50. alpeai bányarészvény 139.—. májusi járdék 99.95. osztrák koronajárdék 94.25. magyar arany. —. magyar koronajárdék —. német birodalmi márka készpénz 125.—. ultimóra —. török sorjegyek 273.—. rimamurányi vasut 323.25 déli vasut —. dohányrészvény 118.12. Napoleon d'or 19.24.—. Lombard —.

Külföldi értéktözsdek.

Berlin, február 13. (Tőzsdéi tudósítás.) Eleinte realizáló kedv mutatkozott a bányarészek piacán. A bányarészvények árfolyama gyöngyöbben indultak. Bankrészvények bágyadtak. Nagyon élénk volt a forgalom Kanada-részvényekben arra a jelentésre, hogy a közönséges részvény osztalékát 5/0-00-n állapították meg. Később általában javult az irányzat. A bankrészvények kedvezően hatott az a körülmény, hogy a Handelsgesellschaft osztalékjelvényeit egész 9/10-00-n kereszték. Magánleszámitolási kamatláb 3/6/0.

Berlin, február 13. (Zárlat.) 4/20-os papírjárdék —. 4/0-os osztrák aranyjárdék 100.75. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék —. Osztrák-magyar államvasut 141.25. Kassa-odernbergi vasut 90.50. Bécsi váltóár 84.50. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.50. Alpeai bányarészvény 101.75. Disconto-Commandit 195.60. Általános villamosági Edison 259.75. Gelsenkircheneri 269.75. Laurakohó 274.10. 4/20-os ezüstjárdék 99.40. 4/0 magyar aranyjárdék 99.25. Osztrák hitelrészvény 237.40. Déli vasut 27.75. Károly Lajos vasut —. Orosz bankjegy 216.80. 4/0 u j o r o z k ö l c s ö n 99.75. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 94.40. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 160.30. Harpeni 227.75. Az irányzat gyöngyöbb.

Berlin, február 13. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. Négy százalékos magyar aranyjárdék 99.25. Magyar koronajárdék 94.25. Osztrák hitelrészvény 237.50. Osztrák-magyar államvasut 141.10. Déli vasut 27.75. Északnyugati vasut 118.60. Elbavölgyi vasut 218.60. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy —. (Ultimo.) Lombard —.

Hamburg, február 13. (Zárlat.) 4/20-os ezüstjárdék 99.20. 1860. sorjegy 140.—. Déli vasut 27.50. 4/0-os osztrák aranyjárdék 101.—. Osztrák hitelrészvény 237.20. Osztrák-magyar államvasut 141.25. Olasz járdék 94.50. 4/0 magyar aranyjárdék 99.55. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, február 13. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom. Osztrák hitelrészvény 237.—. Osztrák-magyar államvasut —. Déli vasut 27.70. Osztrák aranyjárdék 94.25. Olasz járdék 197.75. Laura-kohó —. Harpeni —. Discont —. Alpeai —. Bécsi bankgyűlés —. Szilárd.

Páris, február 13. (Zárlat.) 3/0 francia járdék 102.62. Olasz járdék 93.10. Osztrák-magyar államvasut 705.—. Francia törleszt. járdék 93.70. 4/0 magyar aranyjárdék 99.—. Török dohányrészvény 288.—. Osztrák Länderbank —. 3/100 francia járdék 102.62. Osztrák földhitelintézet részvény —. Déli vasut —. 4/0-os osztrák aranyjárdék —. Ottománbank 571.—. Párisi bankrészvény 1109. Alpeai bánya részvény —. Az irányzat határozatlan.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Február 13. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párónként 400 kilogramm felüli súlyban) 92—96 fillérig. Öreg közép párónként 300—340

kilogramm terjedő súlyban — krajcárig. Fialat nehéz (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) 100—102—fillérig. Fialat közép (párónként 251—320 kilogramm felüli súlyban) 100—101 fillérig. Fialat könnyű párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) 99—100 fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (párónként 280 kilogramm felüli súlyban) — krajcárig. Közép (párónként 220—280 kilogramm súlyban) — krajcárig. — Könnyű (párónként 220 kilogramm terjedő súlyban) — krajcárig. — III. Romániai: Nehéz (párónként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillérig. — Közép (párónként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — Könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachl), Nehéz (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — Könnyű (párónként 250 kilogramm terjedő súlyban) — krajcárig. V. Szerbiai: Nehéz (párónként 260 kilogramm felüli súlyban) 94—97 fillérig. — Közép (párónként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — Könnyű (párónként 240 kilogramm terjedő súlyban) 94—96 fillérig.

Sertéslétszám: 1900. febr. hó 11. napján feljárt 16725 darab, 1900. február hó 12. napján feljárt 422 darab, 1900. évi február 12. napján elszállított 218 darab, 1900. február hó 13. napjára maradt készletben 16929 darab.

Időjelzés.

A m. kir. országos meteorológiai intézet jelentése. — Budapest, február 13.

A légnemási különbségek kiegyenlítődek, úgy, hogy az egész kontinensen nem nagyobbak 5 milliméternél. Zárt jellege csak egy sekély depressziónak van Skandinávia felett. A légnemás egyébként nyugaton alacsonyabb, mint keleten.

Az idő Ausztria és Magyarországon sok helyütt, máshol pedig csak szórnyosan volt csapadékos.

A hőmérséklet délről emelkedik, a fagy határa azonban változatlanul tartja helyzetét.

Nálunk az északi Erdély és az északkeleti megyék egyes vidékeit kivéve mindenütt esős volt, reggelre azonban az esőzés szűnik és derül.

A hőmérséklet emelkedik és az északhoz képest magas.

Küldetés: Enyhe, változékony és elvettve esős idő várható.

Vizállás.

Table with columns for location (Tisza, Duna, Móra, Vég, Rába, Dráva, Mura, Száva, Kraszna, Latorca, Laborca, Ung) and water level measurements for Feb 12 and 13. Includes sub-tables for Tisza and Maros rivers.

VÉR-PIROS NARANCS

eredeti ládákhban vasuton szállítva 1 láda 150—180 drb legfinomabb muscat piros narancs 5 frt., 1 láda 100 drb válogatott nagy muscat-piros 4 frt 50 kr., ugyanilyen láda édes sárga faj-narancs 2 forint 75 kr. Kereskedőknek, gyógyszerészeknek áruengedélym.

Titkos betegségek Dr. FABINYI J. v. kórházi orvos, specialista. gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalata alapján.

Megjelent! Iromány gyűjtemény a bűnvidéki perrendtartáshoz. A kir. járásbírók és kir. törvényszékek számára. A m. kir. igazságügy-miniszter megbízásából összeállította: Dr. Baumgarten Izidor.

Ideg- és nemi betegségek makacs vér- és borbajok, mint gyengeségi állapotok radikális gyógyítására pártalan sikeres gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánljuk Dr. Mitzger Tivadar HIRNEVES HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI RENDELŐ-INTÉZET Budapest, VI. ker., Teréz-kört 44. l. emelet.

Sneidig egyenruhákat készit BLUM SÁNDOR Budapest, Váci-utca 17. szám.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szerda, 1900. február hó 14-én.

Fidelio.

Nagy opera 2 felvonásban. Zenéjét szerz. Beethoven Lajos. Szövegét írta Treischke. Fordította Lengel.

Személyek:
Fernando Kornai Jaquino, kapus Kiss B.
Pizarro Ney D. 1-ső fogoly Kertész
Florestán Arányi 2-ik „ Ney B.
Leonora Vasquezné 1-ső tisztt. Kőrösi
Rocco Szendrői 2-ik „ Fodor
Marcellina Szilágyiné

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. február hó 14-én.

Délután 1/3 órakor ifjúsági előadás.

Csalódások.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta Kisfaludy Károly.

Este:

Keresztelő János.

Tragédia 5 felvonásban, előjátékkal. Irta Sudermann. Fordította: Váradi Antal.

Személyek:

Herodes Ivánfi Gabalos Zilahi
Herodiás Jászai Jabath Mészáros
Salome Márkus János Somló
Vitellius Gyenes Amarja Mihályfi
Marcellus Náday B. Simon Szacsavay
Merokles Hetényi Ram Ujházi

Kezdeté 7 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. február hó 14-én.

Zárva.

VIGSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. február hó 14-én.

A férj vadászni jár.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Georges Feydeau. Fordította: Mihály József.

Személyek:

Justinian Hegedűs Babette Boros F.
Léontine Láncoz I. Gustave Góth
Latour Nikó L. Bridois Gyöngyi

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. február hó 14-én.

Blaha Luiza asszony mint vendég.

Szentgyörgyi István, a kolozsvári nemzeti színház tagjának fellépésével.

A csikós.

Eredeti népszimű dalokkal 3 szakaszban. Irta Szigligeti Ede.

Személyek:

Karvasiné Krecsányi Szárnyai Horváth
Ormódi Asztolf Endrei Andris Kiss M.
Ormódi Bence Delli Ferke Tallián
Kiss Bálint Szerdahelyi Torkosi Gondos
Rózi Blaha Vámos Mátrai
Márton Szentgyörgyi Georges Ujvári

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szerda, 1900. február hó 14-én.

New-York szépe.

Operette 2 felvonásban, 6 képpben. Irta Hugh Morton. Fordította Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzette Gustave Kerker.

Személyek:

Bronson Sziklai Cora Margó
Harry Ráthonyi Kenneth Giróth
Kurt Vidor Blinky Rózsahegy
Snifkins Kardos Kissie Rózsa L.
Twiddles Beóthy Fifi Ledofsky

Kezdeté 7 1/2 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kerepesi-ut 21.

Szerda, 1900. február hó 14-én.

Más világok, mint a miénk.

Csillagászati előadás vet. képekkel, írta Hoffmann O. Utána:

A vas.

Kultur történelmi látványosság 3 felv. Irta Edvi Illés Aladár, dr. Brezina Arisztid műve nyomán.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Hétfőn, február 19-én, a Royalteremben

G U R A

Jenő szász kir. kamarabénekes egyetlen dalestélye. Közreműködő Schweitzer Elza bécsi zongoraművész. Jegyek 10, 6, 4 és 2 kor. Méry Béla zeneműkereskedésében.

Ipartelepek és gyárak

résére „Első segély” mentőszekrény berendezéseket a legújabb miniszteri rendelet értelmében olcsón szállít

Kartschmaroff A.

„Szerecsen Drogeria”

VIII. Kerepesi-ut 39. szám.

Kívánatra ajánlat.

Pénteken, március 2-án és szerdán március 14-én

ROYALTEREM

LINDH

Marcella 2 dalestélye bérletben.

Bérletek 16. 10. 6. 3. kor. MÉRY BÉLA zeneműkereskedésében.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Ma nagy előadás.

Köszeghy Jenő főrendező jutalomjátéka.

Először:

A „Szép Heléna”.

Komikus operette 1 felvonásban. Irta Meilhac és Halévy. Zenéjét szerzette Offenbach J.

Ugymint az újonnan szerződött kitűnő művészek.

Szombaton, február hó 17-én nagy

Elite álarcos bál

ezen rendkívüli alkalommal a bál zenét ifj. Strauss János Bécsből (a „Katz és Maus” című operette szerzője) 60 tagú zenekar élén fogja vezényelni.

Jegyek elővételben 1 frt 20, este a pénztárnál 1 frt 50 kr.

A mulató villanyos világításra saját gépei által eszközöltetik; a gépek Wüste és Rupprecht gépgyárosok által készítettetek.

FOLIES CAPRICE

Eredeti!! Ma Ujdonság!!

„Blonde Bestien.”

Bohózat Leitner H.-tól. Zenéje Kmoch A.-tól.

Személyek:

Hermann Grünfeld Bankdirektor Schönberg ur
Laura, seine Frau Weissné
Árpád) Beider Söhne Rott ur
Richard) Steinhardt ur
Moritz Blan, Lauras Bruder Pfeiffer ur
Lona) Ferenczsné
Gertrud) The 5 Sisters Jungwirth k. a.
Etel) Morrison Bayer k. a.
Olga) Varieté Sängerin Lengyel k. a.
Carla) Fourné k. a.
Ferron, ihr Impressario Fürst ur
Mamsell Chiffon, ihre Kammerfrau Schindlerné
Spielt bei den Marrison in einer Villa im Stadt-waldchen.

Erkély incognito páholyok.

Kitűnő konyha és italok. — Mérsékelt árak.

Postzó széljelleküldés csak magánosoknak.

Egy vég 3.10 m. hossz, elegendő 1 férfi öltözetre csak ennyibe kerül.	2 frt 80 kr.ét jő, 3 * 10 * 30, 4 * 80 * 10, 7 * 50 * 10m, 8 * 70 * 10m, 10 * 50 * 10m f., 12 * 40 * 10m, 13 * 55 * 10m	valódi gyalpuszvetből.
---	--	------------------------

Egy vég fekete szalonöltözékhez 10 frt. Felöltözöveket mérje 3 frt 25 kr.ól feljebb. Loden gyönyörű szueknben, egy vég 6 frt, 1 vég 9 frt 95 kr. Peruvienne és Donsing, állami, vasuti hivatalnoki ruházatok és bírói talárpóztók, legfinomabb kamarnak és cheviotok, valamint egyszerű-posztókat, legújgyorság és csendőrség számára s.b. gyári áron küld a szőlő-sárgáról ismert.

Kiesel Amhof, Brünn.

Minták ingyen és bérmentve. — Minták szállítva. Figyelemre! A t. közönség különösen figyelemre, hogy a posták ára. ha közvetlenül hozatják, sokkal olcsóbb, mintha azokat közvetítés útján vasarójak. A Kiesel Amhof brünni cég az összes szöveteket valósággyári áron küldi a engedményt nem számít hozzá.

Most jelent meg!
A polgár,
mint esküdt.

Irta:

Dr. Gonda Dezső
Ára angol vászonkötésben 1 frt 20 kr.
Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában, József-körut 18.

BARTOS és KRISZTICS

asztalos és kárpitos butor-raktár

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13, csak az I. emeleten.

Szállítás Budapest és környékére költségmentesen.	Allandó nagy	butor-	kiállítás.	Nagyobb vételeknél díszítő díjmentesen.
---	--------------	--------	------------	---

Butorok menyasszonyi kelengyékre

a legmodernebb stílyben, jó, száraz anyagból, három évi írásbeli jótállással, a legmérsékeltbb árakon.

Irodai-cikkek

Schwanhäusser

időt és pénzt takarítanak meg. rendet és kényelmet szereznek.

Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld:

Schwanhäusser

Bécs, I., Johannesgasse 2. I. em.

Hirdetmény.

Alulírott egyesület ezennel tudtára adja a nagyerdemű közönségnek, hogy sorsjátékának

5-ik huzása

ma szerdán

este 8 órakor fog megtartatni a Lipót-utcai új város-háza 13. számú termében, melyhez a t. közönség tisztelettel meghívatik.

Kiváló tisztelettel

a Budapesti Poliklinikai Egyesület.

AZ „ANKER”

élet- és járadékbiztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI, ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában.

Összes vagyon 1898 végén... 65 millió forint
Biztosítási állomány 1898 végén... 243 millió forint
Eddigi kifizetések... 103 millió forint

A nyeresémeny-részesüléssel biztosítottak A osztálykterv szerint — mint husz év óta — 1899-ben is az évi biztosítási díj 25%-át kapták készpénzben kifizetve.

B osztálykterv szerint (évenként emelkedő osztalék) 1897, 1898 és 1899. években az összes — az egész biztosítási tartamon keresztül befizetett díjak 3%-a, illetőleg az évi díjak 9%, 12% és 15%-a fizetett ki készpénzben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Mindennemű haláleseti, életeseti és járadék biztosítás.

Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (hová ügynőkségek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

Nestlé-féle gyermekliszt

legjobb alpesi tejet tartalmaz.

Régóta bevált táplálék

csecsemőknek

és gyomorhajosoknak.

A legelső orvostudományi tekintélyek javallják, 30 év óta valamennyi gyermekkorházban használják. Mintadozoz gyermeklisztből kívánatra ingyen és bérmentve.

Központi raktár: F. BERLYAK, BÉCS, I., NAGLERGASSE 1. szám.

Nestlé-féle sűrített tej cukorral dobozonként 1 kor., enkor nélkül „Viking” (ujdonság) dobozonként 1 korona.

Megjelent

az 1900-ik évre szóló

Politikai és Közgazdasági Évkönyv.

A „Politikai Hétiszemle” kiadásában s Székely Sándor szerkesztésében megjelent évkönyv, mely több kétdő szakember közreműködésével készült, felöleli Magyarország politikai, gazdasági és kulturális életének minden ágát. Többször minden téren az 1897 óta elért fejlődést s mindközömben összehasonlítja a hazai viszonyokat a külföldi állapotokkal.

A főbb fejezetek címei:

A külföldi államok utablikori történetének és alkotmányának ismertetése. A külföldi államok története 1900-ban. Európa uralkodó családjainak genealógiája, diplomácia és konzuli kar. Az Osztrák Magyar Monarchia és a külföldi hatalmak hadiszervezetének és hadierőjének részletes ismertetése (20 statisztikai táblázattal). Magyarország története 1800-tól 1897-ig. A nemzetiségi kérdés történeti fejlődése és mai állapota. A magyar alkotmány. A parlamenti év története. A főrendiház és a képviselőház összes tagjainak életrajza. Államháztartás, Államháztartás és Államadósság. Magyar föld terne, földművelés, szőlőművelés, állattenyésztés. Vasutak, Posta, távíró és telefon. Postatakarékpénztár. Kereskedelmi- és iparkamarák. Árforgalmi statisztika. Belvárosi és tengeri hajózás. Pénzügyi utmutató. Tőzsdé. Takarékpénztárak. Bankok. Biztosító intézetek. Nagyobb ipari vállalatok. Ipar. Közoktatás és kultúra. Budapest mai állapota és fejlődésének összehasonlítása Európa metropolisainak viszonyával és intézményeivel.

Ara díszes angol kötésben 8 kor.

Megrendelhető:

a Budapesti Napló Kiadóhivatalában
József-körút 18. szám.

LAKOS NÁNDOR Budapest,

VIII., Külső * *
Kerepesi-ut I. sz.

a) Vízvezetési osztály:
Elvállal és létesít: Szivattyu-telepeket, szélmotor-, benzín-motor és jérgány-üzemmel. Kézi-szivattyuk minden kútmélyiséghez. Fürdő és cölset-berendezések. Kovácsoltvas-, öntöttvas-, dóm- és kőgyag-csővezetékek, parkok, majorok részére. Saját gyártmányú kovácsoltvas-tartányok viz, szesz és festék részére.

b) Gazdasági gép-osztály:

szállít: „Triumph III” sorvetőgépeket, szabad, elevátorokat, szénagyűjtőket, fűkaszázó és aratógépeket. Bakerostákat, szecskavágókat, répvágókat és az összes gazdasági gépeket.

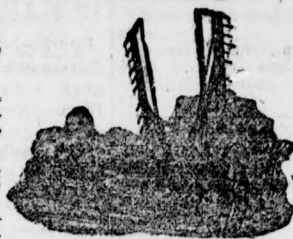
c) Technikai osztály:

szállít: Ruggyanta- és kender-tömlőket, vízhatlan ponyvákat, gépszijjakat, mérlegeket, olaj- és kenő-anyagokat, valamint az összes technikai alkatrészeket és szerszámokat.

Az összes fenti gyártmányok állandóan dus készletben raktáron.

A legjobb referenciák!

Arjegyzők szivattyuk és vízvezetésekről gazdasági gépekről és technikai cikkekről ingyen és bérmentve.

Czerny-féle legjobb a száznak és fogaknak. 1 üveg Osan-szájviz. esszencia ára 1 kor. 76 fill. 1 doboz Osan-fogpor 88 fill. Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és ill. tisztartárban.

Titkos betegségek szakorvosa

gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást óhajtó szenvedőknek, 20 éves kórhat és magánorvosi tapasztalataival fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZÁR J.

egyetem. orvostudor
gyógyít férőknél és nőknél foglalkozási zavar nélkül mindennemű bármily régi kórelt

Nemi betegségeket

ugymint húgyveszélyt, hólyag és vizeleti bajokat, bujakkóros sebektől, syphilist, önfertőzéstől eredő idegbajokat, a legmagasabb börtömbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat

meglehető biztos eredménnyel gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-intézet: Budapest, VII., Kerepesi-ut 14. sz. I. e.

Rendelés: délelőtt 10-11-g, délután 3-8-g.

Külön várótermek. Külön do- és kijárat. Mérsékelt díjazás. Levélreko rögtöni válasz.

Olaszország Remekéi.

Olaszország és az olaszok műkincseinek mintegy 2000 fényképből álló gyűjteménye.

Remek diszalbum hosszukás negyedréf formában.

A teljes mű 30 füzetből áll, ára füzetenként 1 korona 20 fillér.

Megjelenik havonként kétszer.

Igazgató: LAURENCSCIC GYULA.

A magyar kiadás szerkesztője: BOROSS VILMOS.

A kiadásunkban legközelebb megjelenő, páratlanul szép és gyönyörű diszalbum, mely minden részében kizárólag a legkiválóbb intézetekben készül, *művészi elrendezése és fényes kiállítása*, valamint nagy, *pompás és tiszta fényképfelvételei* által elsőrangú alkotásként hódít majd az egész művelt világon.

A műbe felölelt képek, melyek *teljes és tiszta egészét képezik Olaszország természeti szépségeinek és gazdag műkincseinek*, az olasz vidék beható ismerete s az ottani *építészet, festészet és szobrászat páratlan műveinek alapos tanulmányozása* alapján választattak össze és rendezettek el.

A füzetek két hosszukás nyolcadrés oldalán a szerkesztő jeles tollából, aki alapos ismerője Olaszország tájainak, népei és műkincseinek, *lebilincselő szöveg* szolgál szeretetreméltó cicerone gyanánt.

E mű össze nem hasonlítható az eddig Olaszországról megjelent selejtes vásári munkákkal és ezek elmosódott és tisztátalanul nyomott elischével; e diszalbummal

monumentális remekművet alkotunk

az olasz klasszikus földről, olyan nagyszabású művet, melynek *értéke minden időben maradandó lesz* s a melynek jelentőségét az Olaszországot szerető és ismerők legszelebb köreiben éppen úgy, mint *a művészetet-kevelők, művészek és tudósok között* a legmelegebben fogadják és elismerik.

A képek hibátlan tisztasága és azoknak a legapróbb részletig tökéletes élessége folytán e remekmű egyttal *nélkülözhetetlen forrásmunka a művészetek különböző ágainak tanulmányozásánál.*

A füzetek 1 korona 20 fillérnyi ára e terjedelmes és nagybecsű művészi teljesítmény mellett páratlanul olcsó,

Előfizetések elfogadtnak a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában (Budapest, VIII., József-körút 18.)

Előfizetési ár: 6 füzetre 7 korona 20 fillér. | 18 füzetre 21 korona 60 fillér.
12 „ 14 „ 40 „ | 30 „ 36 „ — „

A kiadóhivatal,

Budapest, V., Méréf-utca 11. szám.

A munka elkészülte után bolti ára lényegesen magasabb lesz. — A második füzet kiadása után két hetenként egy-egy újabb füzet jelenik meg. — Az egész mű 1900 karácsonyra készen lesz.

APRÓ HIRDETESEK

Minden szöveges hirdetését 2 kr. címmel ellátott hirdetésért külön 30 kr. kincstári bélyegdíj jár.

A hirdetésre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Leveléből tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegyet kell mellékelni. (Tudakozásának a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.)

APRÓ HIRDETESEK és ELŐFIZETÉSEK

BUDAPESTI NAPLO

részére a kiadóhivatalban József-körút 18.

váramint a következő dohánytársaságokban:

Breuer névrnek, Teréz-útra és Podmaniczky-utca sarkán.

Nemesek-féle tőzsde Pétfő-téren.

Benda Józsefné, Andrásy-utca 59.

Schwartz hirdetési irodája Marokói-utca 2.

Sopronyi V., dohány-nagy-tőzsde, Kerepest-út 1.

Deutsch Miksané, Andrásy-utca 38.

Szántó Már tőzsdejében Keckeméti-utca 14.

Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.

Róza édes!

Csütörtök kivételével minden nap ott vagyok, azért ha teheted, csak pár szóra is, jöjél el. Ha esztendőnkön önjajánlat találni, ird meg és én vární foglalk. Ne engedj oly sokat szenvednem, szeress, mentés ki ebből a borzasztó állapottól, melyben vagyok. Édes ajkaidat milliószor csókolja imádó hű szerelmed.

Ls.

Levelet irtam: vedd' át, kérlek, noha nem — utolsó. ss. 5734

Nefeletjs.

Gyere édes 15-ik előtt, ha lehet. Milliósor csokol S. 2781

Előkelő

izr. fiatalember, csinos, művelt, katona végzett, intelligens budapesti családnál otthonát akarja találni tanulmányainak folytatása céljából. Cim: „Szöke” Tardoskőd, Nyitra megye p. r. 5733

Megamtam

a gondatlan egyedülállót és habár csak 32 éves vagyok, házasodni akarok. Igényeim szerények. Árcképet nem kérek, azonban személyes találkozás céljából teljes címet kérek. Diszkrét becslésű nőre bízósítatik. Özvegyek előnyben részesülnek. Levelet „Komoly szándék” jelleggel ellátva a kiadóhivatalba kérek. 2786

Házasodni óhajtok

egy csinos, fiatal, jó családból való állami (uniformis) hivatalnok. Jelenlegi fizetés ugyan csak 2400 korona, ellenben előléptetés már legközelebb várható. Azon t. szűlek vagy gyámok, kik ezen már nem szokatlan uton velem érintkezni óhajtanak, teljes tiszteltelt kértetnek, vagy árcképet, (melyeket becslésű nőre diszkrétion mellett visszazárazmatatok) vagy levélileg „C-ky” jellege alatt e lap kiadóhivatalához küldeni. 2781

Fiatal

fúszkereskedőesség március hó elsőjére vidékre alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2773

Raktárnoki,

pönbeszedő, üzletvezető vagy más efféle állást keres intelligens jó megismerő kereskedő, esetleg biztosítékkal is rendelkező. Cime a kiadóhivatalban. 2758

Használt

Férfi ruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót. IV., Kristóf-tér 2.

Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenik. 9774

Gazdasszonyok

álarcos bálján e lapra figyelemmel tett gesztát, ki sárga színű szecessiósz kosztümben volt, igen kérem, hogy ígéretet váltsa be arról, hogy e laphoz írh „Hű lovag” címen. En már a megbeszélit címen lőpostára is irtam. 2780

Díszmű-áru

és világitási cikkek gyári raktárba elsőrendű elárúsi felvételt. Ajánlatok „Elárúsi” jellege alatt a kiadóhivatalba intézendők. 5722

Kitűnő szabóné

ajánkozik házakhoz méresekelt díjazásért. Cim a kiadóhivatalban. 2775

Okleveles

gyorsíró tanító, magántanításra havi 6 forintért ajánkozik. Cim a kiadóhivatalban. 2776

Yost gépirónó,

akinek saját írógépe van, állandó alkalmazást nyer. Gyorsíró előnyben részesítetik. Ajánlatok „Hivatal” jellege alatt e lap kiadóhivatalba intézendők. 5713

Előkelő

családból való „comptoirista” ügyes gyors munkás könyvelői vagy magántanári állást keres, esetleg megfelelő övadékkal is rendelkezik. Szíves megkeresések „Ügyes” címen a kiadóhivatalba. 2771

Tanulóleány

hírlapexpedicióba felvétetik. 2779

Wanted

an American or English Lady who has patience to teach and amuse a little girl of three for the day. Letters per English Lady to the office.

Kisasszony

ajánkozik tőzsdébe vagy üzletbe mint elárústónó. Cim a kiadóhivatalban. 2767

Kereskedelmi

iskolát végzett könyvelőnő, ki a könyvelést egy nagyobb üzletben önállóan végzezté, kitűnő írással bír állást keres. Cime a kiadóhivatalban. 2705

Igen egyszerű,

befektetést nem igénylő tálmány eladó. Főleg asztalos, építőkalkulátorkészítők számára alkalmas. A tálmány oly természetű, hogy könnyen megszereshető hozzá a hatóságok ajánlása, mert régen érzett és sokszor hangzatosított szükegeleket tesz eleget. A feltaláló kész volna esetleg közös nyereségre dolgozni a vállalkozóval. Reflektánsok címei kértetnek „Tálmány” jelzésű alatt e lap kiadóhivatalba. 2744

Könyvelőnő,

ki hosszabb ideig nagy cégnek volt alkalmazva s kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik, állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 7242

Házmasternek

ajánkozik egy jelenleg is oly minőségben levő tisztességes egyné. Cime megtudható a kiadóhivatalban. 2712

Kossuth Lajos

életnagságú kitűnő melléke (közfestés) díszes aranyozott keretben 60 frtért eladó. Megtekinthető e lap kiadóhivatalban. 2685

Bármily

foglalkozást elvállal erőteljes fiatal ember. Cim a kiadóhivatalban. 2728

Gyorsírási

tanító magán tanításra vagy kerek gyorsírási felvételekre vállalkozik. Cim a kiadóhivatalban. 2764

Megveszem

az „Universum” és „Gartenlaube” mult évi folyamait. Cim a kiadóhivatalban. 2730

Olcsó telek eladó.

Pest közelében 1500 — 61 telek azonnal eladó, esetleg négy részbe is osztható. Cim a kiadóhivatalban. 2537

Bolthelyiséget

keresek az Erzsébet-körutn a Király-utca és Kerepest-út között, egy nagyobb kiskirattal, esetleg egy kisebb hátsó üzlettel vagy udvari raktárral. Ajánlatokat „H. J.” jelleggel e laphoz küldendő. 2713

Egy jó forgalmu

fehérnemű tisztító intézet elutazás miatt azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5730

Jókai

összes műveit óhajtom megvenni olcsó áron. Cim a kiadóhivatalban. 2729

Kitűnő gyermekruha varróné

A nagyrabesűt előkelő hőlgyközségű figyelmét bátorodom ezennel felhívni, miszerint a legelőgésbabb és a legkényesebb izlésnek megfelelő gyermekruhákat jutányosan elvállalok. Jóél Mór ur gyermekruha-szalónijában évekig működtem. Cim e lap kiadóhivatalban. 2754

Bernátfalván

(Pusztaferrinál) 1500 — 61 telek kuttal együtt sürögősen eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2536

Az anyalföldi

rendező-pályaudvar mellett egy saroktelek 376 — 61 olcsón eladó. Cim a kiadóhivatalba. 2744

Veszek

zálogházi cédulát régi arany ezüst árút brillán és gyémánt árút a legmagasabb árak mellett

FRIED A.

Kerepest-út 2. szám.
Csinosan burtozott teljesen különbejárta tiszta szoba, hűlgynek vagy urnak február 15-ig olcsón kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2740

Szegedről

10 pernyire az országot és vasutalómás közvétel közelében 300 hold kitűnő termőföld gazdasági épületekkel, esetleg instruktívval, kedvező feltételek mellett bérbeadó. Cim a kiadóhivatalban. Közvetítő díjaztatnak. 2734

Barok-ebédő

és hálószoba butor keveset használtva, jutányosan eladó Mautner Henrik butorszallónál VIII. József-körút 21. sz. 5735

Fűszerüzlet.

14 év óta fenálló kitűnő fűszerüzlet azonnal átvételő, az átvételhez 1500 — 2000 forint szükségeslettek. Az üzlet menetéről személyesen meggyőződhetni. Cim a kiadóhivatalban. 276

Veszprémben

családiház 2400 forintért eladó. Cim a kiadóhivatalban. 5732

CSAK

ez a legjobb a gyomoroknak

Egészsegészek és gyomorbetegek, főntétek meg gyermekek csak ezt a készítményt használják jó gyomorkorrendbentartására, rossz emésztésűk javítására. 1 eredeti doboz zsebdobozsal és kanállal 1 frt — kr. 1 egyszeri tartálék-doboz — frt 85 kr. Frókrát: **LUX MIHÁLY** drogna, vegyi- és illatszertüzletében Budapest, Múzeum-körút 7. szám. Kapható még: Bayer Antal gyógyszerésznél, Kerpel Vilmos Lipótkörúti gyóggyártásban, Neruda Nándor, Molnár és Moser, Petrovits Miklós droguistáknál.

Veszünk bármily zálogház álta kiállított

zálogcédulát

egmagasabb árban, megvétel nélkül, vagy régr arany, ezüst és egyéb ékeszárkat, esetleg csak egy munkadíj átfizetése után is becserelelünk

reszletre

is igen jutányosan eladó **Fuchs és Társ** 1878. óta létező átkészítés **BUDAPEST,** Erzsébet-körút 17. szám. I. emelet. Dus választék mindenomú arany, ezüst és drága-kövekkel

Alulírott r.-t. keres

dobresti (Bihar m.) ipartelep részére egy a magyar-német levelezésben és könyvvezetésben teljesen jártas, nőtlen fiatal embert, ki románul is beszél. Az állás, melyszabad lakás, fűtés, világítás élvezetével jár, azonnal, de legkésőbb március elején elfoglalandó. Ajánlatok a fizetési igények megjelölésével Bihar-Dobrestre intézendők.

Bihari erdőipar és

mészégető részvény-társaság.

Zálogházi

cédulákat veszek. **Eladok**

13 tates ezüst evőkészletoke, grammja 5 kr., girandolokat, gyertyatartókat, háltaákat, tálacákat, grammja 6 kr., 12 darab ezüst evőeszköz 6 frt 50 kr., teljes 12 szemlyre való teljes evőkészletek 128 frttól kezdve, dus választék mindennemű ezüst mütyvök tárgyakban, arany férfilapok köllőggelval, grammja 85 kr., masszív arany gyűrűk 2 frt 40 krtól, tula remontoir órák 6 frt.

Grünberger Armin

Béla örökösai Budapest, IV., Városház-tér 9., I. em. 23. Harisbazar. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen.

KÉPES levelező lapok

Magyar művészek újabb alkotásai után. Finom fénynyomat. Hazai készítmény. Baditz Ottó: Vagyok olyan legény mint te. Bihari Sándor: Munka után. Innocent Ferenc: Fátýoltánc. Karvaly József: Vászárfa. Konek Ida: Havasi pásztorok. Margitai Tihámér: Ronót Pál históriája. Márk Lajos: Ezernyolcszázhuszaban. Márk Lajos: Terofere és Szerelmi dal. Neogrády Antal: Veszett boldogság. Senyei Károly: Szőkökut, Keekapásztör. Szemes Fülöp: Kása nem étel. Teles Ede: Enyvelés. Tolnay Ákos: Diana és Enyvelés. Vajda Zsigmond: Kedélyes bírák. Vajda Zsigmond: seapay író. Neogrády Antal: Az erdő titka. Pechán József: Utolsó gyufa. Nádler Róbert: Alszik a baba. 20 darab ára 1 frt bérmentes küldőssel.

Megrendehtetés: Budapesti Napló kiadóhivatalában VIII. József-körút 18. szám.

Eladó butorok.

Legelőgésbabb kivítellő kitűnő minőségben készíttet háló, ebédő és szalonerendezések, valamint egyes butorok. 20% olcsóbban ká hatók mint bárhol másutt. Szabó Ferenc és Társánál Budapest, Kerepest-út 12. sz. (Vidékére biztosított szállítás.)

Elő budapesti

Kávemagazini

szétküldési osztálya **kávé**

olvámolva és bérmentve. Postán utánvétel, vagy a pénz előleges bektüldésével

4 1/2 kg. Kuba kávé 7.50
4 1/2 kg. Mocca kávé 7.50
4 1/2 kg. Jáva kávé 7.50
1 1/4 kg. Gyöngy kávé 7.50
1 1/4 kg. Csász. kev. tea 1.50
1 1/4 kg. Karaván tea 1.40
1 1/4 kg. Törmelék tea — .90

Belák István

BUDAPEST, VII., Rottenbiller-u 4

ERENYI-féle

kiütöttezt „NER VIG” nagy íveggel 80 krajnar, legjobbt: csusz, közbvény, eszobtántalmak, derékfájás és szaggatás ellen. 8830

Közhívósnél,

rekedősnél vegyen 30 kr-ért Réthy-féle pemot-fücskorkát.

Önműködő tömegesapdák.

Parkányoknál 2 frt. egynékné 1 frt 20 kr. Egy ájjetlen 40 dbot is forgnak minden fellegyeltől nélküli, nem marad semmi szag a tank és önműködően tisztóttak. Svábocskút, „Eclipsé”, több ezer svábót és muszkatát fog egy éjjetlen át, dróba 1.30. Mindennél a legjobb eredmény. Szék-küldés utánvéttel. F. EITH M., Bécs, II., Taborstrasse 11/1

VALÓ

di Francia különlegességégek (gummi és halhólyag, ugyszintén F. Berguerand fájá legrhinerosobb párisi gyógyásztól a legelőgésbabbban beszerezhettek: **POLEGAR SANDOR-nál** BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50

Részletes képes árjegyzék ingyen, zárt borítékban. Ezzen hírlapús bektüldésese esetén 15% engedmény. Kívágtatót: a „Budapesti Napló”-ból.

Grótzner-féle

Tarolin capsulák.

Specificum: **hólyagbántalmaknál, húgyesőlyvásnál.**

Könyvü kényelmes, biztos gyógyoród, minden fecskendezés nélkül. 1 doboz ára 3 korona. Kapható minden gyógyszerárkban Főkrát Budapestben: Városi gyógyszeriár, Városház-ter.